

Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã

Mateus remimombe'ukwe

o evangelho de Mateus

Hesu Cristo rembypykwe héry kwéry
(Lc 3.23-38)

1 ¹ Hesu Cristo Davi amyrĩ remiarirõ joapyri pyri voi. Ha Davi amyrĩ katu Abraão amyrĩ remiarirõ joapyri pyri voi. Hembypykwe héry kwéry a-rami. ² Yma ete va'ekwe oiko va'ekwe Abraão amyrĩ. Ta'ýry jevy jevyha ko va'e. Ta'ýry Isaque. Upéi Isaque ra'y jevy Jacó. Upéi ta'ýry jevy Judá tyvýry kwéry ave. ³ Upéi Judá ra'y jevy, Perez tyvýry Zerá ndive oiko va'ekwe. Isy héry Tamar. Upéi Perez ra'y jevy Esrom. Upéi ta'ýry jevy Arão. ⁴ Upéi ta'ýry jevy Aminadabe. Upéi ta'ýry jevy Naassom. Upéi ta'ýry jevy Salmom. ⁵ Upéi ta'ýry jevy Boaz. Isy katu héry Raabe. Upéi Boaz ra'y jevy Obede. Isy katu héry Rute. Upéi Obede ra'y jevy Jessé. ⁶ Upéi ta'ýry jevy mburuvixagwasu Davi.

Upéixa Abraão amyrĩ-gwi mburuvixagwasu Davi amyrĩ peve oĩ va'ekwe quatorze he'ýi joapyri pyri va'ekwe.

Upéi Davi ra'y jevy Salomão. Isy katu Urias rembirekokwe. ⁷ Upéi Salomão ra'y jevy Roboão. Upéi ta'ýry jevy Abias. Upéi ta'ýry jevy Asa. ⁸ Upéi ta'ýry jevy Josafá. Upéi ta'ýry jevy Jorão. Upéi ta'ýry jevy Uzias. ⁹ Upéi ta'ýry jevy Jotão. Upéi ta'ýry jevy Acáz. Upéi ta'ýry jevy Ezequias. ¹⁰ Upéi ta'ýry jevy Manassés. Upéi ta'ýry jevy Amom. Upéi ta'ýry jevy Josias. ¹¹ Upéi ta'ýry jevy Jeconias tyvy kwéry ndive.

Oiko jave Jeconias, he'ýi kwéry ndive oipyhy-ma íxupe heraha-vy Babilônia yvy akéno-py.

Upéixa Davi amyrĩ-gwi yvy akéno-py ojereraha hagwe peve oĩ va'ekwe quatorze he'ýi joapyri pyri va'ekwe. ¹² Yvy akéno-py ojereraha rire, oiko va'ekwe Jeconias ra'y Salatiel amyrĩ. Upéi ta'ýry jevy Zorobabel. ¹³ Upéi ta'ýry jevy Abiúde. Upéi ta'ýry jevy Eliaquim. Upéi ta'ýry jevy Azor. ¹⁴ Upéi ta'ýry jevy Sadoque. Upéi ta'ýry jevy Aquim. Upéi ta'ýry jevy Eliúde. ¹⁵ Upéi ta'ýry jevy Eleázar. Upéi ta'ýry jevy Matã. Upéi ta'ýry jevy Jacó. ¹⁶ Upéi

ta'ýry jevy José. Ha'e Maria ména. Upe Maria Hesu sy voi. Hesu héry ave Cristo, Nhandejáry rembiporavokwe voi, judeu kwéry remiha'arõ va'e voi.

¹⁷Upéixa yvy akéno-py ojereraha hagwe-gwi Cristo peve oĩ va'ekwe quatorze he'ýi joapyri pyri va'ekwe.

Hesu Cristo oikomaha

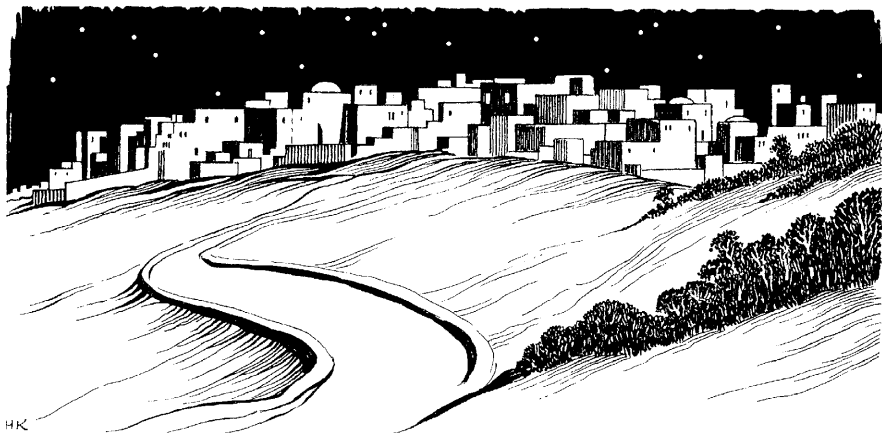
(Lc 2.1-7)

¹⁸Hesu Cristo oikomaha a-rami. Oiko va'ekwe Maria isyrã José rembirekorã. Omenda e'ỹ mboyve, oikwaa-ma va'ekwe omembyrã. Ome'ẽ-ma va'ekwe íxupe imembyrã Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ndaha'ei kwimba'e-gwi. ¹⁹Ha imenarã José katu tekoha-rupi voi oiko va'e. Oikwaa gwembirekorã imemby-tagwi, opoise mo'ã íxugwi: “Imemby rei-ta xe rembirekorã” he'i mo'ã. “Xe nda'e mo'ãi joty mba'eve atýra-py” he'i ojúpe ojepy'amongeta-vy. Upéa-gwi, “Apoi nhemi-ta íxugwi” he'i mo'ã ojúpe.

²⁰Pyhare onhemongeta ha'e ae opy'a ndive: “Mba'éixa po apoi-ta íxugwi?” he'i he'i ojúpe. Upéi ikéra-py ojehexa uka íxupe Nhandejáry rembigwái yváy pygwa: —Nde, José, Davi remiarirõre, he'i ohenói-vy íxupe. —Eraha katu Maria-pe nde róga-py ne rembirekorã. Ani katu eretĩ teĩ ereiko-vy indive. Ani erenotĩ teĩ ne rembirekorã ogwereko-ta va'e mitã, he'i íxupe. —Nhe'ẽ Marangatu tee va'e-rupi ae ogwereko-ta upe va'e mitã, he'i íxupe. ²¹—Oiko-ta imemby kwimba'e va'e. Gwe'ýi kwéry-gwi omboyke va'erã hembiaapo vaikwe, he'i íxupe ikéra pygwa. —Upéa-gwi erehenói va'erã íxupe Hesu-py. Pene resendeharã-gwi embohéry íxupe Hesu, he'i íxupe Nhandejáry rembigwái ikéra-py imombe'u-vy.

²²⁻²³—Yma Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety remimoĩgwe kwatia-rehe a-rami:

“Oĩ oikwaa va'erã omembyrã omenda e'ỹ reheve. Ha upe rire katu oiko-ma va'erã imemby. Emanuel-py ohenói va'erã imemby-pe”

(Mt 1.25)

he'i upe Nhandejáry rembiporavokwe Cristo syrã-rehe. Emanuel he'i Nhandejáry-rehe nhane moirũharã-rehe. Ipokatu voi upe va'e Nhandejáry kwatia nhe'ê. Upéa-gwi yma gware he'i hagwe-rami ây oiko-ma.^a

²⁴Ko'êmba rire opáy-ma José. Ohendupa-ma Nhandejáry nhe'ê. Ogweraha-ma Maria gwóga-py gwembirekorã mo'ã. ²⁵Hembireko jepe, gwembireko e'ỹ-rami joty ogwereko. Omboete-gwi íxupe, ogwereko mombyry joty íxupe. Ndokéiry vyteri hendive. Ha upe rire ae katu imemby kwimba'e oiko-ma rire, ogwereko ete-ma katu gwembireko-pe, ojehe'a tee-ma hese. Ây katu oiko tee gwembireko ndive. Maria memby rypykwe-pe, “Hesu” he'i ombohéry-vy íxupe.

Kwarahy resê-gwi ogwahê ou-vy hi'arandu eterei va'e

2 ¹Ha upéi katu Herodes mburuvixagwasu ramo oiko jave, oiko-ma Hesu. Belém tetã-my, Judéia vvy-py oiko-ma. Upe jave ogwahê-ma ou-vy Jerusalém tetã-my mombyrygwa hi'arandu eterei va'e. Mombyry-gwi kwarahy resê-gwi ou ra'e:

²—Kipy tipo oime mitã'i judeu kwéry ruvixagwasurã oiko va'ekwe? he'i oporandu-vy. —Pe mitã'i oikomaha kwaa ukaha va'e jasytata ojeupi oho-vy ramo kwarahy resê-my, orohexa-ma va'ekwe. Upéa-gwi mitã'i-pe oraju oromboete-vy, he'i Jerusalém tetã mygwa-pe.

³Judeu ruvixarã rerakwã ohendu-ma ramo judeu ruvixagwasu Herodes, onhemondýi voi. Ndaipy'agwapyvéi-ma voi upéa oikwaa ramo. Entéro Jerusalém tetã mygwa gwive onhemondyipa hikwái. Ndaipy'agwapyvéiry oikwaa ramo upéa hikwái. ⁴Upéa-gwi Herodes ohenói ou hagwã pa'i ruvixa kwéry gwive judeu rekombo'ehaty kwéry ndive:

—Mamo-py po oiko va'erã upe Nhandejáry rembiporavo Cristo? Kipy tipo hekwagwã? Mbava'e tipo he'i va'ekwe yma gware kwatia nhe'ê? he'i oporandu-vy íxupe kwéry.

⁵—Belém tetã-my, Judéia vvy-py oiko-ta, he'i. —Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety remimoigwe kwatia-rehe he'i a-rami:

⁶“Ha'e-ta Belém tetã, Judéia vvy pygwa-rehe. Tetã'i jepe tuvixave va'e-rami joty. Upe-gwi oiko va'erã mburuvixagwasu. Gwymba-rehe onhangarekoha-rami, onhangareko va'erã Israel kwéry xe re'ýi kwéry-rehe”

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê. Upéa-gwi upe Nhandejáry rembiporavo oiko-ta Belém-py, he'i Herodes-pe hikwái.^b

⁷Upe ramo Herodes ohenói ou hagwã upe hi'arandu va'e kwéry. Omoha'e anho ohenói-vy oporandu hagwã upe jasytata-rehe:

—Araka'e pyhare po ojehexa uka ra'e peê-my jasytata? he'i oporandu-vy íxupe kwéry.

⁸Oikwaa-ma ramo omondo Belém-py:

^a 1.23 Is 7.14 ^b 2.6 Mq 5.2

—Tapeho pejohu peve peheka íxupe, he'i. —Mamo pa oime pehexa porã. Petopa-ma ramo íxupe, peju jevy kuri pemombe'u xe-vy aikwaa hagwã xe ave aha hagwã ahexa íxupe, aha hagwã xe ave amboete íxupe, he'i mo'ã upe hi'arandu va'e-pe.

⁹Ohendu-ma ramo mburuvixa nhe'ê, oje'ói hikwái oheka-vy. Upéi upe jasytata ojeupi pyy jave kwarahy resẽ-my ohexa va'ekwe oho henonderupi. Upéi mitã'i oimeha ári opyta yvate-py. ¹⁰Ohexa ramo, ovy'a eterei.

—Iporã ete katu. Jahexa jevy-ma jasytata, he'i herovy'a-vy.

¹¹Upéi ogwahẽ oho-vy óga-py. Upe-py ohexa mitã'i-pe isy Maria ndive oiko ramo. Gwetypy'ã-rehe onhesũ imboete-vy íxupe. Omomba'egwasu íxupe hikwái. Upéi oipe'a imba'e ryrugwi. Omboete eterei-vy, ome'ẽ rei mitã-pe ouro hepy va'e. Ome'ẽ íxupe hyakwã porã va'e, incenso héry va'e. Ome'ẽ ave íxupe hyakwã porã va'e mirra héry va'e ave. ¹²Pyhare ogwahẽ ou-vy Nhandedjary rembigwái yváy gwigwa. He'i:

—Aníke peho jevy mburuvixa róga-rupi, he'i hi'arandu va'e-pe.

Ike-py omombe'u íxupe. Upéa-gwi oikupe'o pe'o oje'ói-vy hikwái gwe'ýi ha-py.

Ogwerokanhy heraha-vy mitã'i Egito-py

¹³Oho rire oje'ói-vy upe hi'arandu va'e, pyhare ojehexa uka ou-vy Nhandedjary rembigwái yváy gwigwa. José oke jave, ojehexa uka íxupe:

—Epu'ã katu, he'i, —eraha isy ndive mitã'i. Erokanhy heraha-vy mitã'i Egito vyv-py. Epyta ranhe upe-py eiko-vy. Xe ha'e ramo ae, ereju jevy va'erã, he'i íxupe. —Mburuvixa Herodes katu oheka uka-ta íxupe ojuka uka hagwã. Upéa-gwi epyta upe-py, he'i íxupe Nhandedjary rembigwái.

¹⁴Upe-ma ramo opu'ã pyhare ogwerokanhy heroje'ói-vy. Ogweraha isy ndive mitã'i. Oho Egito vyv-py. ¹⁵Upe-py opyta mitã'i ndive. Herodes omano ra'arõ-vy opyta Egito-py. Yma ete Nhandedjary nhe'ê-py omombe'u va'ety remimoigwe kwatia-rehe he'i a-rami:

“Ahenói-ma xe ra'y-pe Egito vyv-gwi ou hagwã”

he'i upe Nhandedjary rembiporavo Cristo-rehe. Ipokatu voi Nhandedjary nhe'ê. Upéa-gwi yma gware he'i hagwe-rami, ây oiko-ma.^c

Ojejuka mitã kwimba'e

¹⁶Ha upéi katu ndouvéi-ma Herodes renda-py pe hi'arandu va'e. Oikupe'o-ma ra'e oho-vy íxupe.

“Xe mbotavy rei ra'e” he'i ojeupe Herodes. Upéa ombopoxy eterei-ma íxupe, ojeupe nomombe'úiry-gwi. Upéa-gwi omondo Hesu oiko hagwe-py. Mitã'i gwive he'i ojuka ukapa hagwã. Belém tetã mygwa ijerekwe rehegwa ave he'i ojuka ukapa hagwã mitã kwimba'e-pe gwive. Mokõi ro'y ogwereko va'e, ne'íra omboty vyteri mokõi ro'y va'e-pe gwive he'i ojuka ukapa hagwã. Pe hi'arandu

^c 2.15 Os 11.1

va'e omombe'u ha-rupi rei íxupe, he'i ojuka ukapa hagwã. ¹⁷⁻¹⁸Yma Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Jeremias remimoĩgwe kwatia-rehe a-rami he'i:

“Omemby ohapirõ va'e nhahendu-ma tetã héry va'e Ramá-py. Raquel remiarirõre voi upe va'e ohapirõ omemby kwéry. Ojahe'o ramo omemby kwéry-rehe nhahendu-ma voi. Ndoikovéi-magwi omemby nohenduséiry voi ombopy'agwapyharã mo'ã nhe'ẽ”

he'i va'ekwe imemby ojejuka va'ekwe-rehe. Upéixa yma he'i hagwe-rami, ãy oiko-ma Belém tetã-my.^d

Ogweru jevy-ma mitã'i Egito yvy-gwi

¹⁹Ha upéi katu omano Herodes. Omano rire, ojehexa uka jevy José-pe Nhandejáry rembigwái yváy gwigwa. Egito-py vyteri oime ramo, ikéra-py ojehexa uka jevy íxupe:

²⁰—Omano-ma mitã-rehe ija'e'ỹ va'ekwe. ãy ereraha jevy jepe arã upe-py. Ijukaseharãgwe omano-ma. Epu'ã katu, he'i —eraha jevy mitã isy ndive. Ereiko hagwe-py tereho jevy. Israel kwéry yvy-py tereho, he'i José-pe.

²¹Upe-ma ramo opu'ã oje'ói-vy. Mitã ogweraha isy ndive jevy gwetã-my. Israel kwéry yvy-py oho. ²²Ha upéi katu:

—Ãy Herodes ra'yre Arquelau oiko jevy mburuvixagwasu ramo Judéia yvy-py, he'i José-pe omombe'u-vy.

Upéixa-gwi ikyhyje oho hagwã ta'yre manda ha-py. Pyhare ojehexa uka jevy íxupe ou-vy Nhandejáry rembigwái yváy pygwa. José oke jave, ojehexa uka íxupe:

—Ani ereho teĩ upe-py, he'i íxupe.

Upéixa-gwi ndohóiry oyvy-py. Galiléia yvy-py ae ha'e oho.

²³Upe-py oho opyta Nazaré tetã-my. Yma Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety remimoĩgwe kwatia-rehe he'i a-rami:

“He'i va'erã íxupe Nazaré pygwa”

he'i upe Nhandejáry rembiporavo Cristo-rehe. Ipokatu voi Nhandejáry nhe'ẽ. Upéa-gwi yma he'i hagwe-rami, ãy oiko-ma.

Ojekwaa João Batista Nhandejáry nhe'ẽ mombe'u-vy

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

3 ¹Upe ramo ojekwaa-ma ou-vy João Batista. Tekwaty e'ỹ-my Judéia yvy-py ojekwaa-ma Nhandejáry nhe'ẽ mombe'u-vy:

²—Onhemmo'agwĩ-ma katu ou-vy Nhandejáry nhande ruvixarã. Pemboasy katu pene rembiapo vaikwe. Perova pende rekoha pemoirũ hagwã íxupe, he'i omombe'u-vy.

³Upearã-rehe yma gware Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Isaías remimoĩgwe kwatia-rehe a-rami:

^d2.18 Jr 31.15

“Oĩ tekwaty e'ỹ-my onhe'ẽ hatã va'e. Pemopotĩ katu Nhandejáry raperã. Pembohape karẽ e'ỹ katu íxupe. Penhemoatyřõ katu henonde, he'i onhe'ẽ hatã-vy”^e

he'i João Batista rekorã mombe'u-vy. ⁴Ha'e camelo mymba ragwekwe-gwi onhemonde oiko-vy. Ha ixumbe katu vaka pire gwigwa. Ho'u tukúry-pe oiko-vy. Ei ka'agwy ho'u ave. ⁵Upe jave ohopa oje'ói-vy henda-py Jerusalém tetã mygwa, Judéia yvy pygwa ave. Jordão ysyry jere rupigwa ave ohopa iha-py. ⁶Ogwahẽ ramo henda-py, peteĩ teĩ onhemombe'u João-pe gwembiapo vaikwe-rehe: “Amboasy-ma xe rembiapo vaikwe” peteĩ teĩ onhemombe'u ramo, omongarai-ma íxupe. Jordão ysyry-py oporomongarai oiko-vy.

⁷Ha upéi katu ogwahẽ ave ou-vy heta fariseu saduceu ndive. Onhemongarai ukase-vy ou íxupe hikwái. Ohexa ramo íxupe kwéry João he'i:

—Mbói-rami peẽ pende reko mbói reko-rami, he'i íxupe João. —Kiva'e po nde-vy he'i erekanhy hagwã? Ndikatúi erekanhy nde rereko asyharã-gwi, he'i íxupe kwéry.

⁸—Ererova ramo nde rekoha, ehexa uka nde reko porãha. ⁹“Abraão amyrĩ nhande ru voi. Nhande kwéry hemiarirõre tee voi” ere rei erenhemboete ukase-vy. Ani joty ere upéa. Pehexa katu ko va'e ita. Ha'e-ta peẽ-my. Ko itakwe Nhandejáry omondo kwaa va'erã kente ramo. Hetave omondo kwaa va'erã Abraão remiarirõre ramo. Ndaheko rasyĩry arã hemimondo ramo ita. ¹⁰Yva máta hi'a e'ỹ va'e oity va'erã. Hapy hagwã-pyma ogweraha va'erã. Oĩ-ma háxa ijypy-py ombogwái hagwã hapo-rupi. Upéixa ete ogwereko asy va'erã hekoha vai va'e-pe.

¹¹—Xe, he'i —y-py mante apomongarai va'e penhemboasy-gwi pende rekoha vaikwe-rehe ojekwaa hagwã peẽ penhemboasyha pende rekoha vaikwe-rehe. Ha oĩ xe rapykwerigwa katu napene mongarai mo'ái xe oromongaraiha-rami. Ha'e ombogwey va'erã omoingo-vy pende py'apy-py Nhe'ẽ Marangatu tee va'e, he'i. —Tata-py ae pene mongarai va'erã omokanhy ngatu-vy pende reko tujakwe pendéhegwi. Tata-py imombopyrã jahapyha-rami ave, pende reko tujakwe oipe'a va'erã pendéhegwi. Pende aigwe ohapypa-ma va'erã. Ha'e ipu'akave va'e xéhegwi. Upéa-gwi, xe reko'ive íxugwi-gwi, xe ave atĩ íxugwi. Ni hembigwái ramo jepe ndikatúiry aiko. ¹²Yrupẽ-my nhamombo yvate-koty imboveve-vy. Upéi inhongatu haty-py nhamoĩ ha'ýigwe. Ha ha'ýi e'ỹ va'e pirekwe katu jahapy. Upéixa ete ha'e ogwahẽ-ma ou-vy oipe'a hagwã hekoha vai va'e-gwi hekoha porã va'e. Upe va'e ogweraha va'erã oha-py. Ha hekoha vai va'e katu ogwereko asy va'erã íxupe. Okái voi Nhandejáry rata. Ndoikói voi imbogweharã, he'i judeu ruvixa kwéry-pe João Batista imombe'u-vy.

^e 3.3 Is 40.3

Onhemongarai Hesu
(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22; Jo 1.32-34)

¹³Upe ramo ogwahẽ ou-vy Hesu Galiléia yvy-gwi. Jordão ysyry-py ou. Ojéupe ave oipota omongarai. ¹⁴Ha João katu nomongaraiséi íxupe:

—Iporãve katu xe mongarai nde voi. Nde, nde reko porãve xéhegwi, he'i íxupe João. —Nde reko porãve jepe, ma'erã ereju joty xe renda-py? Ma'erã erenhemongarai ukase joty xe-vy, he'i oporandu-vy.

¹⁵—Äy eheja katu tanhemongarai, he'i Hesu. —Upéixa iporã jajapo entéro Nhandejáry oipota va'e gwive, he'i João-pe.

Ha João he'i:

—Néi. Aipo ramo toromongarai, he'i Hesu-pe.
Ha omongarai íxupe.

¹⁶Onhemongarai rire-ma, osẽ y-gwi ou-vy. Upe-ma ramo ojekwaa pya'e yváy-py. Upe-gwi ha'e ohexa ogwey va'e. Pykasu-rami ogwey ou-vy Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Ójehe ogwey ramo ohexa. ¹⁷Upéi ohendu yváy-gwi onhe'ẽ va'e. He'i:

—Kóá xe ra'y xe rembiayhu voi. Xe rembierohory porã ete va'e voi ko va'e, he'i yváy-gwi onhe'ẽ va'e Hesu-rehe.

Anháy ruvixa ombojejavyse mo'ã Hesu-pe
(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13; Hb 4.15)

4 ¹Ha upéi katu ogweraha Hesu-pe Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Tekwaty e'ỹ-my ogweraha íxupe. Anháy renda-py ogweraha íxupe anháy ruvixa otantea hagwã íxupe ombojejavy hagwã mo'ã. ²Quarenta áry, quarenta pyhare ave ohasa okaru e'ỹ reheve. Ha upe rire ae katu ivare'a-ma. ³Upe ramo ohekoteta-vy ou anháy ruvixa. Ombojejavyse mo'ã íxupe. Anháy he'i íxupe:

—Nde ere ndéjehe, “Xe Nhandejáry ra'y voi”. Aipo ramo ere ko ita-pe eremondo hagwã íxupe mbojape ramo, he'i Hesu-pe anháy itantea-vy, ombojejavyse mo'ã-vy.

⁴Hesu ae ndojapóiry joty inhe'ẽ. Nhandejáry nhe'ẽ ae joty omombe'u íxupe:

—Ko'a-rami ae voi Nhandejáry nhe'ẽ oĩ va'e kwatia-rehe, he'i íxupe:

—“Nhane rembi'ukwe-rehe anho rei ndaha'ei nhande rekovertã tee.

Nhandejáry he'i va'e gwive ae nhande rekovertã tee”

he'i Hesu, Nhandejáry kwatia nhe'ẽ omombe'u-vy íxupe.^f

⁵Upe rire anháy ruvixa ogweraha íxupe Jerusalém tetã marangatu-py. Nhandejáry róga kakwaa-py ogweraha íxupe. Upe-py ijyvateve va'e ári omonhembo'y íxupe. Anháy he'i íxupe:

⁶—“Xe Nhandejáry ra'y voi” ere nde ndéjehe, he'i íxupe. —Aipo ramo, he'a katu a-gwi. Ko'a-rami ae oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i anháy Hesu-pe ombojejavy ukase mo'ã-vy:

^f4.4 Dt 8.3

—“Nhandejáry omonhangareko uka va'erã nde-rehe gwembigwái yváy pygwa-pe. Ipo-py nde joko va'erã pono ere'a-vy ererokwa hatã nde py ita-rehe”

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ oiporu rei-vy. —Upéa-gwi he'a katu, he'i mo'ã Hesu-pe.⁸

⁷Ha Hesu ae katu ndojapóiry joty inhe'ẽ. Nhandejáry nhe'ẽ ae joty omombe'u íxupe:

—Ko'a-rami ave oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i ave íxupe Hesu omombe'u-vy.

—“Ani katu eretantea teĩ Tupã nde Járy-pe imbojejavý ukase-vy mo'ã” he'i anháy ruvixa-pe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ omombe'u-vy.

⁸Upéi ogweraha jevy Hesu-pe yvyatyguasú ári. Upe-py ohexa uka íxupe entéro tetã tetã ko yvy-py oĩ va'e gwive. Mburuvixa vixa róga kakwaa ohexa uka íxupe. Ijapo porã porãpyre, heta iporãve rãve va'e ohexa uka íxupe. ⁹Ohexa ukapa rire he'i íxupe:

—Entéro ne rembiexakwe gwive ame'ẽ arã nde-vy, he'i íxupe anháy.

—Ne retypy'ã-rehe erenhesũ ranhe ramo xe mboete-vy, ame'ẽ arã nde-vy, he'i otantea-vy imbojejavý ukase-vy mo'ã Hesu-pe.

¹⁰Ha Hesu ae katu ndojapóiry inhe'ẽ. He'i joty íxupe:

—Tereho katu, nde Satanás, he'i joty íxupe. —Ko'a-rami ae oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i ave íxupe Hesu:

—“Pemomba'egwasu katu Tupã pende Járy-pe. Íxupe anho mante pehendú pemboete-vy”

he'i anháy ruvixa-pe onhe'ẽ mbojevy-vy.

¹¹Upéa he'i rire anháy ruvixa oheja íxupe oho-vy. Ha Nhandejáry rembigwái yváy pygwa ogwahẽ ou-vy iha-py. Hemikotevẽ ogweru.

Onhepyrũ Hesu Nhandejáry nhe'ẽ mombe'u-vy

(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Ha upéi katu João Batista onhemoĩ preso. Oherakwã rendu ramo, Hesu osẽ jevy oho-vy Galiléia yvy-py. ¹³Gwetã Nazaré-py ndopytái. Ova oho-vy Cafarnaum tetã-my. Pe Cafarnaum Galiléia yugwarusu rembe'y-py. Zebulon yvy pygwa, Naftali yvy pygwa ave he'i yma gware. ¹⁴Upe-py ova Hesu yma gware he'i hagwe-rami oiko hagwã ãy. Yma Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Isaías remimoigwe kwatia-rehe a-rami:

¹⁵“Oĩ Zebulon yvy pygwa, Naftali yvy pygwa ave. Oĩ yugwarusu rape-koty oĩ va'e, oĩ Jordão syry rovái pygwa, oĩ Galiléia yvy pygwa, judeu e'ỹ kwéry va'e. ¹⁶Upe va'e kwéry pytũ-my rei oiko va'e-rami oiko va'ekwe. ãy katu hendy va'e-py ohexa porã va'e-rami oiko-ma va'erã hikwái. Gwĩ omano va'erã-rami, ohexa jokupe rei-ma va'e-rami oiko va'ekwe hikwái, ãy katu ohesape íxupe va'e-rami oiko va'erã hikwái”^h

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Yma he'i hagwe-rami, ãy oiko-ma.

¹⁷Cafarnaum tetã-my ova rire, onhepyrũ Hesu Nhandejáry nhe'ẽ omombe'u-vy:

—Pene mo'agwĩ-ma ou-vy Nhandejáry pende ruvixarã. Upéa-gwi pemboasy peteĩ teĩ pene rembiapo vaikwe. Perova katu pende rekoha vaikwe, he'i omombe'u-vy íxupe kwéry.

“Peju katu xe moirũ” he'i Hesu

(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Ha upéi katu Hesu ogwata oho-vy Galiléia yugwarusu yke-rehe. Ohexa oho-vy Simão-pe, héry va'e Pedro ave, tyvýry André ndive. Ohexa omombo ramo oity hagwã y-py kyha oipyhy hagwã pira. Pira jopoihaty voi ha'e kwéry:

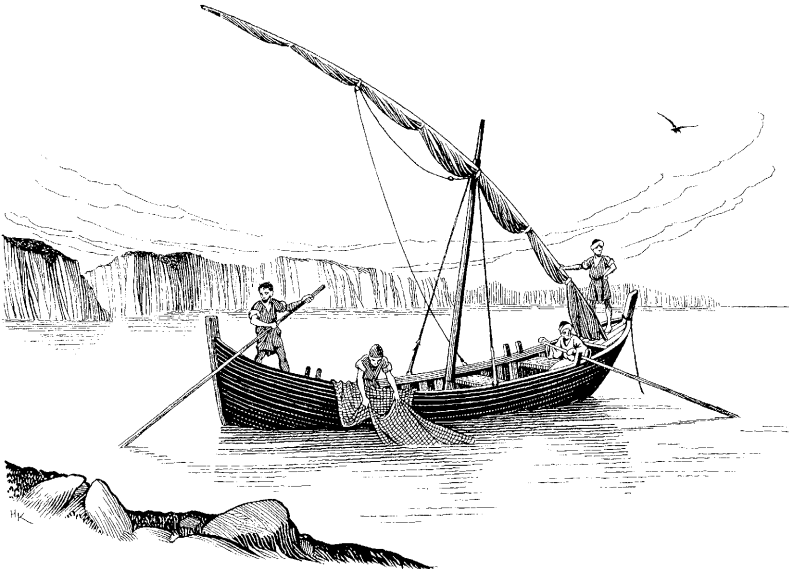
¹⁹—Peju katu xe moirũ, he'i íxupe kwéry. —Nde katu pira jopói kwaahaty. ãy ae orohekombo'e-ta xe moirũ uka hagwã gwĩ kente kwéry-pe, he'i ohenói-vy íxupe kwéry Hesu.

²⁰Upe-ma ramo pya'e oheja okyha. Omoirũ-ma oho-vy Hesu-pe.

²¹Ha upéi ohasave Hesu oho-vy gwenonde-koty. Ohexa oho-vy mokõi Zebedeu ra'y, Tiago tyvýry João ave. Gwu ndive omoatyrõ oiko-vy kanoagwasu-py kyha. Ohenói íxupe ojéupe omoirũ hagwã:

—Peju katu xe moirũ, he'i íxupe kwéry.

²²Upe-ma ramo pya'e oheja okanóa gwu reheve. Oho hupive omoirũ-vy Hesu-pe.

(Mt 4.21)

Hesu oporombo'e oporombogwera ave
(Lc 6.17-19)

²³Ha upéi katu Hesu oho Galiléia tetã tetã-rupi. Ojeporahéi haty haty-rupi oporombo'e. Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ẽ porã omombe'u mbe'u. Entéro mba'asy-gwi oporombogwera gwera oiko-vy. ²⁴Upe-ma ramo isarambi oho-vy herakwã. Síria tetã tetã-rupi oho herakwã. Upéixa-gwi ogweru íxupe opamba'e mba'asy rerekoha va'e gwive. Gwĩ hasy ete va'e, gwĩ anháy rerekoha, gwĩ he'o'ã'o'ã va'e, gwĩ hajy jeapa va'e ogweru ave íxupe. Entéro hasy va'e íxupe ojereru va'ekwe gwive, ombogwerapa joty ha'e. ²⁵Upe ramo heta ojogweroaty Hesu-rehe hikwái. Oĩ heta Galiléia yvy pygwa, oĩ heta Dez Cidades oje'eha tetã mygwa. Oĩ heta Jerusalém tetã mygwa, Judéia yvy pygwa ave. Oĩ heta Jordão ysyry rovái pygwa. Heta eta kente oho ijave oje'ói-vy.

Heko vy'a tee va'e
(Lc 6.20-23)

5 ¹Ha upéi katu heta eterei ijaty va'e omoirũse Hesu-pe. Ha ha'e katu ohexa ramo íxupe kwéry, ipa'ũ-gwi ojeupi oho-vy. Ijavyte kwéry-gwi ojeupi oho-vy. Yvyaty ári-ma ojeupi oho-vy. Upe-py ogwahẽ ramo, ogwapy-ma yvyaturu-rehe. Ogwapy rire, omoirũ íxupe hemimbo'e kwéry. ²Upe ramo onhepyrũ-ma ohekombo'e porã-vy gwemimbo'e kwéry-pe. He'i omombe'u-vy íxupe kwéry:

³—Gwĩ, “Iporiahu va'e-rami ko yvy-py xe aiko” he'i ójehe va'e, gwĩ, “Xejehegwi rei ndikatúiry xe aiko” he'i ójehe va'e, heko vy'a tee va'e. Nhandejáry nhande ruvixa ndive gwarã voi. Upéa-gwi ovy'a.

⁴—Gwĩ gwembiapokwe omboasy-vy hasẽ va'e, heko vy'a tee joty. Nhandejáry remimbopy'agwapyrã voi upéa. Upéa-gwi ovy'a.

⁵—Gwĩ ipoxy pya'e e'ỹ va'e, heko kirirĩ va'e, heko vy'a tee va'e. Ko yvy pygwa íxupe gwarã. Ko yvy imba'e teerã. Upéa-gwi ovy'a joty.

⁶—Gwĩ Nhandejáry remimbota gwive ojaPOSEVE seve va'e, heko vy'a tee va'e. Ivare'a va'e-rami, ijuhéi va'e-rami ave oiko hemimbota ojaPOSEVE eterei-gwi. Ojapo rire ovy'a va'erã. Onhembopy'ajeko tee va'e-rami ovy'a-ma va'erã oiko-vy.

⁷—Gwĩ gwapixa-pe oiporiahuvereko va'e, heko vy'a tee va'e. Oiporiahuvereko va'erã ave íxupe Nhandejáry. Upéa-gwi ovy'a.

⁸—Gwĩ hesakatu reheve ipy'a potĩ va'e, heko vy'a tee va'e. Ohexa va'erã Nhandejáry-pe. Upéa-gwi ovy'a.

⁹—Gwĩ gwapixa peteĩxa omoingo porã va'e, ombojoja va'e, heko vy'a tee va'e. “Xe ra'y voi, xe raji voi” he'i va'erã hese Nhandejáry. Upéa-gwi ovy'a.

¹⁰—Gwĩ Nhandejáry remimbota ojapo-gwi ogwereco asy ramo jepe íxupe, heko vy'a tee joty. Nhandejáry nhande ruvixa ndive gwarã voi. Upéa-gwi ovy'a.

¹¹—Ha peẽ ave xe moirũ-gwi onhe'ẽ rei rei va'erã pende-rehe. Pende rereko asy va'erã. Xe-rehe ndaija'ei-gwi opaixagwa ivai va'e omombe'u vai va'erã

pende-rehe, ijapu va'erã pende-rehe. Upéixa pende rereko jave, pende reko vy'a tee voi. ¹²Pevy'a katu. Perovy'a joty katu pende-rehe hembiaipo vai va'e. Yváy-py heta eterei ombohekovia va'erã peẽ-my ome'ẽ-vy Nhandejáry. Upéa-gwi pevy'a joty. Pende rerekoha-rami ave ogwereco asy va'ekwe myamyri Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe. Yma gware-pe pene renonderã-rehe ogwereco asy hagwe-rami ave, ây pende rereko asy ave va'erã.

Juky rehegwa nhe'ẽ, yvypóry kwéry-pe ohesape va'e-rami oiko va'e rehegwa nhe'ẽ ave
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

¹³—Pejeapysaka katu juky rehegwa nhe'ẽ-rehe. Juky-rami peẽ peiko ko yvy-py. Pono ine so'lo-rehe juky nhamoi va'e-rami, peẽ peiko ko yvy-py ani hagwã teko rei ivaive ive oho-vy. He porã juky ha ndahe porãvéi ramo, ndikatuvéi-ma nhamoatyro íxupe. Naiporãvéi-ma nhamoatyro hagwã. Nde eremombo-ma va'erã. Erepyrũ va'erã hese.

¹⁴—Yvypóry kwéry-pe pehesape va'e-rami ave peẽ peiko. Ojekwaa porã tetã yvyaty ári onhemoi va'ekwe. Ndikatúiry onhomi nhomi íxupe. ¹⁵Ojekwaa porã ave tataendy. Nhamoendy ramo, ndajajaho'íry nha'ẽ gwy-py. Tataendy'y ári ae nhamoi. Upe ramo entéro óga pygwa-pe pe tataendy ohesapepa oi-vy. ¹⁶Upéixa ete ohesape va'e-rami, tojekwaa porã ne rembiapo porãkwe. Upéixa ramo nde rapixa kwéry ohexa va'erã ne rembiapo porã. Ohexa ramo, omomba'egwasu va'erã nde Ru yváy pygwa-pe, he'i Hesu.

Moisés amyri remimombe'ukwe rehegwa nhe'ẽ

¹⁷Upéi he'i jeyv Hesu:

—Ani ere teĩ: “Ogwahẽ-ma ou-vy Hesu ohekoviarõ hagwã Moisés amyri remimombe'ukwe tekoha” ani ere teĩ. “Ou-ma ohekoviarõ hagwã Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety amyri remimombe'ukwe tekoha” ani ere teĩ. Agwahẽ-ma ae aju-vy ipokatu hagwã upe Nhandejáry remimo'arandukwe nhe'ẽ oiko hagwã he'i hagwe-rupi, he'i.

¹⁸Upéi he'i ave:

—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Ko yvy áry ndive oiko jave, nonhemohekoviarõ mo'ãi va'erã Moisés amyri remimombe'ukwe nhe'ẽ. Nomokanhy mo'ãi ni petei ojehai va'ekwe. Ni petei ndyky jaiporu va'e kwatia nhamonhe'ẽ porã hagwã nomokanhýi va'erã. He'i hagwe-rami oikopa peve nonhemohekoviarõ mo'ãi va'erã Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. ¹⁹Upéa-gwi oi ramo Nhandejáry kwatia nhe'ẽ ohendu rire mixi eterei va'e nohendusevéi va'e. Upéi ohendu e'ý uka hagwã ombo'e gwapixa-pe. Upe va'e apohare-pe nomomba'egwasui arã voi Nhandejáry oiko ha-rupi nhande ruvixarã. Ombohekomixi va'erã ae voi íxupe. Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ apoha, “Pehendu katu Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Moisés amyri remimombe'ukwe” he'i ae va'erã gwapixa-pe, omomba'egwasu va'erã íxupe Nhandejáry oiko ha-rupi. ²⁰Ha

gwĩ judeu rekombo'ehaty kwéry, fariseu kwéry ndive ojapose mo'ã Nhandejáry remimbota gwive ogwahẽ hagwã mo'ã oho-vy nhande ruvixa ramo Nhandejáry oiko haty-py. “Heta nhane rembiapo porã porã” he'i ójehe kwéry. “Upéa-gwi nhagwahẽ va'erã jaha-vy Nhandejáry oiko haty-py” he'i mo'ã ójehe kwéry. Ha nogwahẽ mo'ãi voi. Ha'e kwéry heko-rupi peiko ramo, napemoirũ mo'ãi Nhandejáry pene ruvixarã-pe. Nhandejáry remimbota gwive pehenduseve seve ramo ae, pemoirũ va'erã íxupe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Ipoxy rei va'e rehegwa nheẽ

²¹ Upe rire katu he'i jevy Hesu:

—“Ani ereporojuka teĩ” he'i araka'e yma gware-pe. “Oporojuka va'ekwe-pe ogweraha va'erã mburuvixa rovagwy-py oporandu hagwã íxupe hembiapokwe-rehe” he'i araka'e yma gware-pe. Upéa pehenduma. ²² Áy xe ae katu nde rekoha porãve hagwã amombe'u-ta peẽ-my. Gwe'ýi-rehe ipoxy rei va'e-pe gwive ogweraha va'erã mburuvixa renda-py ogwereko hagwã íxupe hembiapokwe-rami. Gwe'ýi-rehe onhe'ẽ rei va'e-pe ogweraha va'erã mburuvixa kwéry ojogweroaty haty-py omoporandu uka hagwã hembiapokwe-rehe íxupe. Ha, “Nde tavy. Ne arandu e'ỹ va'e” he'i va'e gwive gwapixa-pe katu, ojereraha va'erã tata opa rei rei e'ỹ va'e-py.

²³—Upéixa ramo ereho ramo Nhandejáry róga-py ne remime'ẽrã ereme'ẽ-ma hagwã íxupe Nhandejáry apyka nhamboete haty-py, upe-py nde re'ýi nde-rehe ija'e'ýha-rehe ne mandu'a ramo, ani ereme'ẽ ranhe teĩ Nhandejáry-pe ne remime'ẽrã. ²⁴ Eheja rei katu Nhandejáry apyka renonde-py. Tereho ranhe katu nde rapixa ha-py erehekombojoja ranhe hagwã íxupe peteixa ereiko hagwã. Ha upe rire katu eju jevy Nhandejáry ha-py ne remime'ẽrã ereme'ẽ hagwã íxupe. ²⁵ Embojoja mani katu nde-rehe ija'e'ýha-pe peho jave mburuvixa ha-py. Ne'írá vyteri eregwahẽ jave, embojoja ranhe katu ne nhe'ẽ nde rapixa ndive erembovy'a jevy hagwã íxupe. Nerembojojái ramo íxupe, ne me'ẽ arã mburuvixa po-py. Upéi mburuvixa ne me'ẽ va'erã polícia po-py. Upéi nde reja va'erã preso. ²⁶ Anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my. Preso erepyta rire, ndopoi rei mo'ãi ndéhegwi. Nane mosẽ mo'ãi. Ndereve reveha gwive ne mbopaga uka va'erã. Erepagapa rire mante, ne mosẽ va'erã, he'i Hesu.

Mba'éixa nhanhemongy'a

(Mt 19.3-9; Mc 9.43-47; 10.11-12; Lc 16.18)

²⁷ Upéi he'i jevy Hesu:

—“Ani erenhomongy'a teĩ nde rapixa rembireko ndive, nde rapixa ména ndive ereiko-vy” he'i araka'e yma gware-pe. Upéa pehenduma. Ha áy katu xe ae nde rekoha porãve hagwã amombe'u-ta peẽ-my.

²⁸—Gwĩ opy'apy-py imandu'a gwapixa rembireko-rehe oikose-gwi indive va'e, hendive ndoikói vyteri ramo jepe, ojevavy joty. Gwesa-rupi joty ogwereko gwapixa rembireko. Omongy'a-ma va'e-rami, ojapo vai-ma hese.

29—Upéixa ramo nde resa nde akatúia-koty oĩ va'e-gwi erejejavý-ta ramo, ejejoko joty ne rembiapo vairãgwe-gwi. Enohẽ katu peteĩ nde resakwe emombo ndejéhegwi nde resakwe, peteĩ hesa pehẽ va'e-rami ereiko hagwã. Nde resa mokõi reheve nde reraha ramo tata ijapy e'ỹ va'e renda-py, ivai eterei va'erã nde-vy. Iporãve erenohẽ eremombo peteĩ nde resakwe ndejéhegwi.

30—Ha nde po nde akatúia-koty oĩ va'e-gwi erejejavý-ta ramo, ejejoko ae katu ne rembiapo vairãgwe-gwi. Ejahya ae katu upe nde po emombo ndejéhegwi. Peteĩ ipo va'e rekoha-rami ae katu eiko. Mokõi nde po reheve nde reraha ramo tata ijapy e'ỹ va'e renda-py, ivai eterei arã. Iporãve erejahya peteĩ nde po ndéhegwi.

31—“Gwembireko-gwi opoise va'e gwive, tojapo kwatia ome'ẽ hagwã gwembireko-pe, Apoi-ta ndéhegwi, he'i-vy va'e tome'ẽ íxupe” upéa he'i ave araka'e yma gware. 32 Ha ãy katu xe ae nde rekoha porãve hagwã amombe'u-ta peẽ-my. Gwembireko-gwi opoi va'e ojapo vai hese. Upéi hambirekokwe omenda jevy ramo, onhemongy'a-ma va'erã. Ha Nhandejáry katu omoingo asy va'erã imenakwe-pe, omenda amboaese jevy-gwi oheja rei gwembireko hagwe-rehe. Ha kunha hejapyre-rehe omenda jevy va'e katu, onhemongy'a va'erã ha'e-rami ave. Ha kwimba'e ambue ndive ojohu va'e gwembireko katu, opoi ramo gwembireko-gwi, ndojapo vaíry hese, he'i Hesu.

Ani ereiporu teĩ imba'e réry rei ne nhe'ẽ pokatuve hagwã mo'ãi
(Tg 5.12)

33 Upéi he'i jevy Hesu:

—“Ani erejapo e'ỹ teĩ ne nhe'ẽ. Xe apu ramo xe rendu va'erã Nhandejáry, ere ramo, ejapo katu ne nhe'ẽ” he'i araka'e yma gware-pe. Upéa ave pehendu-ma.

34—Áy ae katu nde rekoha porãve hagwã amombe'u-ta peẽ-my. “Nanhe'ẽ rei mo'ãi, ajapo-ta voi” ere ramo, ani ereiporu teĩ imba'e réry rei ererovia uka hagwã ne renduharã-pe ne nhe'ẽ. Ani ereiporu yváy réry. Upe-py Nhandejáry ogwapy haty. Nde ae ne nhe'ẽ eiporu. 35 Ani ereiporu teĩ yvy réry. Upe-py Nhandejáry opyrũ haty. Ani ereiporu teĩ Jerusalém tetã réry. Upe-py oiko Nhandejáry nhande ruvixagwasu. Nde ae ne nhe'ẽ eiporu. 36 Ani ereiporu teĩ ne akã réry ererovia uka hagwã ne renduharã-pe ne nhe'ẽ. Nhandejáry mba'e ne akã. Nde ávy peteĩ va'e neremomorotĩ kwaái, neremohũ kwaái ave. Nde ae ne nhe'ẽ eiporu. 37 Erenhomongeta ramo, erejapose va'erã-rehe. “Ajapo-ta” ere. Ha nderejaposéi va'erã-rehe, “Ndajapo mo'ãi” ere ave. Imba'e réry rei ani ereiporu teĩ. Imba'e réry rei ereiporu ramo, nde rekombo'e ra'e anhaygwasu. Anhaygwasu rape-rupi ereiko ra'e, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe.

Ani erejehepy teĩ nde rapixa-rehe
(Lc 6.29-30)

38 Upéi he'i jevy Hesu gwemimbo'e kwéry-pe:

—“Iporã erejepy” he'i araka'e yma gware-pe. “Nde resa ombyai ramo nde rapixa, embyai katu hesa hekovia. Ne rãĩ omopẽ ramo nde rapixa, emopẽ

katu hãĩ hekovia. Nde-rehe ojapo hagwe-ramima nde rapixa ejapo ave hese” he'i araka'e nhande rekorã omombe'u-vy araka'e. Upéa pehenduma.

³⁹—Ãy ae katu iporãve amombe'u-ta peẽ-my. Aníke upéixa erejapo teĩ. Nde rapixa nde-rehe ojapose va'e ojapo ramo, ani joty kuri erejepy teĩ hese. Nde rovapete ramo jepe nde akatúa-gwi, ani joty kuri erejepy teĩ hese. Nde rovapete ramo jepe, ejerova rova joty íxupe. Eme'ẽ joty íxupe nde rova asu nde rovapete jevy hagwã. ⁴⁰Nde reraha ramo mburuvixa renonde-py oipe'a hagwã ndéhegwi ne kamisa, eme'ẽ íxupe togweraha ne kamisa nde ao jo'a ndive. ⁴¹“Eraha katu areko va'e peteĩ quilômetro” he'i ramo nde-vy peteĩ soldado omanda-vy, ejapo katu inhe'ẽ. Ejapove joty inhe'ẽ. Eraha joty katu ogweroko va'e mokõi quilômetro. ⁴²Gwĩ oikotevẽ va'e ojerure ramo nde-vy, eme'ẽ katu íxupe. Ne mba'e oiporuse va'e-pe eiporuruka joty ave íxupe, he'i Hesu.

Nde-rehe ija'e'ỹ ramo jepe, ehayhu joty kuri íxupe

(Lc 6.27-28,32-36; Rm 12.14)

⁴³Upéi he'i jevy Hesu:

—“Ehayhu katu nde re'ýi-pe ha nde-rehe ija'e'ỹ va'e-pe ani ave erehayhu teĩ” he'i araka'e yma gware-pe. Upéa pehenduma.

⁴⁴—Ãy ae katu nde rekoha porãve hagwã amombe'u-ta peẽ-my. Nde-rehe ija'e'ỹ va'e jepe, ehayhu joty íxupe. Nde rereko asy va'e-rehe, ejapo joty oraçãõ. Embojeupi joty katu ne nhe'ẽ Nhandejáry-pe hese kwéry. ⁴⁵Upéixa Nhandejáry rekoha. Upéixa ereiko va'erã nde Ru yváy pygwa ra'y tee ramo. Nhande resape uka va'e peteixa nhande rereko. Hekoha vai va'e-pe hekoha porã va'e-pe ave omosẽ kwarahy omoendy-vy peteixa Nhandejáry. Hembaliapo porã va'e-pe hembaliapo vai va'e-pe ave omongy peteixa. Enterove va'e-pe ohayhu-gwi ojapo upéixa. Pende Ru yváy-py oĩ va'e ojapoha-rami ave, peẽ pejapo katu.

⁴⁶—Nde rayhu va'e-pe anho erehayhu ramo, “Hekoha porã eterei” nde'i mo'ãiry nde-rehe Nhandejáry. Nde reko-ramima ave oiko gwĩ plata-py nhane mbopaga va'ety, hese imandu'a vai va'e. ⁴⁷Nde re'ýi anho ererovy'a ramo, “Hembaliapo porã eterei” nde'íry va'erã nde-rehe Nhandejáry. “Xe rekoha porã” ere rei arã ndéjehe. Nde reko-ramima ave oiko va'erã judeu e'ỹ va'e Nhandejáry kwaa e'ýha, gwe'ýi anho ogwerovy'a-vy.

⁴⁸—Peiko ae katu Pende Ru yváy pygwa reko-rupĩ. Ha'e hekoha porã tee rei voi heko jejavy e'ỹ reheve. Ha'e-ramima peiko meme katu, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe.

Ne rembiapo porã ramo, ani erejapo teĩ enterove resa-py erejehexa ukase-vy

6 ¹Hesu he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Xáke, enhangareko porã katu ndéjehe, he'i. —Ne rembiapo porã ramo, ani erejapo teĩ enterove va'e resa-py erejehexa uka porãse-vy imandu'a porã hagwã mo'ã nde-rehe. Upéixa ereiko ramo, “Hekoha porã upe va'e. Íxupe gwarã ame'ẽ-ta” nde'i mo'ãi arã voi nde-rehe Nhandejáry

pende Ru yváy pygwa. Nde rekoha oikwaa voi. Ani erejapo teĩ upéixa. Ndaipotái upéixa erenhemboete ukase ereiko-vy.

²—Iporiahu va'e-pe ereme'ése ramo, ani ereiko gwĩ gweko-gwi rei enterove resa-py ojehexa uka porãse va'e reko-rupi, opy'a ky'aha omo'ã kwaa va'e reko-rupi. Atýra-py ojeporahéi haty-py omonhe'ẽ gwemimbygwasu, enterove imandu'a porã hagwã mo'ã hese. Tape-rupi ombopu onhemboete ukase-vy mo'ã. Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Hexaháry-pe onhemboete uka rire, mba'eve nome'ẽ mo'ávêi-ma íxupe Nhandejáry. ³⁻⁴Iporiahu va'e-pe ereme'ése ramo ae, eme'ẽ nhemi íxupe. Tojekwaa e'ỹ ne remime'ẽ. Toikwaa e'ỹ jepe nde po asu va'e nde po akatúa va'e rembiapo. Toikwaa e'ỹ nde reko irũ kwéry ne remime'ẽ. Upéixa nde Ru yváy pygwa ombohekovia va'erã nde-vy ome'ẽ-vy. Ndaipóri íxugwi okanhy va'e. Okanhy va'erãgwe jepe ae ojohu joty Nhandejáry, he'i Hesu.

Oração erejapo ramo, a-rami ejapo

⁵Upéi he'i jevy Hesu:

—Gwĩ nombojekwaái joty va'e opy'a ky'aha, ojehexa uka porãse-vy rei ojapo va'e mo'ã oração, onhembo'yse oração apo-vy. Ojeporahéi haty-py ojapo oração imandu'a porã hagwã mo'ã hese. Ojéhegwi rei ojapo mo'ã oração enterove resa-py. Onhemboete ukase-vy rei ae onhembo'yse tape kurusu-py. Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Ojekwaa porã rire, mba'eve íxupe nombohekovia mo'ávêi-ma Nhandejáry. Ani peiko teĩ ha'e kwéry heko-rami, he'i.

⁶—Oração erejapo jave ae, eike katu koty-py. Ne rokẽ emboty ndejeheve. Upéi ne anho ha-py embojeupi ne nhe'ẽ nde Ru jahexa e'ỹ va'e-pe. Ha upe rire katu nde Ru yváy pygwa ne anho ha-py erejapo va'e rexa-vy, nde rovasa porã va'erã ombohekovia-vy nde-vy.

⁷—Gwĩ judeu e'ỹ va'e Nhandejáry kwaa e'ỹha onhembo'e mbo'e rei. Heta nhe'ẽ oiporu rei va'e omondo rei onhe'ẽ Nhandejáry-pe. “Xe nhe'ẽ puku ramo, anhe'ẽ porã-ma” he'i mo'ã ójehe. “Heta-gwi xe nhe'ẽ, ohendu-ta xe nhe'ẽ Nhandejáry” he'i mo'ã ójehe. ⁸Ani peiko teĩ ha'e kwéry heko-rami. Erejerure e'ỹ reheve ne remikotevẽ oikwaa-ma Nhandejáry nhande Ru.

⁹—Oração erejapo ramo, a-rami ae kuri ere:

Ore Ru yváy-py ereime va'e. Opa-rupi tomboete nde réry marangatu va'e.

¹⁰Ejehexa uka uka katu yvy pygwa-pe huvixarã. Ne remimbota yváy pygwa ojapoha-rami, tojapo yvy pygwa ave. ¹¹Áy eme'ẽ ore-vy ore remi'urã áy gwarã. ¹²Ore poriahuvereko katu orojejavy rire. Ore rapixa-pe ore-rehe ojejavy rire oroiporiahuverekoha-rami, ore poriahuvereko katu ore-vy ave. ¹³Ani teĩ ereheja ore rekombo'e vai anháy. Ore resende ae katu íxugwi. Nde ae ko mburuvixa teeve voi. Nde pu'aka porãve va'e voi nde. Tane momba'egwasu enterove va'e opa e'ỹ reheve. Amém.ⁱ

ⁱ 6.9-13 Lc 11.1-4

¹⁴—Ha'e-ta peẽ-my. Nde-rehe ojejavy rire nde rapixa-pe ereiporiahuvereko ramo, nde-vy ave nde poriahuvereko va'erã nde Ru yváy pygwa. ¹⁵Ha nde rapixa-pe ndereiporiahuverekói ramo katu, nde-vy ave nande poriahuvereko mo'ãi va'erã nde Ru yváy pygwa, he'i Hesu.

Jakaru e'ỹ reheve rehegwa nhe'ẽ

¹⁶Upéi he'i jevy Hesu:

—Gwĩ opy'a ky'aha omo'ã kwaa va'e gweko-rehe rei onhemboete ukase va'e, okaru e'ỹ reheve ohasa mo'ã Nhandejáry mboete-vy. Upéixa ojapo ramo, hova asy oiko-vy ovy'are'ỹ va'e-rami. Ndojehovahéiry. Ndojekyvú porãi ave ojehexa uka porã hagwã okaru e'ỹha onhemboete ukase-vy rei. Oipota enterove omanha hese. Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my. Onhemboete rire, nombohekovia mo'ãi va'erã íxupe ome'ẽ-vy Nhandejáry. Ani peiko teĩ ha'e kwéry heko-rami. ¹⁷⁻¹⁸Ha peẽ katu Nhandejáry mboete-vy pekaru e'ỹ reheve pehasa ramo, pejekyvú porã katu. Pejehovahéi katu. Upéixa pende rapixa-pe ndojekwaái va'erã pekaru e'ỹha. Ha Nhandejáry ha'e anho mante oikwaa va'erã pekaru e'ỹha. Ndaipóri íxugwi okanhy va'e. Ne rembiapo nhemi oikwaa ramo, ombohekovia va'erã nde-vy ome'ẽ-vy ne rembiapo porãgwe-rehe, he'i Hesu.

Yváy pygwarã-rehe katu pepena

(Lc 12.33-34; 2 Tm 4.8; 1 Pe 1.4)

¹⁹Upéi he'i jevy Hesu:

—Ani erenhongatu rei teĩ ko yvy-rehe ne mba'e kwéry. Onhembotapurupa arã nde ao. Onhembyaipa arã ne mba'e. Ombokwa arã nde róga-rehe imonda va'e oike hagwã nde koty-py. Ndaha'ei yváy pygwarã ko yvy pygwa va'e. Nhane rembiejarã meme voi. ²⁰Nhandejáry reminhongatu yváy-py peẽ-my gwarã-rehe ae katu pepena peiko-vy ko yvy-py. Yváy-py onhongatu va'e-rami peiko katu ko yvy-py. Upe-py ndaipóri nhande ao ombotapuru rei va'erã. Ndaipóri nhane mba'e ombyai rei va'erã. Upe-py ndaipóri nhande róga-rehe ombokwa mbokwaharã nhande koty-py oike-vy omonda va'erã nhandéhegwi nhane reminhongatu va'e. ²¹Nhane rakate'ỹha-ma nhane renonde-py nhamoĩ meme jaiko-vy. Upéa-gwi ani erenhongatu rei teĩ ko yvy-rehe ne mba'e kwéry. Hese anho ereity arã nde resa ereiko-vy. Epena ae katu nde reko porãrã yváy pygwarã-rehe, he'i Hesu.

Nhande resa nhande rete resapeha

(Lc 11.34-36)

²²Upéi he'i jevy Hesu:

—Ha nhande resa reheve katu ohexa va'e-rami oiko nhande rete. Jahexa porã ramo, ohexa vérami ave nhande rete. Hembipepa íxupe va'e-rami oiko. Upéixa nde rekoha porã tee ramo, arakatu pygwa vérami ereiko va'e, erejehesa rerova uka-vy Nhandejáry-rehe. ²³Ha naiporãi ramo nhande resa katu hesa e'ỹ va'e-rami oiko nhande rete. Ndohexa uka porãi ramo

nhande-vy, pytũ-my oiko ave nhande rete. Upéixa voi nde rekoha vai ramo, pytũ-my vérami ereiko va'e, erejehesa rerova uka e'ỹ-vy Nhandejáry-rehe. Ipytũmba rei voi nde-vy. Ndahapéi voi nde-vy, he'i Hesu.

Ne remikotevẽ-rehe gwive ani erepena pena ereiko-vy

(Lc 12.22-31; Fp 4.6; 1 Pe 5.7)

²⁴Upéi he'i jevy Hesu:

—Avave ndikatúi ojáry mokõi va'e nhe'ẽ-py omba'apo. Oĩ ramo nhande-rehe mokõi omanda va'e, peteĩ va'e-rehe nanhande a'etí va'erã. Outro-pe jahayhu va'erã. Peteĩ va'e-rehe nhane rakate'ỹ va'erã. Ha outro-pe ndajahexaséi va'erã. Upéa-gwi naiporãi nhane rakate'ỹ eterei plata-rehe. Erembotuvixave ramo plata, ipu'aka va'erã nde-rehe. Nerepenái va'erã Nhandejáry-rehe. Nde kupe-py oĩ va'e-rami erereko va'erã íxupe.¹

²⁵—Upéa-gwi ha'e-ta peẽ-my. Aníke erepena pena anho rei ere'u va'erã-rehe ereikove hagwã. Nde aorã-rehe eremonde va'erã-rehe, gwĩa-rehe ani erepena eterei teĩ. Nhane remi'urã anho rei-rehe naiporãi jaiko. Nhande rete pegwarã anho voi nhande ao, nhane remi'urã ave. Naiporãi nhapena upe va'e anho-rehe jaiko-vy. Upe va'e anho-rehe ndikatúi nhapena jaiko-vy. ²⁶Pehexa katu gwyra reko. Onhemitỹ e'ỹ ramo jepe, koty-py onhongatu hagwã heraha-vy oikytĩ e'ỹ ramo jepe, omongaru joty íxupe nde Ru yváy pygwa. Ha gwyra kwéry natuvixamba'e etéiry Nhandejáry-pe. Ha peẽ katu pende tuvixave íxupe gwyra kwéry-gwi. ²⁷Ani erepena eterei teĩ ndéjehe. Ereiko pukuseve mo'ã-gwi rei, ndereiko pukuve mo'áiry.

²⁸—Nde aorã orã-rehe ani erepena eterei teĩ ereiko-vy. Pehexa katu yvoty reko. Nomba'apói opotyã-rehe. Oipogwã va'e-rami ndoikóiry. Nomba'apói ramo jepe, opyta porã ete voi joty. ²⁹Yma oiko va'ekwe myamyĩ mburuvixa Salomão. Imba'e reta va'ekwe. Ijao porã ave va'ekwe. Upe va'e-rehe onhemomba'egwasu ete va'ekwe. Ha ha'e-ta peẽ-my. Xe ae katu amboeteve upéa yvoty-pe. Ha'e ijehexaha-rami e'ỹ jepe, iporãve joty katu íxugwi. ³⁰Ha Nhandejáry katu ombopoty porã kapi'i. Etería henhói porã. Ko'ẽ ramo oikytĩ-ma arã, omombo va'erã tata-py ohapy-vy. Pe kapi'i Nhandejáry remimbopoty voi. Onhangareko porã hese-gwi, ipoty porã voi. Ha pende-rehe katu onhangareko porãve. Ne monde uka va'erã. Ma'erã ndapejeroviái hese? Hese anho ae pejerovia katu. Ome'ẽ va'erã nde-vy nde aorã. ³¹Upéa-gwi ani erepena ndéjehe. “Mbava'e tipo ja'u va'erã? Mbava'e tipo jay'u va'erã? Mbava'e-py tipo nhandemonde va'erã?” ani ere teĩ upéixa. ³²Upeixagwa-rehe opena pena oiko-vy judeu e'ỹ va'e Nhandejáry kwaa e'ỹha. Ha nde Ru yváy pygwa katu ne remikotevẽ gwive oikwaa va'e. Upéa rehegwa ereikotevẽ va'e-rehe ha'e oikwaa voi. Upéa-gwi ani erepena pena teĩ hese ereiko-vy. ³³Pepena ranhe ae katu Nhandejáry pende ruvixarã-rehe. Pemoĩ meme pene renonde-py ha'e ae hemimbota erejapo hagwã. Hese anho mante epena eiko-vy. Upéi upéa rehegwa gwive ne remikotevẽ va'e ome'ẽ rei va'erã

nde-vy. ³⁴Ani pepena teĩ ko'ẽ ramogwarã-rehe. Pono pene mytu'e'ỹ pendėjehe ani pepena teĩ ko'ẽ ramo ojehu-ta va'e-rehe, gwĩ ivai-ta va'e-rehe. Ko'ẽ ramo ae pepena kuri hese, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe omombe'u-vy.

Ani nde rapixa rembiapo-rehe, “Ivai” ere teĩ erepondera-vy

(Lc 6.37-38,41-42; Rm 2.1-3; 1 Co 2.14-15; Tg 4.11-12)

7 ¹Hesu he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Ani nde rapixa rembiapo-rehe, “Ivai” ere teĩ erepondera-vy. Ne rembiapo ojohu vai ave arã nde-rehe Nhandejáry.

²—Upe erejavaeterekoha-rami ave, “Ivai” he'i arã nde-rehe Nhandejáry. Nde rapixa ererekoha-rami nde ave nde rereko va'erã Nhandejáry.

³—Áy amombe'u-ta pene rekorã-rehe. Yvyra ra'ykwe rehégwa nhe'ẽ-rami aiporu-ta peẽ-my imombe'u-vy. “Oĩ ra'e nde resa-py vyvra ra'ykwe” ere teĩ nde rapixa-pe. Ha nde ave tuvixave nde resa-py oĩ va'e. Heko porã va'e-rami ereikose mo'ã nde rapixa-pe. ⁴Upéixa ramo ma'erã ere teĩ nde rapixa-pe: “Taipe'a nde resa-gwi pe vyvra ra'ykwe mixĩ oĩ va'e”. Nde ave tuvixave nde resa-py oĩ va'e. ⁵Nde, “Ndaxe py'a ky'ái”, ere mo'ã ndėjehe. Nde nde rekoha vai-ma. Erova ranhe katu nde rekoha. Eipe'a ranhe katu ndejéhegwi pe vyvra tuvixave va'e nde resa-py oĩ va'e. Upéi erehexa porã arã ereipe'a hagwã nde rapixa resa-gwi upe vyvra ra'ykwe mixĩ oĩ va'e. ⁶“Ani ereme'ẽ teĩ jagwa-pe imarangatu porã va'e” ja'e. “Ojere arã nde su'u-vy.” “Ani eremombo kure rovagwy-py ne mba'e porã hepy va'e. Opyrũ rei arã hese omongy'apa-vy” ja'e. Nde rapixa ne nhe'ẽ porã ombojevvy va'e, ndaha'úi ne nhe'ẽ porã íxupe gwarã.

Hekoha porã tee va'e Nhande Ru yváy pygwa

(Lc 11.9-13; Jo 14.13-14)

⁷—Ejerure rure katu Nhandejáry-pe. Ha ne rembijerure katu ome'ẽ va'erã nde-vy. Eheka heka katu ndejéupe gwarã. Ha ne rembieka katu erejohu va'erã. Okẽ onhemboty va'e oipe'a uka hagwã ombota mbota va'e-rami, pene kyre'ỹ katu pejapo hagwã oração. Nde-vy oipe'a-ma va'e-rami okẽ, ohendu va'erã Nhandejáry pene nhe'ẽ. ⁸Gwĩ ojerure rure va'e-pe gwive ome'ẽ va'erã. Gwĩ oheka heka va'e gwive ojohu va'erã. Gwĩ ombota mbota va'e-rami oha'arõ oĩ-vy va'e-pe gwive ojepe'a va'erã. ⁹Ta'ýry gwemi'urã-rehe ojerure ramo, ndaipóri pene pa'ũ-my ita ome'ẽ va'erã íxupe. ¹⁰Ta'ýry pira-rehe ojerure ramo, ndaipóri pene pa'ũ-my mbói ome'ẽ va'erã íxupe. ¹¹Peẽ kwéry pende rekoha vai ramo jepe, peme'ẽ kwaa joty iporã porã va'e pende ra'y kwéry-pe. Ha pende Ru yváy pygwa katu hekoha porã tee va'e. Upéa-gwi ome'ẽ kwaa porãve voi pejerure va'e-pe gwive iporã porã tee va'e. ¹²Ha nhande kwéry katu jaipota nhande rapixa ojapo porã nhande-rehe. Aipo ramo, nde hese ave ejapo porã. Peteixa pejapo porã ojóhehe, he'i. —Tuvixa mba'eve ko va'e nhe'ẽ. Ko va'e nhe'ẽ-py anohẽ kuri peẽ-my judeu rekoharã Moisés amyri remimombe'ukwe gwive, Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ekwe gwive ave. Peteĩ nhe'ẽ-py amombe'upa kuri peẽ-my, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Oĩ mokõi tape
(Lc 13.24)

¹³Upéi Hesu he'i jevy:

—Tapeho katu tape porã-rupi. Upe tape ypyrũha tape po'i voi. Upe-rupi tapeho katu. Ani peho teĩ tape vai-rupi. Upe tapegwasu mombyry nhande rerahaha voi Nhandejáry-gwi. Tapegwasu nhepyrũha tuvixa oĩ va'e. Ndahekorasyi jaha hagwã upe tapegwasu-rupi. Heta oho tapegwasu-rupi va'e. ¹⁴Ha ndaupéixairy tape Nhandejáry ha-py oho va'e. Upe tape ypyrũha tape po'i voi. Hasy-py nhagwahẽ va'erã upe tape-rupi Nhandejáry ha-py. Ha upe tape-rupi ogwata va'e ndahetáiry, he'i Hesu.

Oĩ, “Nhandejáry nhe'ẽ-py amombe'u” he'i va'e mo'ã ójehe
(Lc 6.43-44; Tg 3.11-12; 1 Jo 3.10)

¹⁵Upéi Hesu he'i jevy:

—Oĩ, “Nhandejáry nhe'ẽ-py amombe'u” he'i va'e mo'ã ójehe. Xáke. Ani penhembotavy uka íxupe. Ojehexa uka porã va'erã ogwahẽ ou-vy pende ha-py. Ou va'erã ovexa-rami. Ipoxy e'ỹ va'e-rami ou va'erã ojehexa uka-vy. Ha opy'apy-py kwéry katu ipoxy. Heko poxy va'e-rami, jagwarete ivare'a va'e-rami voi ipoxy opy'a-py. ¹⁶Pehexa kwaa va'erã hembiaapo-rehe. Nhuatĩ-gwi ndikatúi jaipo'o hi'a uva. Karapíxu-gwi ndikatúi jaipo'o figo aju. Ndaha'ei figo aju-rami karapixu'a. ¹⁷Hi'a porã yvyra porã. Ha ndahi'a porãi yvyra vai. ¹⁸Ndoikói yvyra porã hi'a porã e'ỹ va'e. Ha yvyra vai hi'a porã va'e ndoikói ave. ¹⁹Entéro yvyra ndahi'a porãi va'e gwive oity va'erã. Tata ári imombopyrã. ²⁰Upéixa yvyra'a-rami pehexa kwaa va'erã hekoha-rehe. “Nhandejáry nhe'ẽ-py oromombe'u” he'i ramo mo'ã, hembiaapo-rehe pehexa kwaa va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Enterove nomoirũmbái va'erã Nhandejáry nhande ruvixa-pe
(Lc 13.25-27; 1 Jo 2.3-6)

²¹Upéi Hesu he'i jevy:

—Heta oĩ, “Nde xe Járy, nde xe Járy” he'i rei va'erã xe-vy. Upéa nomoirũi va'erã oho-vy Nhandejáry nhande ruvixa-pe. Nogwahẽi va'erã oho-vy oiko haty-py. Ha xe Ru yváy pygwa remimbota ojapo va'e ae katu omoirũ va'erã íxupe oho-vy, he'i.

²²—Upe áry-py, enterove va'e-pe hembiaapo apokwe-rami areko hagwã áry-py, heta, “Nde xe Járy, nde xe Járy” he'i rei va'erã xe-vy. “Nde réry-py Nhandejáry nhe'ẽ oromombe'u va'ekwe. Nde réry-py oromosẽ mosẽ oromondo-vy anháy-pe. Nde réry-py heta hexapyrã-rupi ore rembiapo porã va'ekwe. Heta ipu'aka va'e orojapo va'ekwe” he'i va'erã mo'ã xe-vy. ²³Ha upe rire katu “Hesu réry-py xe rembiapo. Áy ae Hesu re'ýi tee-ma voi xe” he'i ójehe mo'ã va'e-pe xe Hesu ha'e va'erã íxupe kwéry: Yma gwive ko'ánga ete peve peẽ ndaha'ei xe re'ýi. Ndoirokwaái voi. Xe re'ýi e'ỹ voi peẽ, xe ha'e va'erã íxupe kwéry. Pende rekoha vai. Tapeho jevy katu xéhegwi, ha'e va'erã íxupe kwéry, he'i Hesu.

Gwogarã ojapose ramo, oĩ ita ári omoĩ va'e, oĩ ave yvy ku'i ári omoĩ va'e
(Lc 6.47-49)

²⁴Upéi Hesu he'i jevy:

—Ko'ã va'e xe nhe'ẽ renduha, xe nhe'ẽ apoha hi'arandu porã voi. Ha hi'arandu va'e katu gwogarã ojapose ramo, ita ári omoĩ. ²⁵Ojapopa rire, oky-ma. Oky-gwi y hygwasu ojaho'ipa hagwã óga. Ou ave yvytugwasu heity hagwã mo'ã ha ndo'áiry. Ita ári ojapo ra'e. Upéa-gwi ndo'áiry. Upéixa ete xe nhe'ẽ ojapo va'e oho porã voi ojeity ukase e'ỹ-vy. ²⁶Ha ko'ã va'e xe nhe'ẽ renduse e'ỹ va'e xe nhe'ẽ ojapo e'ỹ va'e katu nahi'arandu porãi. Ha hi'arandu e'ỹ va'e katu gwogarã ojapose ramo, nomoĩry ita ári. Yvy ku'i ári rei omoĩ gwóga. ²⁷Upéi oky-ma. Oky-gwi ovu y óga ojaho'ipa hagwã. Ou yvytugwasu oity hagwã ave óga-pe. Ha upe rire katu ho'a. Ho'apa ete voi hóga. Ho'a e'ỹ va'ekwe ndopytáiry. Omboasy eterei ho'a va'ekwe hóga. Upéixa ete ojeity uka-vy oho vai hi'arandu e'ỹ va'e, xe nhe'ẽ renduse e'ỹha, he'i Hesu Nhandejáry nhe'ẽ omombe'u-vy.

“Imbaraete voi inhe'ẽ” he'i

²⁸Omombe'upa rire, heta ojogweroaty aty va'e ogweroxy'a inhe'ẽ omboete-vy íxupe hikwái:

—Iporã ete Hesu nhe'ẽ, he'i hikwái. ²⁹—Inhe'ẽ ndaha'úi gwĩ nhande rekombo'ehaty kwéry nhe'ẽ-rami, he'i Hesu nhe'ẽ-rehe hikwái. —Ha'e kwéry ndoikwaapáiry. Ha'e ae onhe'ẽ nomombe'úiry. Ha Hesu ae katu ha'e ae onhe'ẽ omombe'u. Oporomonhe'égendu kwaa va'e-rami onhemonhe'ẽ. Imbaraete voi inhe'ẽ, he'i Hesu-rehe opondera-vy hikwái.

Hesu ombogwera ijai aipa va'e-pe

(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 ¹Ha upéi katu Hesu ogwejy jevy ou-vy upe yvyatyrusu ári-gwi. Ogwejy rire heta ijaty jaty va'e kente kwéry omoirũ íxupe oje'ói-vy hikwái. ²Upe jave ogwahẽ ou-vy iha-py mba'asy vai ogwereko va'e ijai aipa va'e. Gwety'py'ã-rehe onhesũ omboete-vy hovagwy-py:

—Nhane mbogwerahaty voi nde, xe Járy. Xe-vy pa xe mbogwera ave arã nde? he'i Hesu-pe.

³Ha'e oipyso opo omoĩ hese:

—Orombogwera-ta voi katu nde-vy, he'i íxupe. —Xe nhe'ẽ-py tane potĩ katu, he'i hasy va'e-pe.

Upe-ma ramo opa-ma ojei íxugwi ijai aikwe. Okwera porã-ma.

⁴Upéi he'i Hesu:

—Ejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Ani eremombe'u avave-pe orombogwera-ma hagwe, he'i hasy va'ekwe-pe Hesu. —Tereho katu pa'i oĩ ha-py ejehexa uka-vy. Ehexa uka íxupe erekweramaha. Eme'ẽ íxupe upe myamyri “Nname'ẽ katu” he'i va'ekwe. Upéixa ramo, “Okwera-ma. Onhemopotĩ jevy-

ma” he'i va'erã nde-rehe, atýra-py ne mombe'u-vy, he'i íxupe Hesu.

Hesu ombogwera capitão, soldado kwéry ruvixa rembigwái-pe
(Lc 7.1-10)

⁵Ha upéi katu ogwahẽ oho-vy Hesu Cafarnaum tetã-my. Upe-py oike rire ogwahẽ ou-vy iha-py capitão, soldado kwéry ruvixa va'e:

⁶—Xe pytygwõ katu, Xe Járy Hesu, he'i. —Xe rembigwái oime koty-py. Nopu'ãvéi-ma, hajy jeapagwi ndoryrýiry. Hasy ete voi oi-vy, he'i íxupe soldado ruvixa.

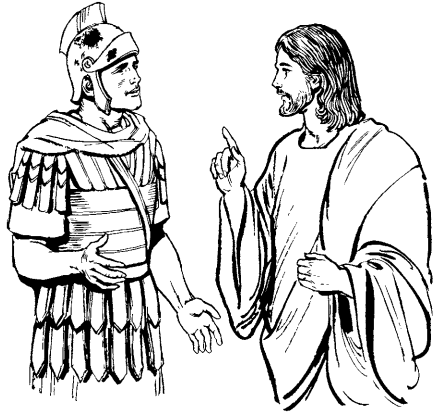
⁷—Aipo ramo, aha-ta nde róga-py ambogwera hagwã íxupe, he'i soldado ruvixa-pe.

⁸—Nde, nde tuvixa mba'e-gwi, mba'éixa ereike-ta ereho-vy xe róga gwy-py? he'i omboete-vy íxupe. —Erenhembohekomirive-ta para'e ereike ereho-vy. Tuvixave e'ỹ va'e-rami joty ereike-ta upe-py. Aipo ramo ne nhe'ẽ-py rei embogwera katu xe rembigwái-pe, he'i. —“Tokwera” ere ramo, okwera va'erã. A-gwi rei ne nhe'ẽ-py mante okwera va'erã xe rembigwái hasy va'e, he'i Hesu-pe.

⁹—Oĩ xe-rehe omanda va'e. Inhe'ẽ ajapo va'e. Xe pogwy-py ave oĩ soldado xe amanda hese va'e. Kóa-pe, “Tereho katu” ha'e ramo, oho ave arã voi. Ha upéa-pe, “Eju katu” ha'e ramo, ou ave arã voi. Xe rembigwái-pe, “Ejapo katu xe nhe'ẽ” ha'e ramo, ojapo ave arã voi. Upéixa ave ne nhe'ẽ-py rei nde pu'aka nipo ra'e mba'asy-rehe erembogwera hagwã xe rembigwái-pe, he'i íxupe upe soldado ruvixa.

¹⁰Upéa nhe'ẽ rendu-vy “Mba'éixa ojerovia tee xe-rehe” he'i Hesu opondera-vy hese.

—Ojerovia tee voi xe-rehe upe va'e, he'i kente kwéry-pe hapykwéri ogwa'ẽ va'e-pe. —Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa, he'i. —Oĩ Israel remiarirõre judeu kwéry xe-rehe ojerovia va'e. Ha ko va'e soldado ruvixa judeu e'ỹ ramo jepe, ojerovia teeve joty xe-rehe, he'i. ¹¹—Ha'e-ta peẽ-my. Heta mombyrygwa ogwahẽ va'erã oho-vy Nhandejáry nhande ruvixa ramo oiko haty-py. Heta kwarahy resẽ gwigwa oho va'erã jekarugwasu haty-py. Heta ka'aru gwigwa oho va'erã ave. Ogwapý va'erã okaru-vy Abraão ndive, Isaque ndive, Jacó ndive ave. ¹²Ha judeu kwéry va'e Nhandejáry re'ýi va'e oho va'erãgwe katu nogwahẽ mo'ãi va'erã upe-py. Omosẽ va'erã íxupe imondo-vy pytũ kwa-py. Upe-py ojahe'o va'erã. Hasẽ va'erã onhemboasy-gwi. Nhandejáry-rehe onhemoyrõ-gwi, onhemohãingyry ngyrýu va'erã oiko-vy, he'i judeu kwéry-rehe.

(Mt 8.8)

¹³Upéi he'i upe soldado ruvixa-pe:

—Tereho jevy katu nde róga-py. Xe reroviaha-rami, toiko katu nde-vy, he'i.

Upe-ma ramo okwera-ma hembigwái.

Entéro hasy va'e-pe gwive ombogwera Hesu

(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

¹⁴Ha upéi katu Hesu oho Pedro róga-py. Ogwahẽ ramo upe-py ohexa Pedro raixo. Onhenho ra'e oĩ-vy. Hasy ete voi heteraku-gwi. ¹⁵Omboja opo ipo-rehe. Opa-ma íxugwi heterakukwe. Opu'ã-ma Hesu remi'urã-rehe onhangareko-vy.

¹⁶Ka'aru ete-ma ojereru iha-py heta anháy ojepota hese va'e. Onhe'ẽ-py rei omosẽ mosẽ anháy imondo-vy. Entéro hasy va'e-pe gwive ombogwera-ma. ¹⁷Upéa rehegwa ojapo Hesu, upéixa hembiaapo yma gware he'i hagwe-rami oiko hagwã ây. Yma Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Isaías remimoigwe kwatia-rehe a-rami:

“Nhande kwéry nhande rasy ramo, omboyke-ma opaixagwa mba'asy heraha-vy nhandéhegwi”.^k

Yma he'i hagwe-rami, ây oiko-ma.

“Xe oromoirũ-ta, xe Járy” he'i

(Lc 9.57-62)

¹⁸Ha upéi katu heta kente onhemboaty Hesu-rehe. Ohexa ramo heta onhemboaty hese, he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Jahasa katu y rovái, he'i.

¹⁹Ne'írá vyteri onhemboyru jave kanóa-py, ou ohogwaitĩ-vy íxupe peteĩ judeu rekombo'ehaty:

—Xe oromoirũ-ta, porombo'eháry, he'i Hesu-pe. —Mamo ereho ha-rupi oromoirũ-ta, he'i íxupe.

²⁰Hesu he'i jevy íxupe:

—Mykurẽ, vykwa oĩ íxupe hógarã. Gwyrã, oĩ ave íxupe haityrã. Ha xe ae katu Nhande Ryke'y tee va'e, ndaipóri xe-vy xe renagwã atongea-vy xe apyta hagwã, he'i. —Xe moirũse joty pa nde? he'i pe tekombó'ehaty-pe.

²¹Upéi outro peteĩ hemimbo'e va'e he'i Hesu-pe:

—Xe oromoirũ va'erã, xe Járy, he'i. —Aha'arõ ranhe-ta xe ru omano ramo ajaty hagwã, he'i íxupe.

²²—Nahániry. Ây voi aipota xe moirũ, he'i íxupe. —Xe moirũse e'ỹ va'e ae taimandu'a ranhe katu omano va'ekwe ojaty hagwã-rehe, he'i upe gwemimbo'e-pe.

^k 8.17 Is 53.4

“Ekirirĩ katu” he'i y-pe
(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³Upéi onhemboyru-ma kanó-a-py Hesu. Hemimbo'e kwéry onhemboyru ave indive. ²⁴Upe jave ou yvytugwasu marány. Ho'a yugwarusu-rehe omomýi hagwã yugwarusu. Upe-ma ramo omopu'ã pu'ã y-pe, ojaho'i ho'i kanó-a-pe y. Ha Hesu ae katu oke joty oĩ-vy. ²⁵Ha hemimbo'e kwéry oho omombáy íxupe:

—Ore resende katu, ore Járy, he'i. —Nhanheapymi-tama nhande, he'i Hesu-pe hikwái.

²⁶—Mbava'e-gwi tipo pende py'amirĩ, he'i íxupe kwéry. —Ndapejerovia teéiry ra'e xe-rehe, he'i íxupe kwéry.

Upéi opu'ã onhe'ẽ-py omokirirĩ hagwã. He'i yvytugwasu-pe, y opu'ã va'e-pe ave

—Ekirirĩ katu, he'i ipoxy va'e-pe.

Upe-ma ramo ohopa-ma yvytu. Opytu'u jevy y. Okirirĩ porãmba jevy-ma y. ²⁷Ha'e kwéry opondera voi hese:

—Mba'eixagwa heko va'e po, he'i opondera-vy hese. —Yvytugwasu jepe, y opu'ã pu'ã va'ekwe jepe ohendu inhe'ẽ, he'i Hesu-rehe hikwái.

Mokõi anháy rerekoha
(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Upéi ogwahẽ-ma oho-vy y rovái. Gadara yvy-py ogwahẽ. Upe-py ogwahẽ-ma ramo, ou ohogwaitĩ-vy íxupe mokõi anháy rerekoha va'e. Ijyta-gwi osẽ ou-vy. Heko poxy eterei va'e. Upéa-gwi ohasase va'e oikupe'o íxupe ohasa hagwã. Ndikatúi ohasa ijypy-rupi. ²⁹Onhe'ẽ hatã hatã Hesu-pe ombojevysse-vy mo'ã:

—Nde ko Nhandejáry ra'y. Ma'erã ereju ko'a-py, he'i Hesu-pe ombojevysse-vy mo'ã. —Ne'írá vyteri ore moingo asyha áry. Ma'erã ereju he'i. —Ore moingo asyha áry-py ae ereju va'erã mo'ã, he'i Hesu-pe. —Áy katu ani ereju ore moingo asy-vy, he'i íxupe.

³⁰Mombyry-gwi ohexa heta kure okaru jave. ³¹Upéa-gwi ojerure rure íxupe:

—Ore mosẽ-ta ramo, ore mondo katu kure kwéry-pe. Ore mondo katu ipy'a kwéry-py, he'i anháy kwéry Hesu-pe.

³²—Tapeho, he'i íxupe kwéry.

Inhe'ẽ-rupi osẽ oho-vy oike kure kwéry py'a-py. Ha kure kwéry katu oriparapa oje'ói-vy. Yugwarusu-py ogwey oje'ói-vy. Hi'apỹ ogwey oje'ói-vy. Ho'a onheapymi oje'ói-vy y-py. ³³Ha kure nhangarekoha oripara oje'ói-vy. Atygwasu-py oho omombe'u-vy. Anháy rerekohare-pe ojeu va'ekwe gwive omombe'u. ³⁴Upe ramo atygwasu pygwa Hesu rogwaitĩ-vy osẽ ogwa'ẽ-vy. Ohexa-ma ramo Hesu-pe, ombojevysse íxupe:

—Ekwa jevy katu ore yvy-gwi, he'i Hesu-pe ojapura-gwi hikwái.

Hesu ombogwera hajy jeapa va'e-pe*(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)*

9 ¹Ha upéi katu Hesu onhemboyru jevy-ma oho-vy kanó-a-py. Upéi ohasa y rovái ogwahê oho-vy ha'e ae oiko ha-py. ²Upe-py ojereru íxupe hajy jeapa apa va'e. Gwupa reheve ou onhenó oĩ-vy. Ójehe ojerovia tee ramo, ohexakwaa hese. Upéa-gwi he'i upe hajy jeapa apa va'e-pe:

—Ani erekyhyje teĩ, xe ra'y, he'i íxupe ombopy'agwapy-vy.

Gwa'yry-pe he'iha-rami he'i íxupe:

—Amboyke-ma ndéhegwi ne rembiapo vaikwe, he'i upe hajy jeapa apa va'e-pe.

³Upe-py oĩ judeu rekomb'ehaty. Ohendu-ma ramo Hesu nhe'ê, ndojohu porãi:

—Onhemonhandejáry rei ou-vy, he'i mo'ã Nhandejáry Hesu-rehe.

—Onhe'ê vai rei, he'i ojóupe hese.

⁴Ha ipy'apóry oikwaa Hesu:

—Ma'erã-gwi erenhe'ê vai rei nde py'apy-py? he'i. ⁵—Pejeapysaka porã katu xe nhe'ê-rehe. Oĩ ramo, “Amboyke-ma ndéhegwi ne rembiapo vaikwe” he'i va'e katu, ndajahexái hemimboyke. Omboyke para'e. Tapa nomboykéiry ra'e. Ndahexáiry. Ha oĩ ramo, “Epu'ã katu egwata eho-vy” he'i rei va'e katu, jahexa ave. Nomopu'áiry upe va'e. ⁶Áy aikwaa uka-ta peẽ-my xe nhe'ê rei e'yha ko yvy-py. Xe Nhande Ryke'y tee va'e xe nhe'ê-py rei amboyke-ma voi yvypóry rembiapo vaikwe, he'i Hesu onhe'ê-vy gwĩ imbo'eháry-pe.

Upe ramo he'i hajy jeapa va'e-pe:

—Epu'ã katu ehupi nde rupagwe. Tereho nde róga-py, he'i.

⁷Upe-ma ramo opu'ã oho-ma gwóga-py. ⁸Upéa ohexa ramo ijaty va'e kente, opondera eterei hese. Inhe'ê-py rei omopu'ã-gwi:

—Omopu'ã-ma ngatu, he'i Hesu-rehe. —Iporã porã ete va'e voi hembiapo, he'i hese. —Nhandejáry omombaraete voi upe kwimba'e. Herovia hexapyrã-rupi ha'e hembiapo, he'i Hesu-rehe Nhandejáry-pe omomba'egwasu-vy.

“Xe moirũ katu” he'i Mateus-pe*(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹Upe-gwi ohasave Hesu oho-vy. Oho jave, ohexa Mateus héry va'e-pe ogwapy oĩ-vy ramo. Nhane mbopaga haty-py ogwapy oĩ-vy:

—Xe moirũ katu, he'i íxupe.

Upe-ma ramo opu'ã omoirũ-ma íxupe.

¹⁰Upéi oho okaru Mateus róga-py. Ha'e okaru jave gwemimbo'e kwéry ndive ogwahê ave ou-vy heta nhane mbopaga uka va'ety, heta ojejavý va'e ou ave okaru ojoha-py. ¹¹Upéa ohexa ramo fariseu kwéry, oporandu Hesu remimbo'e kwéry-pe:

—Ma'erã-gwi ne mbo'eháry okaru nhane mbopaga uka va'ety ndive, ojejavý va'e ndive ave? he'i Hesu-rehe.

¹²Upéa fariseu nhe'ê ohendu ramo Hesu:

—Nhane resâi ramo, nanhaikotevêi nhane mbogweraharã-rehe. Ha nhande rasy ramo ae katu, nhaikotevê-ma nhane mbogweraharã-rehe, he'i hemimopotĩse-rehe onhemoirũ uka hagwã.

¹³—Ko'a-rami ae oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ê:

“Ijukapyrã xe mboete-vy pejuka rei ramo, pende py'a porã e'ỹ reheve ojóupe, xe ndajohu porã arã. Ha pejoporiahuvareko rei ramo katu xe ajohu porã arã pende reko. Upe va'e xe aipota voi, he'i Nhandejáry”.¹ Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê. Upéa nhe'ê, tapeho katu peikwaa hagwã he'ise va'e. Ndajúi va'ekwe ahenói-vy “Xe poti” he'i ójehe va'e-pe ou xe moirũ. Gwĩ ojejavy va'e-pe ae aju arova uka-vy hekoha íxupe xe moirũ hagwã, he'i fariseu kwéry-pe.

Hesu remimbo'e kwéry ndohasái okaru e'ỹ reheve

(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Upéi ogwahê ou-vy Hesu renda-py João remimbo'e:

—Ore orohasa orokaru e'ỹ reheve Nhandejáry oipotaha-rami, he'i. —Ohasa ave okaru e'ỹ reheve fariseu kwéry. Ha ne remimbo'e kwéry katu ndohasái voi okaru e'ỹ reheve. Ma'erã po ndoikói ore reko-rami, he'i Hesu-pe oporandu-vy.

¹⁵Upéi Hesu he'i:

—Amombe'u-ta peẽ-my arandu rehegwa nhe'ê omenda va'e rehegwa-rami. Oime vyteri ramo omenda va'e, ndovy'are'ỹiry he'íi kwéry. Okaru e'ỹ reheve ndohasáiry. Ha ojererahaha óra ogwahê-ta. Upe óra-py ohasa va'erã okaru e'ỹ reheve he'íi kwéry, he'i ojehegwa omombe'u-vy.

¹⁶Upéi he'i jevy upe pygwa-pe:

—Outro arandu rehegwa nhe'ê háma amombe'u-ta peẽ-my ao rehegwa-rami, uva rykwere rehegwa-rami ave. Nanharemendái ipyahu va'e-py ao tuja. Nharemenda ramo ae katu onhynhy arã ra'e ipyahu va'e. Ojepoapy-vy omondoro arã ao tuja. Osorogwasuve va'erã ao tuja. ¹⁷Nanhanhunháiry ave uva rykwere pyahu va'e hyrurã tuja-py vakapi ipererĩ va'e-py. Ha nhanhunha ramo ae katu, ovu va'erã ra'e ipyahu va'e. Gwyru tuja va'e omondoro va'erã. Osyrypa arã ra'e pe uva rykwere onhehê-vy. Osoropa arã hyrukwe. Ha uva rykwere pyahu va'e ae katu nhanhunha hyru pyahu-py. Upéixa ramo opyta porã gwyru ndive, he'i Hesu oipota-gwi fariseu kwéry onhemboheko pyahu.

Hesu omoingove jevy kunhataĩ-pe

(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Upéa he'i jave, ogwahê ou-vy peteĩ mburuvixa. Gwetypy'ã-rehe onhesũ Hesu rovagwy-py imboete-vy:

—Omano-ma xe raji, he'i. —Omano ramo jepe, iporã ereho joty katu eremoĩ nde po hese oikove jevy hagwã, he'i Hesu-pe.

¹9.13 Os 6.6

¹⁹Inhe'ẽ-py opu'ã oho-vy mburuvixa ndive. Hemimbo'e kwéry hendive ave oho.
²⁰Upe-ma ramo ogwahẽ ou-vy peteĩ kunha. Are-ma hasy. Hasy doze ro'y ijysapy ogwey eterei íxupe-gwi. Upéa-gwi ou hapykwéri, Hesu rapykwéri. Opoko-ma ijao poty-rehe. ²¹“Amboja ramo jepe xe po ijao-rehe, akwera-ma va'erã” he'i ra'e ojeupe.

²²Upe-ma ramo ha'e ojere. Oma'ẽ ramo, ohexa-ma upe kunha-pe:
 —Ani erekyhyje teĩ xéhegwi, xe rajy, he'i imbopy'agwapy-vy íxupe.
 Gwajýry-pe he'iha-rami, he'i kunha-pe: —Nde erejerovia-magwi xe-rehe, erekwera-ma, he'i kunha-pe.

Upéa nhe'ẽ he'i-ma ramo, pya'e okwera upe kunha.

²³Ha upéi katu ojere jevy oho hagwã mburuvixa róga-py. Upe-py ohexa heta oĩ óga-py ijayvu va'e. Gwemimby ombopu ohapirõ-vy. Hasẽmba-ma ave. Ohexa ramo:

²⁴—Tapehopa katu, he'i. —Nomano etéiry voi mitã kunha. Oke ae-ma oĩ-vy, he'i omosẽ-vy.

Ha óga-py oĩ va'e gwive katu onhembohory hese.

²⁵Omosẽmba rire, oike koty-py mitã kunha oĩ ha-py. Oipopyhy íxupe imopu'ã-vy. ²⁶Upe ramo upe mitã kunha omopu'ã jevy va'ekwe rerakwã opa-rupi osarambi upe yvy-rupi oho-vy.

Hesu ombohesapyso jevy mokõi hesapyso e'ỹ va'e-pe

²⁷Upe-gwi ohasave oho-vy Hesu. Ha mokõi hesapyso e'ỹ va'e katu ou hapykwéri:

—Davi remiarirõre nhane remiha'arõ va'e, he'i ohenói hatã-vy íxupe.
 —Ore poriahuvereko katu, ore poriahuvereko katu, he'i ohenói hatã-vy íxupe.

²⁸Upéi ha'e oike koty-py. Oike rire, ogwahẽ ave ou-vy upe mokõi hesapyso e'ỹ va'e:

—Pejerovia tipo xe-rehe apombohesapyso porã hagwã, he'i íxupe kwéry Hesu.

—Ha'e voi, he'i. —Orojerovia-ma nde-rehe, ore Járy, he'i íxupe.

²⁹Upéi omoĩ hesa ári opo:

—Xe reroviaha-rami pehexa porã katu, he'i hesapyso e'ỹ va'e-pe.

³⁰Upe ramo hesapyso porã-ma. Ha Hesu ndohejái omombe'u ojehegwa:
 —Erekwera hagwe aníke eremombe'u mbe'u teĩ avave-pe, he'i íxupe omanda pohýi-vy.

³¹Ha okwera va'e katu ojoko ramo jepe íxupe, osẽ joty oho-vy. Omosarambi ra'e opa-rupi. Herakwã oho joty opa-rupi. Upe yvy-rupi osarambi joty ra'e.

Hesu ombogwera inhe'ẽnge'ỹ va'e-pe

(Lc 11.14-15)

³²Koty-gwi osẽ jave, ojereru Hesu renda-py anháy rerekoha inhe'ẽnge'ỹ va'e. ³³Omosẽ imondo-vy anháy-pe. Inhe'ẽnge'ỹ va'ekwe onhe'ẽ-ma. Ojogweroaty va'e kente ohexa ramo, opondera eterei hese:

—Yma gwive ko'ánga ete peve ndajahexái voi a ramigwa, he'i. —Nhande kwéry vyv-rupi, Israel vyv-rupi ndajahexái voi a ramigwa, he'i opondera-vy hese.

³⁴Ha fariseu kwéry katu ndojohu porái hembiaipo:

—Anháy ruvixa nhe'e-py ae nipo ra'e omosê imondo-vy anháy-pe Hesu. Anháy ae nipo ombopu'aka ra'e Hesu-pe, he'i mo'ã hese hikwái.

Hesu oiporiahuvereko ijaty jaty va'e kente kwéry-pe

³⁵Ha upéi katu Hesu ohasa oho-vy tetã tetã-rupi gwive. Tetã'i tã'i-rupi gwive ave ohasa oho-vy. Ojeporahéi haty haty-rupi Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ê porã omombe'u mbe'u. Opaixagwa mba'asy-gwi ombogwera gwera hasy va'e-pe.

³⁶Ohexa ramo ijaty jaty va'e kente, oiporiahuvereko íxupe kwéry:

—Ovexa-rami rei oiko ra'e hikwái, he'i. —Ndoikóiry ramo ovexa-rehe onhangareko va'e, ndoiko porái. Ipyrasypa, heterasypa ave. Ho'a ramo, ndaipóri henohêharã. Upéixa ete ovexa hasy va'e-rami, herekwa e'ỹ va'e-rami oiko ko ijaty va'e kente xe moirüse va'e. Upéa-gwi aiporiahuvereko-ma íxupe kwéry, he'i ojogweroaty va'e kente kwéry-rehe.

³⁷Upe ramo omombe'u gwemimbo'e kwéry-pe nhe'ê mombe'uharã rehegwa nhe'ê temitygwe kytĩharã rehegwa nhe'ê oiporu-vy.

—Heta hi'a porã ramo jepe, ndahetáiry joty oikytĩ va'e heraha-vy. ³⁸Upéixa ete heta eterei oĩ ramo jepe nhe'ê porã ohenduse va'e, ndahetáiry joty imombe'uharã íxupe kwéry. Upéa-gwi pejapo oraçãõ temitygwe járy-pe omondo hagwã oikytĩharã, he'i Nhandejáry-rehe, nhe'ê porã mombe'uharã-rehe oraçãõ ojapo uka-vy.

Doze voi Hesu irũ tee

(Mc 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 ¹Ha upéi katu Hesu ohenói gwemimbo'e kwéry omoirũ teeha doze va'e-pe. Upe va'e doze va'e ohenói ou hagwã. Ou ramo ombopu'aka íxupe kwéry omosê hagwã anháy imondo-vy. Opaixagwa mba'asy-rehe ave ombopu'aka íxupe kwéry ombogwera hagwã hasy va'e-pe. ²Gwĩ doze hemimondo va'e héry a-rami. Oĩ Simão ha'e tenonde va'e, tuvixave va'e. Pedro ombohéry jo'a íxupe. Tyvýry héry André. Oĩ ave mokõi Zebedeu ra'y Tiago, tyvýry héry João ave. ³Oĩ ave Filipe Bartolomeu ndive. Oĩ Tomé Mateus ndive. Mateus nhane mbopaga uka va'ety plata-py governo pegwarã. Oĩ Alfeu ra'y Tiago. Oĩ Tadeu ave. ⁴Oĩ ave Simão. Ha'e gwĩ ojehegwa e'ỹ va'e huvixa ramo oiko va'e-pe omosêse va'e kwéry irũ va'ekwe. Indive oĩ Judas Iscariotes, upe va'e Hesu pyhy ukaharã voi.

Hesu omondo upéa doze gwemimbo'e nhe'ê porã omombe'u hagwã

(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Upéa doze gwemimbo'e omondo nhe'ê porã omombe'u hagwã:

—Tapeho a-rami, he'i. —Ani ereho teĩ judeu e'ỹ va'e oiko ha-rupi. Tetã Samaritano oiko ha-rupi ani ereike teĩ upe-py. ⁶Tapeho ae katu Israel remiarirõre judeu kwéry oiko ha-rupi. Ovexa okanhy va'ekwe-rami oiko hikwái. Tapeho ae katu peheka-vy íxupe kwéry. ⁷Pemombe'u mbe'u pehokwe-vy Nhandejáry rehegwa nhe'ẽ íxupe kwéry: “Ogwahẽ-ma ngatu hi'óra. Pene mo'agwĩ-ma ou-vy Nhandejáry pende ruvixarã” peje kuri judeu kwéry-pe, he'i. ⁸—Pembogwera gwera katu hasy va'e-pe peho-vy. Pemoingove jevy katu omano va'ekwe-pe. Pembogwera katu mba'asy vai-gwi ijai aipa va'e-pe. Pemosẽ mosẽ katu anháy-pe. Pende rexakwaa rei hagwe-rami ave, pehexakwaa rei pende rapixa pembopaga e'ỹ reheve. ⁹Ani ereraha teĩ plata nde ku'akwaha gwy-py. Hepy va'e ouro ani ereraha teĩ. Ani ereraha plata. Moeda jepe ani ereraha teĩ. ¹⁰Nde vosa ani ereraha teĩ ave ne ndive ereho jave. Ne kamisa ani erembojo'a ave kuri. Nde pyryru, nde pykoka ave ani ereraha teĩ. “Omba'apo va'e-pe nhamẽ'ẽ hemikotevẽ” ja'e. ¹¹Atygwasu-py ereike ramo, tetã'i-my ereike ramo ave, eporandu ranhe hembiaapo porã porã va'e-rehe. “Kipy kipy tipo oĩ hembiaapo porã va'e” peje. Epyta indive eresẽ peve pe tetã-gwi ereiko-vy upe-py. ¹²Ereike ramo óga-py, “Tapene mbopy'agwapy katu Nhandejáry” ere óga pygwa-pe. ¹³Óga pygwa pene mogwahẽ porã ramo, peheja katu pene nhe'ẽ íxupe. Ha napene mogwahẽi ramo, ani peheja teĩ íxupe pene nhe'ẽ. Upe pene nhe'ẽ perupa jevy katu íxugwi. ¹⁴Ha oĩ ramo óga pygwa pende rerohory e'ỹ va'e, oĩ ramo tetã mygwa ave pene nhe'ẽ renduse e'ỹha va'e katu, pe tetã-gwi eresẽ jave, embovava nde py ho'apa hagwã vyv timbore nde py-gwi. Upéixa erejapo ramo, eremomandu'a uka arã hembiaapo vaikwe-rehe. “Nhandejáry re'ỹi e'ỹ-rami nipo ra'e nhande” he'i va'erã ójehe. ¹⁵Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Upe áry-py, yvypóry rembiapo apokwe-rami ojererekoha áry-py, omoingo asy va'erã gwĩ hekoha vai va'ekwe-pe Sodoma tetã mygwa amyri kwéry-pe. Gomorra tetã mygwa amyri kwéry-pe ave. Ogweroko asy va'erã íxupe kwéry. Ha pe tetã mygwa-pe ne nhe'ẽ renduse e'ỹ va'e-pe katu ogweroko asyve syve va'erã Nhandejáry, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

“Pende rereko asy va'erã” he'i

(Lc 12.11-12)

¹⁶Upéi Hesu he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Xáke pende-rehe. Oromondo-ta hekoha vai va'e pa'ũ-rupi ereiko hagwã. Ovexa jagwarete pa'ũ-my oiko va'e-rami peẽ peiko arã ipa'ũ-my. Aipo ramo penhangareko porã katu pendéjehe peẽ. Ju'igwasu onhangareko ójehe ha-rami, peiko arandu katu peẽ ave. Pykasu inharõ e'ỹ va'e reko-rami, peiko katu peẽ ave.

¹⁷—Xáke pende reraha va'erã pende ruvixa renda-py. Ojeporahéi haty haty-rupi pene nupã va'erã. ¹⁸Xe-rehe ha-py pende reraha va'erã mburuvixa renda-py. Mburuvixagwasu renonde-py ave pende reraha va'erã. Judeu kwéry-pe, judeu e'ỹ kwéry-pe ave, pemombe'u va'erã Nhandejáry tuvixa mba'e voiha. ¹⁹Pende reraha ramo, ani pemoĩ teĩ pende py'a-rehe pene nhe'ẽrã. Upe

óra-py ou rei va'erã nde juru-py ne nhe'ẽrã. ²⁰Erenhe'ẽ ramo, ndaha'úi va'erã ne arandu-rupi. Nde juru-py ae Nhandejáry ombou va'erã nde-vy ne nhe'ẽrã. Pende Ru yváy pygwa va'e nhe'ẽ marangatu ou va'erã nde juru-py ne nhe'ẽrã ne monhe'ẽ hagwã. ²¹Ha tyke'ýry oipyhy va'erã heraha-vy gwyvýry ojuka uka hagwã. Tyvýry ojuka uka va'erã gwyke'ýry-pe. Túvy ojuka uka va'erã gwa'ýry-pe gwajýry-pe ave. Ha ta'ýry kwéry tajýry kwéry ave ogwereco asy va'erã gwu-pe ojuka uka-vy. Imemby kwéry ojuka ukase va'erã osy-pe. ²²Xe-rehe ha-py enterovéa ipy'a vai va'erã oiko-vy pende-rehe. Ha xéhegwi ova e'ý va'e, ogwereco asy ukaharã-pe onheme'ẽ e'ý va'e, ojerereco asy ramo jepe onhembopyatã joty va'e katu, oresende va'erã íxupe Nhandejáry. ²³Pende rereko asy hagwe-gwi, tapekanhy katu peho-vy outro henda-py. Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Xe Nhande Ryke'y tee va'e ajekwaa aju hagwã áry-py, oĩ vyteri va'erã Israel yvy pygwa tetã ne'frã vyteri pegwahẽ upe-py. ²⁴Hemimbo'e nonhembotuvixa mba'úi voi ombo'eháry-pe. Nonhembotuvixa mba'úi ave ojáry-pe hembigwái. ²⁵Iporã katu ombo'eháry-pe ohekoarupityse ramo hemimbo'e. Ojáry-pe ohekoarupityse ramo hembigwái, iporã ave. Onhe'ẽ vai rei kuri xe-rehe, “Anháy ruvixa Belzebu” he'i kuri xe-rehe. Upéixa he'i ramo xe-rehe, onhe'ẽ vaive va'erã voi pende-rehe. Xe óga járy-rami. Peẽ óga pygwa. Xe-rehe onhe'ẽ vaiha-rami ave, pende-rehe onhe'ẽ vaive va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

“Nhandejáry-gwi ae katu pekyhyje” he'i

(Lc 12.2-7)

²⁶Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Upéixa ramo, ani erekyhyje teĩ pende rereko asy ukaharã-gwi. Entéro nghanhomi va'ekwe gwive, ojehexa jevy joty va'erã voi. Entéro nhamokanhy va'e gwive, ojekwaa jevy joty va'erã.

²⁷—Nhemi ha-py peẽ-my xe remimombe'ukwe, atýra-py pemombe'u mbe'u jevy. Pende apysa-py peẽ-my xe rembierovovo xe remimombe'ukwe, pende róga apotaha ári, penhomboaty haty haty-rupi, perosapukái va'e-rami pemombe'u jevy. ²⁸Oĩ nhande rete jukaharã. Ha nhane nhe'ẽgwe-rehe ae katu ndaipu'akáiry. Aníke erekyhyje teĩ íxugwi. Ha Nhandejáry katu ipu'aka nhane nhe'ẽgwe-rehe. Omondose ramo, omondo arã omondose ha-py. Tata opa opa rei e'ý va'e haty-py nhane mondose ramo, nhande rete reheve nhane mondo va'erã. Íxugwi ae katu pekyhyje. Íxugwi ae katu enhemokirirĩ. ²⁹Mokõi gwyrá'i ovende ramo, ndahepyí. Nanhapenái joty hese. Ha Nhandejáry katu onhangareko hese. Hymba voi. Yvy-py peteĩ ho'a ramo, ojéhegwi rei ndo'áiry. Nhandejáry nhe'ẽ-py ae ho'a omano-vy.

³⁰⁻³¹Heta eterei gwyrá'i ovende ramo jepe ndahepy etéi joty. Ha nde ae katu tuvixa mba'eve Nhandejáry-pe gwyrá kwéry-gwi. Ne akã ragwe jepe, mbovy po oĩ oikwaa-ma. Peteĩ teĩ oipapa-ma nde-rehe opena eterei-gwi. “Tuvixa mba'e” he'i nde-rehe Nhandejáry. Upéa-gwi aníke pekyhyje teĩ pendéjehe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

Atýra-py, “Hesu re'ýi voi xe” he'i va'e
(Lc 12.8-9)

³²Upéi he'i jevy Hesu:

—Atýra-py, “Hesu re'ýi voi xe” ere ramo katu, xe Ru yváy pygwa va'e renonde-py, “Xe re'ýi voi upe va'e” ha'e arã nde-rehe, he'i. ³³—Ha atýra-py, “Hesu remimbo'e e'ÿ voi xe” ere ramo katu, xe Ru yváy pygwa renonde-py, “Xe re'ýi e'ÿ voi upe va'e” ha'e arã nde-rehe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

“Entéro yvypóry ijoja porã hagwã ndajúi va'ekwe” he'i
(Mc 8.34-35; Lc 9.24; 12.51-53; 14.26-27; Ap 12.11)

³⁴Upéi he'i jevy Hesu:

—“Ojekwaa-ma ou-vy Hesu entéro yvypóry ijoja porã hagwã” ani ere mo'ã ndejéupe. Upe va'erã-rehe ndajúi va'ekwe. Ha ijoja e'ÿ hagwã onhondive xe renduse e'ÿha xe renduseharã ave ae katu aju va'ekwe. ³⁵Xe aju va'ekwe-gwi, ndoiko jojái va'erã ta'ýry gwu ndive. Ndojoeko rayhu re'ry va'erã imemby kunha osy ndive. Imemby rembireko ndoiko porãi va'erã ome sy ndive ave. ³⁶Nhande róga pygwa jepe nhande a'e'ÿha voi, he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ oiporu-vy.^m

Upéi he'i jevy:

³⁷—Oĩ ramo xe rayhu va'e, gwu-pe xéhegwi ohayhuve va'e, osy-pe ohayhuve va'e xéhegwi, ndaha'úi arã xe re'ýi tee. Oĩ ramo xe rayhu va'e, gwa'ýry-pe, gwajýry-pe ohayhuve va'e xéhegwi, omemby-pe ohayhuve va'e xéhegwi, ndaha'úi xe re'ýi tee upe va'e, he'i. ³⁸—Gwĩ xe moirũ tee hagwã okurusugwasu ohupi heraha-vy va'e-rami ijukapyrã-rami oiko va'e ae, xe re'ýi tee va'erã, he'i. —Upéa reko-rupi nderekói ramo, ndaha'úi arã xe re'ýi tee. ³⁹Gwekove-rehe hakate'ÿ va'e ndoikove mo'ãi va'erã Nhandejáry ndive. Ha xe-rehe ha-py gwekove-rehe nopenái va'e katu, oikove meme va'erã Nhandejáry ndive, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

Ne rembiapo porãkwe repy ohekoviarõ va'erã voi nde-vy Nhandejáry
(Mt 25.34-40; Mc 9.41; Jo 13.20)

⁴⁰Upéi he'i jevy Hesu:

—Ne mogwahẽ porã va'e, xe háma ave xe mogwahẽ porã va'erã. Xe mogwahẽ porã va'e, ha'e háma ave Nhandejáry xe mbou va'ekwe-pe omogwahẽ porã va'erã. ⁴¹Ogwahẽ ou-vy ramo nde róga-py Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety, emogwahẽ porã katu íxupe Nhandejáry rembigwái-gwi. Nhandejáry ombohekovia va'erã upe inhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe. Ha'e-rami ave ne rembiapo porãkwe repy ohekoviarõ va'erã voi nde-vy yváy-py. Ogwahẽ ou-vy ramo nde róga-py hekoha porã va'e, emogwahẽ porã katu íxupe hekoha porã

^m 10.35-36 Mq 7.6

gwi. Nhandejáry ombohekovia va'erã upe hekoha porã va'e-pe. Ha'e-rami ave ne rembiapo porãkwe repy ohekoviarõ va'erã nde-vy yváy-py. ⁴² Xe remimbo'e va'e heko'ive va'e jepe ijy'uhéi-ma ramo, eme'ẽ y íxupe toy'u. Xe remimbo'e-gwi, emboy'u joty íxupe. Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Ne rembiapo porãkwe repy ohekoviarõ va'erã voi nde-vy yváy-py, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Ogwahẽ ou-vy Hesu renda-py João Batista remimbo'e

(Lc 7.18-35)

11 ¹ Upéixa Hesu ombo'e mbo'e upe doze gwemimbo'e kwéry-pe. Ombo'epa rire, osẽ oho-vy Hesu rupive hikwái. Upe-gwi ohasave oho-vy tetã tetã-rupi. Oporombo'e mbo'e Hesu oho-vy. Omombe'u mbe'u oho-vy ave Nhandejáry nhe'ẽ. ² Ha João Batista katu onhemoĩ preso oiko-vy. Ohendu ramo Cristo Nhandejáry rembiporavo va'e rerakwã, mokõi gwemimbo'e omondo Hesu ha-py oikwaa hagwã: “Mba'eixagwa po nde” omoporandu uka hagwã omondo íxupe.

³ Ogwahẽ oho-vy ramo he'i:

—Nde tipo upe temiha'arõ va'e voi, he'i oporandu-vy íxupe. —Ndaha'ei tipo nde? Tapa outro ae nhaha'arõ va'erã? he'i oporandu-vy Hesu-pe.

⁴—Tapeho jevy katu, he'i João remimbo'e kwéry-pe. —Emombe'u João-pe ne remiendu endukwe, ne rembiexagwe xagwe ave emombe'u íxupe, he'i. ⁵—Hesapyso e'ỹ va'ekwe hesapyso porã-ma. Ogwata e'ỹ va'ekwe ogwata porã-ma. Mba'asy vai-gwi ijai aipa va'ekwe okwera-ma. Ijapysa e'ỹ va'ekwe ijapysa porã-ma. Omano ete va'ekwe oikove jevy-ma. Ha iporiahu va'e kwéry-pe katu omombe'u-ma Nhandejáry rehegwa nhe'ẽ porã. ⁶ Xe rembiapo rerakwã rendu ramo, ohexa kwaa-ma va'erã xe rekoha-rehe. Oikwaa-ma va'erã xe-rehe. Xe-rehe ojerovia ku'a ku'a va'e, “Nhandejáry rembiporavo tee para'e. Nhandejáry rembiporavo e'ỹ para'e” he'i rei va'e xe-rehe, ndovy'a mo'ãi va'erã. Ha xe-rehe ojerovia tee va'e, xe rerovia ku'a ku'a e'ỹ va'e katu xe rerovy'a tee va'erã, he'i João-rehe.

⁷ Osẽ-ma ramo oho jevy-vy João remimbo'e, omombe'u Hesu ojogweroaty aty va'e kente-pe João rehegwa nhe'ẽ omombe'u:

—Peho kuri tekwaty e'ỹ-my. Ma'erã tipo peho araka'e? Upe-py heta oĩ kapiyvanhe'ẽ vvytu ogweroa rova va'e. Upéa-rehe ndapehói ra'e. ⁸ Mbava'e rexa-vy rei tipo peho araka'e? Ijao porã va'e rexa-vy ndapehói araka'e. Mburuvixagwasu róga kakwaa-py oiko ijao porã va'e. ⁹ Mbava'e rexa-vy rei tipo peho araka'e. Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety rexa-vy rei po peho araka'e? Upéa-rehe voi katu peho araka'e. Ha'e-ta peẽ-my: Gwĩ Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety kwéry-gwi tuvixave va'e, João Batista héry va'e pehexa voi araka'e. ¹⁰ Pe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ omotenonde íxupe va'ekwe-pe pehexa araka'e. Ko'a-rami ae oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Xe nhe'ẽ mombe'uharã amondo va'erã íxupe ne renonde-rupi. Ne'írá ereho jave, omopotĩ va'erã nde raperã”ⁿ
he'i va'ekwe João Batista rekoharã-rehe, upe xe nhe'ẽ ohendu uka va'erã-rehe.

¹¹—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Yma gwive ãy peve ndaipóri va'ekwe João Batista-gwi tuvixave va'e. Ha ãy katu, Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũ tee va'e gwive, tuvixave va'e João Batista-gwi. Onhomboete e'ỹ ete va'e jepe, Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũ tee joty ramo, tuvixave va'e João Batista-gwi. ¹²Are-ma va'ekwe João omombe'u va'ekwe ko'ángá ete peve. Heta kente onhemokyre'ỹ eterei omoirũ hagwã Nhandejáry-pe gwuvixarã. Ojapura-ma va'e-rami ikyre'ỹ. Oikese ha-py pya'e a'e oike ha-rami itarova-ma va'e-rami, omoirũse nga'u Nhandejáry-pe gwuvixarã. ¹³Entéro yma gware Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety gwive omotenonde va'ekwe ãy oiko va'erã. Nhandejáry nhande ruvixarã oiko va'erã omotenonde va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ-py omombe'u-vy. João Batista peve omotenonde va'ekwe omombe'u-vy: “Onhemoingove jevy va'erã Elias amyri” he'i va'ekwe yma gware, Nhandejáry kwatia nhe'ẽ mombe'u-vy. ¹⁴Pehenduse ramo peẽ-my ha'e va'e, pejeapysaka katu. Upe Elias amyri upe ou va'erã he'i va'ekwe yma gware, he'i João Batista-rehe, ojekwaa ramo va'e-rehe. Elias rekovia ojekwaa-ma João. ãy nomotenondevéi imombe'u-vy. Yma he'i hagwe-rami, ãy oiko-ma. ¹⁵Ne aranduse ramo ejeapysaka porã katu xe nhe'ẽ-rehe.

¹⁶—Xe amombe'u-ta peẽ-my mba'eixa po oiko ko'ãygwa. Mitã-rami voi ko'ãygwa. Mba'e jogwa haty-py onhembosarái mitã. Osapukái oirürägwe-pe: ¹⁷“Ore remimby orombopu kuri ha peẽ ndapejerokyséi ra'e. Orohapirõ ra'anga kuri ha peẽ ndapejahe'oséiry ra'e” he'i oirürägwe-pe nonhembosaraiséi-gwi indive kwéry. Upe mitã oirũ remimbota ndojaposéiry. Upe mitägwe reko-rami ãygwa ndogwerovy'ái gwapixa reko. ¹⁸Ojekwaa va'ekwe ou-vy João Batista. Nhandejáry oipotaha-rami ohasa okaru e'ỹ reheve. Uva rykwere ndo'úi va'ekwe. Ha hexaháry ae katu, “Anháy rerekoha” he'i mo'ã João Batista-rehe va'ekwe. ¹⁹Ãy xe Nhande Ryke'y tee va'e ajekwaa-ma aju-vy. Akaru-vy aju. Uva rykwere'u-vy aju. Ha xe rexaháry ae katu: “Okaru eterei upe va'e” he'i xe-rehe. “Ho'u eterei uva rykwere upe va'e. Oporombopaga uka va'ety ndive oiko va'e upéa. Gwĩ ojejavý va'e ndive ave oiko va'e upéa” he'i voi xe-rehe hikwái. Ha João rembiapo porã rexa kwaa-vy hese, xe rembiapo porã rexa kwaa-vy xe-rehe ave katu, “Hi'arandu tee nipo ra'e” peje va'erã ore-rehe, he'i João-rehe ijaty jatý va'e kente kwéry-pe.

Hesu ndojohu porãi upe tetã mygwa inhe'ẽ rendu e'ỹ va'e-pe
(Lc 10.13-15)

²⁰Ha upéi katu Hesu ndojohu porãi upe tetã mygwa inhe'ẽ rendu e'ỹ va'e-pe. Upe-py heta heroviapyrã-rupi hembiaapo porã porã ramo jepe, ndogwerováí joty gwekoha. Nomboasýi gwembiaapo vaikwe. ²¹Upe ramo he'i:

ⁿ 11.10 MI 3.1

—Apomboasy eterei peẽ-my Corazim tetã mygwa kwéry. Apomboasy eterei peẽ-my Betsaida tetã mygwa kwéry. Heroviapyrã-rupi xe rembiapo porã porã kuri pene retã pa'ũ-rupi apombojerovia ukase-vy mo'ã xéjehe. Ko'ã ramigwa voi ajapo ramo ra'e Tiro tetã-my Sidom tetã-my ave, pya'e voi omboasy arã araka'e gwembiapo vaikwe ra'e. Pya'e voi ogwerova arã araka'e gwekoha. Gwekoha-rupi ivy'are'ỹ va'e ao nhane mopirehatĩ va'e ao omonde arã araka'e. Tanimbu oipixy arã ójehe araka'e ojekwaa hagwã hese gwembiapokwe omboasyha.

²²—Upe áry-py yvypóry gwive hembiaapo apokwe-rami ojerereko hagwã áry-py, ogwereko asy va'erã Tiro tetã mygwa-pe, Sidom tetã mygwa ndive. Ha peẽ ae pende rereko asy asyve va'erã katu. ²³Ha peẽ Cafarnaum tetã mygwa katu, “Jajeupi va'erã yvate yváy-py jaiko hagwã” peje mo'ã pendéjehe penhembotuvixa ukase-vy. Ahániry, napene mbojeupi mo'ãi va'erã Nhandejáry. Pegwey ae va'erã yvy gwy-py peho-vy, tata opa opa rei e'ỹ haty-py. Heroviapyrã-rupi xe rembiapo porã porã kuri pene retã pa'ũ-rupi apombojerovia ukase-vy mo'ã xéjehe. Upéixa ndajapói araka'e Sodoma tetã-my, upe hekoha vai eterei oiko va'e haty-py. Ha upéixa xe ajapo ramo ae katu araka'e upe-py, omboasy arã voi araka'e gwembiapo vaikwe, ogwerova arã araka'e gwekoha. Nonhehundíry arã araka'e. Ko'anga ete peve opyta arã ra'e pe tetã. ²⁴Upe áry-py yvypóry gwive hembiaapo apokwe-rami ojerereko hagwã áry-py, omoingo asy va'erã Nhandejáry Sodoma tetã mygwa-pe. Ha peẽ Cafarnaum tetã mygwa ae katu, pene moingo asyve syve va'erã voi, he'i Hesu upe tatã mygwa-pe omboasy-vy.

“Peju katu xe ha-py apomotongea va'erã” he'i

(Lc 10.21-22)

²⁵⁻²⁶Upe ramo he'i Nhandejáry-pe Hesu:

—Xe Ru, he'i —Nde yváy pygwa Járy, yvy pygwa Járy ave. Oĩ oakã-gwi rei hi'arandu va'e. Nahi'arandu porãi. “Ore ae oroikwaa va'e” he'i va'e mo'ã ójehe, upe va'e-pe ndereikwaa ukái inharandu porãrã. Ha gwĩ mitã vérami ne'ĩrã inharandu va'e, “Ore oroikwaa va'e” he'i e'ỹ va'e ójehe katu, upéa va'e-pe ereikwaa uka inharandu porãrã. Upéa ne remimbota porã voi, xe Ru. Ereipota voi upe va'e. Upéa-rehe atima porã nde-vy, he'i Nhandejáry-pe Hesu.

²⁷Upéi he'i:

—Opamba'e-rehe xe mbopu'aka va'ekwe xe Ru. Xe pogwy-py opamba'e omoĩ, he'i. —Xe kwaa porãha voi ndoikói. Xe Ru, ha'e anho mante xe kwaapa. Xe Ru kwaa porãha ndoikói. Xe ae Ta'ýry xe anho mante aikwaapa va'e íxupe. Ha outro kwéry-pe xe aikwaa ukase ramo katu, oikwaapa ave arã xe Ru-pe, he'i.

²⁸—Peju katu xe ha-py. Peẽ pene kane'õ va'e, ipohýi va'e ogwerahaha-rami oiko va'e-rami peiko va'e, peju katu xe ha-py. Apomotongea va'erã, apomombytu'u va'erã. ²⁹Xe ko xe reko kirirĩ va'e. Xe reko amomirĩ va'e voi xe. Upéa-gwi xe nhe'ẽ pehendu katu, xe nhe'ẽ-rupi peiko katu. Xe remimbo'e ramo peiko ramo, pende py'agwapy va'erã, he'i. ³⁰—Ndahasýiry niko xe remimombe'u pejapo hagwã. Pejapo ramo xe nhe'ẽ, omanda pohýi

va'e pogwy-py ndapeikovéi-ma va'erã. Upéa-gwi pende py'agwapy porã va'erã peiko-vy, he'i Hesu upe pygwa-pe onhemombe'u-vy.

“Xe nhande pytu'uha áry járy” he'i ójehe Hesu

(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 ¹Ha upéi katu nhande pytu'uha áry-py oho ogwata Hesu. Trigoty mbyterupi oho ogwata. Ha hemimbo'e kwéry katu ivare'a-ma oho-vy. Upéa-gwi oipo'o-ma oho-vy trigo rope ho'u hagwã. ²Upéa ohexa ramo fariseu kwéry, he'i: —Ema'ẽ hese, he'i íxupe. —Ma'erã po ne remimbo'e oipo'o trigo rope pytu'uha áry-py? Yma gware reko-rupi ndoikóiry. Pytu'uha áry-py oipo'o ramo, ndatekoháiry ogwereco, he'i íxupe fariseu kwéry.

³Upe-ma ramo Hesu he'i:

—Pemonhe'ẽ nhe'ẽ rei peiko-vy ndapeikwaáiry Davi amyri rehegwa nhe'ẽ kwatia-rehe omoí va'ekwe, he'i. —Nahembí'úi-gwi, ivare'apa va'ekwe Davi oirũ kwéry ndive. ⁴Upéa-gwi oike koty-py va'ekwe, Nhandejáry-pe nhamboete haty-py oike va'ekwe. Oĩ upe-py upe mbojape Nhandejáry rovagwy-py pa'i remimoigwe. Nhandejáry nhe'ẽ-py ndaja'úi voi upe mbojape. Ha pa'i kwéry anho mante ho'u arã. Ha Davi katu pa'i e'ỹ ramo jepe, ho'u joty upe mbojape. Omongaru joty ave oirũ kwéry-pe. Ivare'a-gwi, Nhandejáry, “Pejejavy ko” nde'íry íxupe. Ojohu porã hembia pokwe, ogwerovy'a ave. ⁵Pemonhe'ẽ nhe'ẽ rei peiko-vy ndapeikwaái Moisés amyri remimombe'ukwe nhane rekorã. Ndatekoharamiry jaiko nhamba'apo ramo pytu'uha áry-py. Ha pa'i kwéry katu omba'apo joty pytu'uha áry-py. Nhandejáry róga kakwaa-py omba'apo. Upe áry-py omba'apo ramo jepe, Nhandejáry, “Pejejavy ko” nde'íry joty íxupe. Pytu'uha áry-py omba'apo ramo Nhandejáry róga-py, ojohu porã joty huvixa kwéry hembia po.

⁶—Ha xe katu xe mbaraeteve Nhandejáry róga ruvixa kwéry-gwi. ⁷⁻⁸Xe Nhande Ryke'y tee va'e. Upéa-gwi xe ko pytu'uha áry járy ave. Upéixa-gwi iporã joty xe amba'apo pytu'uha áry-py. He'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ha peẽ katu ndapejoporihuvereko kwaáiry peiko-vy. Aipo ramo, pene kyre'ỹ ramo jepe pejapo hagwã Moisés amyri remimombe'ukwe gwive, pejapo rei joty. Xe aipota ae katu pende py'a porã onhondive” he'i Nhandejáry nhe'ẽ. Upéa kwatia nhe'ẽ pemonhe'ẽ rei peiko-vy, ndapeikwaáiry. Ne arandu ramo ra'e, ipy'a potĩ va'e-rehe, “Ipy'a ky'a” nde'íry arã ra'e, he'i fariseu kwéry-pe Hesu.

Hesu ombogwera ipo ypi va'e-pe

(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹Upe-gwi Hesu ohasave oho-vy ojeporahéi haty-py oike oho-vy. ¹⁰Upepy oĩ ipo ypi va'e. Ha fariseu kwéry, “Hembia po vai va'e upe va'e” he'ise Hesu-rehe. Upéa-gwi oporandu íxupe hikwái:

—Tekoha-rami pa jaiko ra'e nhambogwera ramo pytu'uha áry-py? he'i ombojase rei hese-vy.

¹¹ Ha Hesu he'i:

—Pytu'uha áry-py pene rymba ovexa ho'a ramo yvy kwa-py, ndapeheja reíry va'erã, he'i íxupe kwéry. —Pehupi jevy va'erã ae heraha-vy, he'i.

¹² —Ovale voi nhane rymba ovexa. Ha tekove hasy va'e katu ovaleve voi ovexa-gwi. Ovaleve voi. Upéa-gwi pytu'uha áry-py nhaipytygwõ ramo nhande rapixa, tekoha-rupi joty jaiko, he'i fariseu kwéry-pe.

¹³ Upéa he'i rire:

—Eipysu katu nde po, he'i ipo ypi va'e-pe.

Oipysu-ma, okwera porã-ma. Ijoja-ma ipo mokõive.

¹⁴ Ha fariseu kwéry ndojohu porãi hembiaapo porã va'e. Osẽ oho-vy ha'e kwéry nhemi ha-py:

—Mba'éixa tamõ ra'e jajuka Hesu-pe? he'i. —Nhaha'arõ jajuka hagwã íxupe, he'i onhonhe'ẽrendu-vy hikwái.

Nhandejáry rembiporavo tee va'e

¹⁵ Upéa oikwaa ramo Hesu, otekwarai-ma oho-vy outro henda-py. Otekwarai oho jave, heta va'e ave oho hapykwéri. Heta va'e-pe ombogwera gwera oho-vy. ¹⁶ Ombogwera-ma ramo, “Aníke xe mombe'u teĩ” he'i okwera va'e-pe. ¹⁷ Upéixa ojapo äy oiko hagwã Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Isafas amyri he'i hagwe-rami. ¹⁸ A-rami voi omõi va'ekwe kwatia-rehe:

“Upe va'e xe rembigwái, xe rembiporavo va'e. Ha'e xe rembihayhu. Xe rembierovy'a va'e upéa. Xe Nhe'ẽ Marangatu amoĩ-ta hese. Omombe'u va'erã entéro yvypóry-pe gwive. Nhandejáry pende py'a omopotĩharã, he'i va'erã xe-rehe. ¹⁹ Ipoxy va'e onhonhe'ẽ mbojevy jevyha va'e-rami ndoikói va'erã. Osapukái va'e-rami ndoikói va'erã. Okiriri va'e-rami ae oiko va'erã. Atýra-py nohendúi va'erã íxupe onhe'ẽ hatã-vy. ²⁰ Heko kiriri va'erã. Takwáry, Xýky, he'i heseve va'e nomopẽi va'erã. Upéixa opena va'erã iporiahu va'e-rehe. Tataendy ogwe-tama ramo, imbogwe e'ýharã. Upéixa ete onhemboete e'ý va'e-pe ogwereco porã va'erã. Upéixa hembiaapo porã porã va'erã. Ndováí va'erã Nhandejáry rape-gwi. Opa-rupi ojekwaa va'erã anhetegwa. ²¹ Hese ojerovia-ma va'erã yvypóry kente kwéry: Nhaha'arõ katu íxupe jaiko-vy. Ou va'erã, he'i va'erã hese”²⁰ he'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ gwa'ýry rehegwa omombe'u-vy.

Hesu omombe'u Belzebu rehegwa nhe'ẽ

(Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)

²² Upe ramo ojereru íxupe, Hesu-pe peteĩ anháy rerekoha. Hesapyso e'ý va'e, inhe'ẽnge'ý va'e ave. Ombogwera-ma ramo íxupe, inhe'ẽnge'ý va'ekwe onhe'ẽ porã-ma, ha hesapyso e'ý va'ekwe hesapyso porã-ma.

²³ Hembiaapo porã rexa-vy,

—Mba'êixa po oporombogwera, he'i ojôupe opondera-vy hese. —Upéa ko ndaha'êi para'e Davi amyrĩ remiarirôre, nhane remiha'arô? he'i hese ijaty jaty va'e kwéry.

²⁴Ha fariseu kwéry katu upéa ohendu ramo: “Ojéhegwi rei ndaipu'akái omosê hagwã anháy” he'i. “Anháy ruvixa Belzebu nhe'ê-rupi ae omosê imondo-vy” he'i mo'ã ojéupe hikwái.

²⁵Ha ha'e ipy'apóry oikwaa ramo, he'i fariseu kwéry-pe:

—Tape vai-rupi oho mburuvixagwasu re'ýi onhondive onhorairô-vy. Naimbaraetevéi-ma. Tetã mygwa ndaija'êi ramo ojóehe, hóga pygwa ave ndaija'êi ramo ojóehe, tape vai-rupi oho. Hasy va'e-rami ndaipu'akavéi-ma ójehe. Ikangyve ngyve oho-vy, he'i arandu rehegwa nhe'ê omombe'u-vy.

²⁶—Aipo ramo, gwĩ Satanás re'ýi kwéry ave ndaijojái ramo, ndoikovéi arã ra'e. Ndaijojái arã onhondive ra'e. Aipo ramo, ndaipu'akái arã joty ójehe ra'e.

²⁷—“Belzebu nhe'ê-rupi omosê anháy” peje kuri xe-rehe. Aipo ramo, kiva'e nhe'ê-rupi pende re'ýi kwéry omosê anháy? Anháy ruvixa nhe'ê-rupi para'e, Nhandejáry nhe'ê-rupi para'e. Ha Nhandejáry nhe'ê-rupi omosê ramo katu, ma'erã po, “Anháy ruvixa nhe'ê-rupi hembiaipo Hesu” peje kuri joty xe-rehe. “Ijapu” he'i va'erã pende-rehe pende re'ýi kwéry.

²⁸—Ha Nhandejáry Nhe'ê Marangatu tee va'e-rupi katu xe amosê anháy. Aipo ramo, xe rekoha-rehe pehexa kwaa ramo ra'e, “Oiko-ma nipo ra'e Nhandejáry nhande ruvixa ramo” peje arã ra'e xe-rehe.

²⁹—Amombe'u jevy-ta peẽ-my xe pu'akaveha Satanás-rehe. Ndikatúi avave oike imbaraete va'e róga-py omonda hagwã imba'e kwéry-rehe. Onhapytĩ ranhe ramo ae íxupe, ogwerahapa arã hóga-py oĩ va'e, he'i Hesu anháy rerekoha ombogwera-vy pono ipu'akave hese Satanás.

³⁰Upéi he'i jevy:

—Xe ndive omba'apo e'ỹ va'e, ojoko xe rembiapo. Xe renda-py ogwenogwa'ê e'ỹ va'e, xe renda-gwi omondo mombyry omosarambi-vy, he'i ójehe ndaija'êi-gwi Satanás.

³¹⁻³²Upéi he'i jevy:

—Aipo ramo, anhete ko xe ha'e-ta peẽ-my: Ne rembiapo vai ramo, erenhe'ê vai ramo Nhandejáry-rehe, omboyke-ta ndéhegwi Nhandejáry entéro ne rembiapo vaikwe gwive. Erenhe'ê vai ramo ave xe Nhande Ryke'y tee va'e-rehe, omboyke-ta ndéhegwi ne rembiapo vaikwe. Ha erenhe'ê vai ramo katu Nhe'ê Marangatu tee va'e-rehe, nande poriahuvereko mo'ãiry Nhandejáry. Nde py'a ky'a eterei-ma. Áy nande py'a potĩ mo'ávêi-ma va'erã. Ha upe áry-py xe aju jevyha áry-py nande py'a potívêi-ma va'erã opa e'ỹ-rehe, he'i fariseu kwéry-pe, “Anháy nhe'ê-rupi hembiaipo ra'e Hesu” he'i-gwi Hesu-rehe.

“Hi'a-rehe jaikwaa vyvra” he'i Hesu
(Lc 6.43-45)

³³Upéi omombe'u íxupe kwéry arandu rehegwa nhe'ẽ yva máta rehegwa-rami:

—Yva máta jaikwaa hi'a-rehe. Yvyra porã hi'a porã meme. Ha vyvra vai ndahi'a porãi. Hi'a vai meme voi. Hi'a-rehe jaikwaa vyvra, he'i fariseu rekoha-rehe.

³⁴Upéi he'i jevy Hesu:

—Peẽ mbói ipoxy va'e rekoha-rami peiko. Pende reko vai-gwi, ndikatúi penhe'ẽ porã. Nhande py'apóry-rehe nhande nhande'ẽ. Entéro nhande py'a-py jareko va'e-rehe, nhande'ẽ ave nhande. ³⁵Ipy'a-py hekoha porã va'e reminhongatu iporã. Upe-gwi ogwenohẽ nohẽ ipy'apóry iporã va'e. Ha hekoha vai va'e reminhongatu ipy'a-py katu, ivai vai. Upe-gwi ogwenohẽ nohẽ ojéhegwi ivai va'e. Ipy'apóry ivai va'e ogwenohẽ. ³⁶Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Upe áry-py yvypóry gwive hembiaapo apokwe-rami ojerereko hagwã áry-py, ogwereko asy va'erã onhe'ẽ rei rei va'e-pe. Peteĩ teĩ pene remimombe'ukwe rei-rehe pene monhe'ẽ uka va'erã Nhandejáry pende rereko asy-vy. ³⁷Erenhe'ẽ porã ramo, “Ipy'a potĩ-ma” he'i va'erã nde-rehe. Ha erenhe'ẽ rei ramo katu, “Ipy'a ky'a-ma” he'i va'erã nde-rehe, he'i gwĩ fariseu kwéry-pe hekoha mombe'u-vy.

Judeu kwéry ohexase Hesu rembiapo porã
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸Upe ramo oporandu Hesu-pe gwĩ fariseu kwéry, judeu rekombo'ehaty kwéry ndive:

—Oroiota ne rembiapo porã, porombo'eháry, he'i íxupe. —Ore rembiexarã-rupi ejapo jahexa e'ỹ va'e, he'i íxupe.

³⁹Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Peẽ katu ãy peiko va'e pende reko vai-ma. Ome tee-pe oheja va'e-rami peẽ peiko. Gwembireko tee-gwi opoi va'e-rami ave peẽ peiko. Pejehesa rero va' rova va'e Nhandejáry-gwi. Upéa-gwi pejerure jahexa e'ỹ va'erã-rehe, he'i. —Ha ndahexa uka mo'ãi peẽ-my upeixagwa, he'i. —Ha Jonas amyri rehegwa nhe'ẽ ojehu íxupe va'ekwe katu amombe'u-ta peẽ-my. Hexapyrã-rupi íxupe ojehu va'ekwe-rami ave, ojehu va'erã xe-vy. Upe va'erã anho mante ahexa uka-ta peẽ-my, he'i.

⁴⁰—Amombe'uve-ta peẽ-my Jonas amyri rehegwa nhe'ẽ. Yma va'ekwe piragwasu omokõ-ma íxupe, Jonas-pe. Ha upe rire katu piragwasu rye py-py ohasa mbohapy áry mbohapy pyhare ave. Upéi osẽ jevy. Upéixa ete xe Nhande Ryke'y tee va'e anhemoi va'erã itagwasu kwa-py mbohapy áry mbohapy pyhare ave ko itagwasu rye py-py. ⁴¹Ha yma gware Jonas amyri oho va'ekwe Nhandejáry nhe'ẽ omombe'u-vy. Ninive tetã mygware-pe omombe'u mbe'u va'ekwe. Upe nhe'ẽ ohendu ramo va'ekwe omboasy-ma gwembiaapokwe, ogwerova-ma gwekoha

va'ekwe. Ha ko'a-rupi oime tuvixa mba'eve va'e Jonas amyri-gwi, he'i ójehe Hesu íxupe kwéry. —Ha xe nhe'ê rendu-vy jepe, ndaperová joty pende rekoha ra'e. Upéa-gwi upe áry-py, yvypóry hembiapokwe pokwe-rami ojerereko hagwã áry-py, Nínive tetã mygware opu'ã jevy va'erã Nhandejáry rovagwy-py pene mombe'u-vy, he'i. —Ojohu vai va'erã pene rembiapokwe. ⁴²Yma va'ekwe peteĩ mburuvixagwasu kunha va'e arapopy-koty oiko va'ekwe, oho mombyry va'ekwe mburuvixagwasu Salomão renda-py. Onhemo'arandu uka-vy oho. Yvy apy gwive mombyry ete oho va'ekwe ohendu hagwã Salomão nhe'ê. Ha ko'a-rupi oime hi'aranduve va'e Salomão-gwi, he'i ójehe Hesu. —Upéa-gwi upe áry-py opu'ã jevy va'erã upe mburuvixa kunha Nhandejáry rovagwy-py pene mombe'u-vy. Pene rembiapokwe ndojohu porãi va'erã, he'i judeu ruvixa kwéry-pe Hesu.

Hesu omombe'u anháy rehegwa nhe'ê

(Lc 11.24-26)

⁴³Upéi he'i jevy upe pygwa-pe:

—Mba'eixagwa pa pende rekoha amombe'u-ta peẽ-my. Anháy rerekoha-rami pende rekoha. Oĩ anháy heko ky'a va'e nhande-rehe ojepotase va'e. Ha ojepota rire osê-ma ramo katu oiko rei anháy tekваты e'ý e'ýha-rupi, y e'ýha-rupi ohasa oho-vy. Otongease mo'ã ha ndojohúiry opytu'u hagwã. ⁴⁴Upe ramo he'i ojéupe anháy: “Aha jevy-ta xe taperekwe-py, aiko hagwe-py jevy” he'i. Ojevy oho-vy otaperekwe-py. Otaperekwe-py ogwahẽ ramo upe-py otopa nandi oĩ. Ikoty oitypei ra'e. Omoĩ porãmba ra'e. ⁴⁵Upe-ma ramo oho ogweru outro anháy hekoha vaive va'e íxugwi. Seteve ogweru. Hi'oitoha ojogweru, oike koty-py oiko hagwã. Upéixa oiko vaive anháy rerekoha. Osê rire íxugwi peteĩ anháy, hejahare oike jevy ipy'a-py. Sete hekoha vaive va'erã reraha-vy oike. Xe nhe'ê rendu e'ý-gwi, upéixa ete peiko va'erã. Peẽ, ãy peiko va'e, upe anháy rerekoha-rami peiko va'erã, he'i fariseu kwéry-pe.

Hesu re'ýi rehegwa nhe'ê

(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Upéa he'i joty ramo Hesu atýra-rupi, ogwahẽ ou-vy isy tyvýry kwéry ndive. Opyta oĩ-vy oka-py. Onhomongetase hendive.

⁴⁷—Nde sy ko nde ryvy kwéry ndive opyta oĩ-vy oka-py. Ne ndive onhomongetase, he'i íxupe omombe'u-vy.

⁴⁸Ha Hesu he'i:

—Amombe'u-ta peẽ-my kiva'e pa xe sy, kiva'e pa xe ryvy, he'i. ⁴⁹—Pehexa katu, he'i oikwave'ê ve'ê-vy ojyva-py gwemimbo'e rexa uka-vy. —Ko va'e kwéry xe sy voi, ko va'e kwéry xe ryvy voi, he'i gwemimbo'e kwéry mombe'u-vy.

⁵⁰—Upe xe Ru yváy pygwa nhe'ê ojapo va'e gwive, xe ryvy-py ahenóí íxupe kwéry, he'i. —Upéa xe reindy, ha'e voi hese. Upéa xe sy, ha'e voi ave hese, he'i gwemimbo'e kwéry-rehe mombe'u-vy.

Hesu oiporu temitýgwe rehegwa nhe'ê

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Ha upe áry-py Hesu osê óga-gwi oho-vy. Oho yugwarusu rembe-py ogwapy ombo'e hagwã. ²Ha heta eterei ijatypa typa henda-py. Upéa-gwi onhemboyru kanoagwasu-py íxugwi kwéry. Kanôa py-py ogwapy-ma. Ha ha'e kwéry ijaty va'e kente opyta rei yvy-py. Onhembo'y oĩ-vy y rembe-py hikwái. ³Upéixa ramo, heta omombe'u mbe'u íxupe kwéry arandu rehegwa nhe'ê. Temitýgwe rehegwa nhe'ê-rami oiporu omombe'u hagwã arandu rehegwa nhe'ê íxupe kwéry:

—Oho onhemitý onhemitý va'e. Omombo onhotý-vy. ⁴Onhemitý jave oĩ temitý ra'ýi tape-rupi ho'a va'e. Ha upéi ou gwyra ho'upa. ⁵Oĩ temitý ra'ýi ave yvy pererĩ-rupi ho'a va'e. Upe-py oĩ miximi yvy. Pya'e rei henhói-ma yvy ndahetáiry-gwi. ⁶Kwarahy ojeupi rire, onhandu kwarahy aku hemitýgwe. “Xĩ” he'i hogwe. Ha kwarahy ohapypa voi. Hovirupa ave ndahapói-gwi. ⁷Oĩ nhuatĩndy-rupi ho'a va'e ave. Ha nhuatĩ katu okakwaave íxugwi. Ojaho'ipa temitýgwe-pe. ⁸Oĩ yvy porã-my ho'a va'e ave. Henhói hemitý hope-ma. Peteĩ hope katu cem voi ha'ýi va'e, outro mixive va'e katu sessenta ha'ýi va'e voi, outro mixive va'e katu trinta ha'ýi va'e voi. ⁹Ne aranduse va'e, ejeapysaka katu ko xe nhe'ê-rehe, he'i oporombo'e-vy Hesu temitýgwe rehegwa nhe'ê oiporu-vy.

Hemimbo'e kwéry oporandu Hesu-pe hemimombe'ukwe-rehe

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Upéi hemimbo'e kwéry ogwahêve ou-vy Hesu ypy-py:

—Ma'erã po eremombe'u kuri íxupe arandu rehegwa nhe'ê temitýgwe rehegwa nhe'ê-rami? he'i oporandu-vy íxupe.

¹¹—Peê-myte oikwaa uka-ma kuri Nhandejáry mba'éixa pa oiko-ta pende ruvixarã. Mba'éixa po pemoirũ-ta íxupe pende ruvixarã oikwaa uka-ma ave. Ha ambue kwéry-pe katu ndoikwaa ukái. ¹²Oĩ hi'arandu va'e. Omo'aranduve va'erã íxupe hi'arandu porã porã hagwã. Ha inharandu e'ý va'e katu, hi'arandurãgwe oipe'apa va'erã íxugwi. Opa va'erã íxupe. ¹³Upéa-rehe amombe'u íxupe arandu rehegwa nhe'ê temitý rehegwa nhe'ê-rami, he'i. —Oma'ê ma'ê hikwái, ndohexáiry voi mba'eve. Ohendu hendu hikwái, nohendu poráiry. Ijapysa e'ý va'e-rami mba'eve ndoikwái. Okanhymba ete jevy íxugwi. ¹⁴Yma gware Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety Isaías omombe'u va'ekwe aýgwa rekorã. He'i hagwe-rami áy oiko-ma:

“Pehendu hendu va'erã ha ijapysa e'ý va'e-rami pepyta va'erã. Pema'ê ma'ê rei va'erã xe-rehe ha ndapehexa kwaái va'erã xe-rehe.

¹⁵Napehenduséi-gwi, aipe'a-ma pendéhegwi pene arandurãgwe. Ijapysa e'ý va'e-ramima peiko peê kwéry. Hesapyso e'ý va'e-rami ave peiko. Ha xe renduse ramo katu, hesapyso va'e-rami peiko va'erã. Ijapysa va'e-rami pehendu va'erã ave. Pene akã-my pereko-ma va'erã pene

arandu porãha. Perova arã pende rekoha. Pende rekoha perova-ma ramo, apombogwera-ma va'erã, he'i Nhandejáry."^p

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê. ¹⁶Ha peê katu pevy'a ete va'erã. ãy katu peê hesapyso va'e-rami peiko-ma. Ijapysa va'e-rami ãy peê peiko-ma ave. ¹⁷Amombe'u-ta peê-my anhetegwa va'e, he'i. —Heta yma gware Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety amyrĩ ohexase eterei mo'ã va'ekwe pene rembiexa ramo va'e ha ndohexái. Heta va'ekwe heko marangatu va'ekwe amyrĩ ohexase mo'ã va'ekwe ave ha ndohexa jepéiry. ãy pene remiendu ramo va'e ohenduse mo'ã va'ekwe ha nohendúiry. Peê pehendú-gwi pevy'a ete voi peiko-vy, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Hesu oikwaa uka gwemimbo'e kwéry-pe gwemimombe'u

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—ãy pejeapysaka katu xe nhe'ê-rehe. Mbava'e-rehe po he'ise temitýgwe rehegwa nhe'ê aikwaa uka-ta peê-my, he'i.

¹⁹—Upe tape-rupi onhenhotý va'ekwe he'ise: Oĩ Nhandejáry nhande ruvíxarã rehegwa nhe'ê ohendu va'e ha he'ise va'e ndoikwaáiry. Ohendu-ma ramo, ou anháy ruvíxa hekoha vai ete va'e. Oipe'apa-ma íxugwi ipy'a-gwi inharandu porãrãgwe. Oike-tama va'e oipe'a jevy íxugwi. ²⁰Ha yvy pererĩ-rupi onhenhotý va'ekwe katu he'ise: Oĩ ohendu va'e nhe'ê porã. Ohendu-ma ramo, ovy'a ogwerovia-vy. ²¹Ha ndahapóiry vyteri. Upéa he'ise: Sapy'a ete ogwerovia. Ndogwerovia teéiry voi. Ha upe rire katu nhe'ê porã rendu-gwi, omoingo asy íxupe. Ojerereko asy-gwi, ndogweroviasévairy. Pya'e a'e oheja nhe'ê porã. ²²Ha nhuatĩndy-rupi onhenhotý va'ekwe katu he'ise: Oĩ nhe'ê porã rendu va'e. Ha hemikotevẽrã-rehe opena pena eterei oiko-vy. Oipotave tave rei ojéupe gwarã. Upéa-gwi ohendu rei joty nhe'ê porã. Hembiaapo porãrehe nopenái joty oiko-vy. ²³Ha yvy porã-my onhenhotý va'ekwe katu he'ise: Oĩ ohendu va'e nhe'ê porã. Ohendu ramo mbava'e-rehe po he'ise oikwaa porã. Ogwerovia tee voi. Ogwerovia-gwi, oĩ trinta ha'ýi va'e-rami hembiaapo porã va'e. Oĩ sessenta ha'ýi va'e-rami, hetave ogwereko va'e gwembiaapo porãha. Oĩ cem ha'ýi va'e-rami, hetave rei voi ogwereko va'e gwembiaapo porãha, he'i omombe'u-vy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Hesu oiporu jevy temitýgwe rehegwa nhe'ê

²⁴Upéi omombe'u jevy upe pygwa-pe arandu rehegwa nhe'ê.

Temitýgwe rehegwa nhe'ê-rami oiporu omombe'u-vy:

—Oiko onhemitý va'e, he'i. —Nhandejáry nhande ruvíxa-rehe he'ise onhemitý va'e. Ha'e oho kokwe-py onhemitý porã hagwã.

^p 13.14-15 Is 6.9-10

25—Upéi nhande kwéry jake ramo pyhare, ogwahẽ ou-vy hese ija'e'ỹ va'e. Trigo pa'ũ-rupi onhotỹ trigo rehegwa e'ỹ va'e. Kapi'i onhotỹ. Ha upe rire katu oho jevy-ma. 26Henhói-ma upe trigo onhenhotĩ va'ekwe. Upéi hope-ma. Upe ramo enhói-ma ave upe kapi'i trigo rehegwa e'ỹ va'e. 27Henhói-ma ramo, oho oje'ói-vy omombe'u ojáry renda-py hembigwái: “Upe nde kokwe-py erenhotỹ uka va'ekwe ne remitygwe trigo ra'yi voi ra'e” he'i. “Mba'eixagwa kapi'i po trigo pa'ũ-rupi enhói-ma erejaty e'ỹ va'ekwe” he'i ojáry-pe omombe'u-vy. 28“Xe rehe ija'e'ỹ va'e rembiapokwe voi nipo ra'e aipo va'e” he'i gwembigwái-pe. “Ereipota tipo ore oroho oromondoro trigo pa'ũ-gwi gwĩ kapi'i?” he'i oporandu-vy ojáry-pe. 29“Ndikatũiry” he'i. “Aníke pejapo teĩ upéa. Pemondoro ramo kapi'i, ndaipotáĩ pemondoro ave upe trigo onhenhotỹ va'ekwe” he'i. 30“Tokakwaa kapi'i trigo jave nhaikyĩ hagwã áry peve. Upe áry-py ha'e va'erã trigo kytĩharã-pe: Pemondoro ndoro ranhe katu kapi'i. Pemboaty aty pejokwa pehapy hagwã. Ha upe rire katu pemondoro trigo pemboaty jaraha hagwã nhandhongatu hagwã-py” he'i Hesu omombe'u-vy Nhandejáry irũ rehegwa oikwaa uka-vy.

Hesu oiporu temity héry va'e mostarda rehegwa nhe'ẽ

(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Ha upéi omombe'u jevy upe pygwa-pe arandu rehegwa nhe'ẽ. Temitygwe rehegwa nhe'ẽ-rami oiporu:

—Oĩ temity héry va'e mostarda. Kwimba'e onhotỹ peteĩ temityrã okokwe-py. Nhandejáry nhande ruvixa irũ-rehe he'ise upe temity mostarda. 32Nhanhotỹ ramo mixĩ eterei. Mixĩve opamba'e ra'yi-gwi, ko yvy arigwa ra'yi-gwi. Ha nhandhotỹ-ma rire, okakwaa porãve. Entéro temity-gwi tuvixave xave oho-vy. Upéi imáta-ma, hakãmbé kãmbé ave. Upéa-rehe oveve ou-vy gwyra ogwapy hakãmby-rehe, he'i Hesu, Nhandejáry irũ hetave tave oĩ va'erã rehegwa oikwaa uka-vy.

Hesu oiporu fermento mbojape mbovuha rehegwa nhe'ẽ

(Lc 13.20-21; Mc 4.33-34)

33 Ha upéi katu omombe'u jevy joty upe pygwa-pe arandu rehegwa nhe'ẽ. Fermento mbojape mbovuha rehegwa nhe'ẽ-rami oiporu:

—Oĩ kunha. Oipyhy mbojape mbovuha. Heta trigo ku'i reheve ombojehe'a ombovu hagwã. Ojavyky rire, omboapitajy ovupa ete hagwã. Upéixa ete Nhandejáry nhande Ruvixa irũ, he'i Hesu, Nhandejáry irũ hetave tave oĩ va'erã rehegwa oikwaa uka-vy.

34 Upéixa omombe'u mbe'u aty atýra va'e kente kwéry-pe. Temitygwe rehegwa nhe'ẽ oiporu e'ỹ reheve, fermento mbojape mbovuha rehegwa nhe'ẽ oiporu e'ỹ reheve, outro rehegwa nhe'ẽ oiporu e'ỹ reheve nomombe'úi.

35 Upéixa oiko-ma Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u mbe'u va'ety he'i hagwe-rami:

“Anhe'ẽ ramo, arandu rehegwa nhe'ẽ amombe'u va'erã, ambue kwéry va'e rehegwa nhe'ẽ aiporu-vy. Yma ko yvy onhemoingo hagwe gwive

ã y peve ndojekwaáiry va'ekwe, ã y amombe'u-ta aikwaa uka-vy, he'i."^q

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

Hesu oikwaa uka kapi'i rehegwa nhe'ẽ

³⁶Ha upéi katu oheja oho-vy ijaty va'e kente. Ha'e ae katu oike koty-py. Oike rire, ogwahẽ ou-vy iha-py hemimbo'e kwéry:

—Eikwaa uka katu ore-vy mbava'e-rehe tipo he'ise upe kapi'i rehegwa nhe'ẽ, kokwe-py oĩ va'e, he'i Hesu-pe hikwaí.

³⁷—Upe temitỹ porã onhotỹ uka va'ekwe he'i xe-rehe Nhande Ryke'y tee va'e-rehe, he'i. ³⁸—Upe kokwe he'i ko yvy-rehe. Upéi upe temitỹ porã he'i Nhandejáry re'ýi-rehe. Upéi upe kapi'i he'i hekoha vai va'e-rehe. ³⁹Upéi upe hese ija'e'ỹ va'e kapi'i onhotỹ va'ekwe he'i anháy ruvixa-rehe. Upéi upe nhaikytiha áry he'i ombopapa va'erãha áry-rehe. Upéi upe trigo kytĩharã he'i Nhandejáry rembigwái yváy pygwa-rehe. ⁴⁰Upe kapi'i omondoro omboaty onhapytĩ omondo hagwã tata-py. Upéixa ete oiko va'erã ombopapa va'erãha áry-py, he'i.

⁴¹—Xe Nhande Ryke'y tee va'e amondo mondo va'erã xe rembigwái yváy pygwa va'e. Xe re'ýi pa'ũ-gwi oipe'a va'erã gwĩ oporombojéjavý va'e-pe gwive. Entéro hembiapo vai va'e-pe gwive oipe'a va'erã heraha-vy ojohapy haty-py omombo hagwã. ⁴²Upe-py hasẽ va'erã, onhemohãingyry ngyrýu ave va'erã oiko-vy onhemoyrõ-gwi Nhandejáry-rehe. ⁴³Upe-ma ramo hekoha porã va'e gwive kwarahy rendy-rami ojekwaa va'erã onhembohete resakã rendy-vy. Nhandejáry nhande ruvixa ramo oiko haty-py, ojekwaa va'erã onhemohesakã va'erã. Ne aranduse va'e, ejeapysaka katu ko xe nhe'ẽ-rehe, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe omombe'u-vy.

Hesu oiporu hepy va'e rehegwa nhe'ẽ

⁴⁴Upéi omombe'u jevy íxupe, upe pygwa-pe mokõi arandu rehegwa nhe'ẽ. Hepy va'e rehegwa nhe'ẽ-rami oiporu omombe'u-vy:

—Oĩ kokwe-py heta plata yvy gwy-py ijatypyre araka'e. Upe ramo ojohu rei íxupe ijáry e'ỹ va'e. Upe hepy va'e ojohu va'e he'i Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũse va'erã-rehe. Otopa-ma ramo, upéi ojaty jevy. Ovy'a eterei ojohu va'ekwe-rehe. Upéa-gwi oho ovende entéro ogwereco va'e gwive ovendepa. Upe hemivende va'e repykwe ogweraha ojogwa hagwã upe kokwe, he'i Hesu omombe'u-vy, Nhandejáry-pe oate'ỹ e'ỹ reheve omoirũse va'e rehegwa oikwaa uka-vy.

⁴⁵Upéi omombe'u jevy íxupe:

—Oĩ onhembra'ejogwa va'ety. Oheka heka oiko-vy ita kyra porã va'e, hepy ete va'e, pérola héry va'e ojogwa hagwã. Upe hepy va'e oheka va'e he'i Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũse va'erã-rehe. ⁴⁶Iporã ete va'e otopa ramo oho

^q 13.35 Sl 78.2

ovende entéro gwembiereko gwive ovendepa. Upéi hemivende va'e repykwe ogweraha. Gwemimbota nga'u upéa oho ojogwa, he'i Hesu omombe'u-vy, Nhandejáry-pe oate'ỹ e'ỹ reheve omoirũse va'e rehegwa oikwaa uka-vy.

Hesu oiporu pira kyha rehegwa nhe'ê

⁴⁷Upéi omombe'u jevy upe pygwa-pe arandu rehegwa nhe'ê. Pira kyha rehegwa nhe'ê-rami oiporu íxupe kwéry:

—Oĩ pira kyha y-py omombo va'e. Upe omombo va'e he'i Nhandejáry nhande ruvixa rembigwái yváy pygwa-rehe. Yupa-py omombo rire, oipyhy opaixagwa pira. ⁴⁸Hynyhê jave oipyhy ogwenohê y rembe'y-py. Upéi ogwapy oipe'a oiporavo imono'õ-vy. Pira porã omoĩ ajaka-py. Ha hi'upy e'ỹ katu omombo-ma voi. ⁴⁹Upéixa ete oiko va'erã ombopapa va'erãha áry-py. Nhandejáry rembigwái yváy pygwa oiporavo ravo va'erã oje'ói-vy. Hekoha porã va'e pa'ũ-gwi, oipe'a va'erã hekoha vai va'e-pe. ⁵⁰Ojohapy haty-py omombo va'erã íxupe kwéry. Upe-py hasê hasê va'erã oiko-vy. Nhandejáry-rehe onhemoyrõ-gwi, onhemohãingry ngyryú ave va'erã oiko-vy ave, he'i omombe'u-vy ombopapa va'erãha áry oikwaa uka-vy.

⁵¹Ko'ã va'e he'i rire, oporandu gwemimbo'e kwéry-pe:

—Mbava'e-rehe po he'i ko'ã va'e? Peikwaa-ma tipo? he'i.

—Ha'e voi, he'i. —Oroikwaa-ma, he'i íxupe, Hesu-pe.

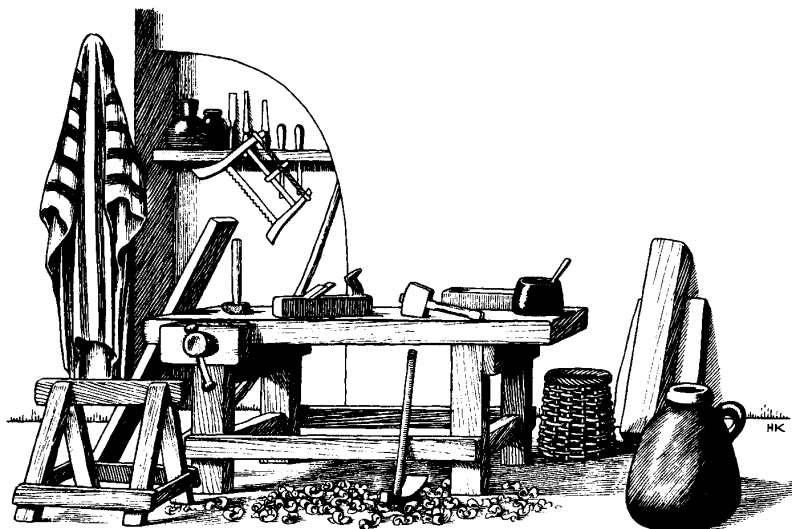
⁵²—Aipo ramo, gwĩ judeu rekombo'ehaty va'e iporã oiko Nhandejáry nhande ruvixa remimbo'e ramo. Ambo'epa rire íxupe, oiko va'erã óga járy-rami. Hóga-py oĩ heminhongatu pyahu va'e, oĩ heminhongatu tuja va'e ave. Oipota ramo, gweminhongatu pyahu ogwenohê va'erã. Oipota ramo, gweminhongatu tuja ogwenohê va'erã ave. Upéixa ete upe judeu rekombo'ehaty Nhandejáry nhande ruvixa remimbo'e oiko ramo, nhe'ê pyahu omombe'u va'erã oikwaa uka-vy, yma gware nhe'ê omombe'u va'erã ave, he'i Hesu omombe'u-vy.

Hesu oho gwetã-my

(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³⁻⁵⁴Arandu rehegwa nhe'ê omombe'upa rire, upe-gwi osê oho-vy gwetã-my ha'e ae oiko ha-py. Upe-py ojeporahéi haty-py ombo'e mbo'e gwe'ýi kwéry-pe. Hexapyrã-rupi ombo'e porã oiko-vy. “Mba'éixa onhemonhe'ê” he'i opondera-vy hese.

—Mamo-gwi po upéa ohendu aipo va'e nhe'ê? he'i hese. —Kiva'e omombe'u hi'arandu hagwã íxupe, he'i hese. —Hexapyrã-rupi voi Hesu hembiaipo porã. Kiva'e po omombe'u íxupe ojapo hagwã upéa? he'i joa hese hikwái. ⁵⁵—Upéa óga apohaty ra'y voi, he'i. —Maria memby voi. Tiago José ndive, Simão Judas ndive ityvýry kwéry voi. ⁵⁶Heindyry kwéry oiko voi nhane pa'ũ-rupi. Aipo ramo, mamo-gwi po upéa ohendu aipo va'e nhe'ê? he'i joa Hesu-rehe hikwái. ⁵⁷—Onhembotuvixa mba'e-ta tipo nhande-vy ra'e? he'i hese he'ýi kwéry.

(Mt 13.55)

Upéa-gwi ndaija'úi hese hikwái. Upe ramo,

—Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety-pe omboete voi. Ha he'úi kwéry katu nomboetúi íxupe. Anheigwa nde'íry hese hóga pygwa omboete e'ÿ-vy, he'i ójehe Hesu omombe'u-vy, ndaija'úi-gwi ójehe.

⁵⁸Upe-py hese ndojeroviái-gwi, ndahetái hembiaapo porã hexapyrã-rupi upe-py.

João Batista rehegwa nhe'ê

(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 ¹Upe ramo, ohendu Hesu rerakwã mburuvixagwasu héry va'e Herodes. Galiléia yvy pygwa ruvixa voi upéa. ²Hesu rerakwã ohendu ramo he'i,

—Upéa João Batista nipo ra'e. Omano rire, oikove jevy-ma ra'e, ojekwaa jevy-ma ra'e, he'i mo'ã hese. —Upéa-gwi hexapyrã-rupi hembiaapo porã porã oiko-vy, he'i mo'ã oirũ-pe Hesu-rehe.

³Yma va'ekwe Herodes he'i va'ekwe oipyhy hagwã João-pe, ojepokwa reheve omoí hagwã preso. Upéa ojapo va'ekwe ombovy'a hagwã gwyvýry Filipe rembirekokwe Herodias. Ha'e omenda ra'e gwyvýry rembireko-rehe. Oipe'a ra'e gwyvýry-gwi hambireko. ⁴Ha João katu he'i:

—Tekoha e'ÿ-rupi ereiko ra'e ne rembireko ereipe'a va'ekwe nde ryvy-gwi, he'iri iri ra'e Herodes-pe.

⁵Upéa-gwi ojukase mo'ã João-pe. Ha kente kwéry katu he'i hese, “Upéa ko Nhandejáry nhe'ê-py omombe'u va'ety voi” he'i João-rehe hikwái. Ha mburuvixa katu opy'apy-py ikyhyje ójehe. Nombopoxyséi íxupe kwéry. Upéa-gwi ndojukái joty íxupe. ⁶⁻⁷Ha upéi katu mburuvixa oiko hagweha áry-py, oike

ojeroky henonde-py Herodias memby kunhataĩ. Mburuvixa irũ gwéry renonde-py ojeroky kunhataĩ. Ogwerovy'a eterei-gwi íxupe, kunhataĩ-pe, he'i mburuvixa: “Ne rembijerure va'e gwive ame'ẽ-ta nde-vy” he'i íxupe. Pono oapu “Tupã réry-py ame'ẽ-ta nde-vy” he'i. Nde'i reĩry pe kunhataĩ ojeroky va'e-pe. ⁸Upéi osy nhe'ẽ-rupi he'i: “Aipota ereme'ẽ xe-vy João Batista akãgwe. A-py ete enterove va'e resa-py eme'ẽ mani katu xe-vy nha'ẽ-py” he'i mburuvixa-pe kunhataĩ.

⁹Upe-ma ramo omboasy eterei he'i va'ekwe. Ha “Tupã réry-py ame'ẽ-ta nde-vy” he'i-gwi imboviapyre resa-py katu, he'i joty ome'ẽ hagwã kunhataĩ-pe hembijerure ojúpe. ¹⁰He'i oho hagwã onhakã'o João-pe onhemõĩ preso haty-py. ¹¹Upéi ogweruruka nha'ẽ-py inhakãgwe ome'ẽ kunhataĩ-pe. Ha kunhataĩ ogweraha osy-pe. ¹²Ha João remimbo'e ohendu ramo, ou hetekwe ogweraha. Ombosuru tetekwe renda-py ijaty-vy. Upe rire oho omombe'u Hesu-pe.

Hesu omongaru ijaty va'e kente-pe

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³João rerakwã ohendu ramo, oho Hesu kanóa-py tekwaty e'ỹ-my oho. Ha'e anho oiko hagwã-py oho. Oikwaa ramo ihoha ijaty va'e kente, gwetã gwetã-gwi osẽ oje'ói-vy. Hapykwéri oje'ói ojohu jevy hagwã Hesu-pe. Yvy-rupi oje'ói.

¹⁴Ha Hesu ojehexa uka jevy ramo, ohexa-ma ijaty va'e kente-pe jevy oha-py:

—Ogwahẽ ogwa'ẽ-vy ra'e, he'i hese kwéry.

Ohexa ramo,

—Aiporiahuvereko íxupe kwéry, he'i. —Aipo ramo, hasy va'e-pe ambogwera-ta, he'i.

Upe rire ha'e ombogwera hasy va'e-pe.

¹⁵Upéi ka'aru-ma. Ogwahẽ ou-vy hemimbo'e kwéry iha-py:

—Ndaipóri a-py mba'eve, he'i. —Ka'aru-ma. Ere íxupe kwéry toho tetã mirĩ-rupi ojogwa hagwã gwemi'urã, he'i Hesu-pe.

¹⁶Ha ha'e he'i:

—Natekotevẽiry oho okaru hagwã, he'i. —Peẽ ae peme'ẽ íxupe kwéry hemi'urã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

¹⁷—A-py ndahetáiry oĩ mbojape'i. Cinco oĩ mixĩ va'e. Mokõi pira ka'ẽ hendive oĩ, he'i íxupe.

¹⁸Ha'e he'i:

—Peru katu a-py, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹⁹Upéi he'i ijaty va'e kente-pe ogwapy hagwã kapi'ipe ári. Upéi oipyhy upe cinco mbojape'i mokõi pira ndive. Hovayva otima porã Nhandejáry-pe temi'urã-rehe. Upéi ombopopóy upe mbojape, ome'ẽ me'ẽ gwemimbo'e kwéry-pe. Ha hemimbo'e ome'ẽ ho'u va'erã-pe. ²⁰Enterovete okaru, hygwyatãmba-ma ave hikwái. Upéi hemimbo'e kwéry omono'õ no'õ hembu'u rembyre kwéry. Doze ajaka omohynyhẽ hembyre kwéry-gwi ho'upa e'ỹ va'ekwe. ²¹Upe mbojape ho'u va'ekwe heta heta voi oĩ. Oĩ cinco mil kwimba'e ho'u va'e. Heta kunha ave okaru va'e, heta ave mitã okaru va'e ave.

Hesu y ári rei ogwata oho-vy*(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)*

²²Upe-ma ramo he'i gwemimbo'e kwéry-pe onhemboyru hagwā kanóa-py:
—Tapeho mani katu peẽ xe renonde y rovái, he'i. —Xe ae, “Tapeho jevy
katu pende ro nde róga-rupi” ha'e-ta ijaty va'e-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²³Omondopa rire, ha'e anho ojeupi oho yvyaty ári. Ojapo oraçãõ
hagwā ojeupi oho-vy. Ka'aru ete-ma, pytũ-ma. ²⁴Upe ramo mombyry oĩ
yvy ete-gwi kanoagwasu. Henonde-gwi ou ramo yvytu, ndogwata porãi.
Omopu'ã y omoapỹ apỹ kanóa-pe. ²⁵Ko'etĩ pytũ vyteri jave, oho kanóa oĩ
va'e ha-py Hesu. Y ári-rupi rei ogwata oho-vy. ²⁶Y ári-rupi ogwata oho-vy
ramo, onhemondýi eterei hexa-vy hemimbo'e kwéry. “Arygwypóry” he'i
mo'ã hese hikwái. Osapukái, onhemondýi eterei-gwi.

²⁷Upe-ma ramo ha'e he'i:

—Ani erejapura teĩ. Xe ae ko, xe ko Hesu, he'i gwemimbo'e kwéry
ombopy'agwapy-vy.

²⁸Upe ramo he'i Pedro:

—Nde voi ramo ra'e, ere xe-vy, “Eju katu y ári-rupi rei xe ha-py ave” he'i Hesu-pe.

²⁹Aipo ramo,

—Eju y ári-rupi rei xe ha-py, he'i.

Upéi osẽ Pedro kanóa-gwi, ogwey y-py ogwata y ári-rupi. ³⁰Ha yvytugwasu
rexa-vy, imytu'e'ỹ ójehe. Oypy oho-vy y gwy-koty. Onheapymi-tama ramo:

—Xe resende katu, xe Járy, he'i Hesu-pe.

³¹Upe-ma ramo oipyso opo oipyhy íxupe:

—Mixĩ joty xe rerovia ra'e. Upe va'e-gwi ae nde erenheapymi-ta mo'ã.
Ma'erã po nderejerovia teíry ra'e xe-rehe ra'e? he'i Pedro-pe.

³²Onhemopyrũ jevy rire kanóa-py ndayvytuvéi-ma. ³³Upéi kanóa
pygwa onhesũ íxupe gwetypy'ã-rehe:

—Tupã Nhandejáry ra'y tee katu va'e nipo nde ra'e, he'i íxupe imboete-vy hikwái.

Hesu ombogwera heta hasy va'e-pe*(Mc 6.53-56)*

³⁴Ha upéi katu ha'e ohasa oho-vy yugwarusu rovái. Genesaré yvy-py
ogwahẽ oho-vy. ³⁵Upe pygwa oikwaa ramo íxupe, omombe'u ojóupe
ogwahẽmaha Hesu. Tetã jerekwe-rupi omombe'u mbe'u ogwahẽmaha
Hesu. Ogweru entéro hasy va'e-pe gwive:

³⁶—Eheja hasy va'e tomboja jepe opo nde ao rembe-rehe, eheja
tomboja jepe opo nde ao-rehe, he'i Hesu-pe. Ha omboja va'e gwive opo
hese, okwera-ma joty hikwái.

Nhane rembypy reko rehegwa nhe'ê

(Mc 7.1-13)

15 ¹Upe ramo ogwahê ou-vy Hesu ha-py gwĩ fariseu kwéry, judeu rekombo'ehaty kwéry ndive. Jerusalém tetã-gwi ou va'ekwe. Ogwahê ramo hikwái, oporandu íxupe:

²—Ma'erã tipo ne remimbo'e ndoikói nhane rembypy reko-rupi? Ma'erã tipo ojepohéi porã e'ỹ reheve okaru? Ma'erã tipo nonhemopotĩsevíry nhande kwéry e'ỹ va'e ndive oiko rire? he'i íxupe.

Ha ha'e he'i:

³—Ha peê katu ma'erã tipo ndapejapói Nhandejáry he'i va'ekwe? Nderejaposéi voi nde ra'e Nhandejáry he'i va'ekwe. Ne rembypy rembiapokwe-rupi ae ereiko va'e, he'i. ⁴—Nhandejáry he'i va'ekwe a-rami:

“Pemboete nde ru nde sy-pe ave. Ha entéro onhe'ê vai rei va'e gwive gwu-rehe osy-rehe ave, tojejuka katu”^r

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê. ⁵Ha peê katu pepyrũ Nhandejáry nhe'ê-rehe. Ndadehejáiry gwu osy-pe ome'ê hagwã. Pembo'e mbo'e rei judeu kwéry-pe a-rami. Peje, “Ava he'i ramo gwu osy-pe ave, Voive ereporandu ramo, ame'ê arã nde-vy ra'e. Äy katu ndikatuvéi-ma ame'ê nde-vy. Xe mba'e kwéry opa-ma. Ame'êmba-ma kuri Tupã Nhandejáry-pe. Aiporu jepe xe, Tupã mba'epa-ma, he'i gwu osy-pe ave.” Upéixa he'i ramo, iporã joty peê-my. ⁶Upéixa ndapehejái oipytygwõ gwu osy-pe ave. Ne nhe'ê-py gwu osy-pe nomboetevéi. Ne rembypy reko-rupi joty peiko. Upéa-gwi pepyrũ joty Nhandejáry nhe'ê-rehe, pemboyke joty Nhandejáry nhe'ê peiko-vy. ⁷Peê katu pemo'ã kwaa va'e pende py'a ky'aha. Napetĩ kwaáiry peê. Ha Isafas amyrĩ anheilha-rupi omombe'u va'ekwe pende rekorã. Omoĩ va'ekwe kwatia-rehe a-rami:

⁸“Ha'e kwéry xe mboete onhe'ê-py rei. Opy'a-py katu naxe mboetéiry. Ndojehesa rerováí xe-rehe. ⁹Xe momba'egwasu teĩ. Xe nhe'ê-py nombo'éiry. Ha teko rei nhe'ê-py ae, oporombo'e mbo'e oiko-vy”^s

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê pende-rehe, he'i judeu kwéry ruvixa-pe.

Hesu omombe'u mba'éixa nhanhemongy'a

(Mc 7.14-23)

¹⁰Upéi ohenói jevy ou hagwã ijaty va'e kente kwéry oha-py. He'i: —Pejeapysaka porã katu xe nhe'ê-rehe peikwaa porã hagwã, he'i.

¹¹—Jakaru jave ndikatúi nhane mongy'a tembi'u. Nanhande py'a mongy'áiry voi tembi'u. Ha pene nhe'ê vai ramo katu onhemongy'a arã pende py'a, he'i ijaty va'e-pe arandu rehegwa nhe'ê omombe'u-vy.

¹²Upéi ogwahê ou-vy iha-py hemimbo'e kwéry:

^r 15.4 Êx 21.17 ^s 15.8-9 Is 29.13

—Fariseu kwéry ojohu vai kuri pene nhe'ẽ. Ndereikwaái tipo upéa nde ra'e? Ne nhe'ẽ rendu-vy, “Aipo” he'i nde-rehe opondera eterei-vy. Ndojohu porãi voi, he'i Hesu-pe.

¹³Upéi ha'e omombe'u arandu rehegwa nhe'ẽ temitýgwe rehegwa nhe'ẽ-rami, hesapyso e'ý va'e rehegwa nhe'ẽ-rami ave he'i:

—Entéro temitýgwe xe Ru yváy pygwa onhotý e'ý va'ekwe gwive, hapo gwive omondo jevy va'erã, he'i fariseu kwéry rekoha vai-rehe.

¹⁴—Ani pepena hese. Hesapyso e'ý va'e-rami oiko ramo jepe, gwapixa ogwerahase joty tape-rupi. Ha mokõi hesapyso e'ý va'e ojogweraha ramo, ho'a arã oho-vy mokõive onhondive yvy kwa-py, he'i fariseu kwéry-rehe.

¹⁵Upe rire he'i Pedro:

—Mbava'e-rehe po he'ise arandu rehegwa nhe'ẽ, eikwaa uka ore-vy, he'i Hesu-pe.

¹⁶Upéa-rehe he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Peẽ napene arandu porãi vyteri peiko-vy. Ha'e kwéry-rami voi ndapeikwaa porãi joty. ¹⁷Ma'erã tipo ndapeikwaa porãi vyteri? he'i. —Pekaru ramo, oho pende ryekwe-py tembi'u. Upéi osẽmba jevy pendéhegwi. Napene mongy'áiry voi, he'i.

¹⁸—Ha pene nhe'ẽ katu pende py'a-gwi osẽ-vy ombojekwaa-ma pende py'a pygwa, he'i. —Nde py'a ky'aha para'e, nde py'a potiha para'e ombojekwaa-ma pende-rehe. Ivai ramo pene nhe'ẽ, pene mongy'a arã. ¹⁹Pende py'a-py katu penhemongeta peiko-vy pene rembiapo vairã-rehe. Upéa-gwi peporajuka. Pende py'a ky'a-gwi onhoembireko ndive, onhome ndive peiko. Kunha ndive pejogwereko rei ave. Pende py'a vai-py penhemongeta-gwi, pemonda rei peiko-vy, pende apu, pende rapixa-rehe penhe'ẽ vai rei peiko-vy. ²⁰Upeixagwa pejapo pende py'a vai-gwi. Upéixa ramo pende py'a vai-gwi, pene mongy'a-ma. “Ha pejepohéi porã e'ý reheve pekaru ramo, pene mongy'a va'erã” he'i mo'ã fariseu kwéry. Upéixa ramo, napene mongy'avéi-ma va'erã, he'i Hesu fariseu kwéry remimombe'ukwe-rehe.

Kunha Canaã yvy pygwa rehegwa nhe'ẽ

(Mc 7.24-30)

²¹Upe-gwi osẽ oho-vy Hesu. Okanhy oho-vy outro yvy-koty osẽ oho. Tiro tetã jerekwe-rupi, Sidom tetã jerekwe-rupi oho ave. ²²Upe-py oiko kunha Canaã yvy gwigwa ogwahẽ ou-vy Hesu ha-py:

—Xe Járy, Davi remiarirõre, xe poriahuvareko katu. Xe memby kunha ohasa asy eterei oiko-vy anháy ojepota hese va'e, he'i íxupe.

²³Ha Hesu mba'eve nde'íry íxupe. Onhemokirirĩ íxugwi. Ogwahẽ ou-vy iha-py hemimbo'e kwéry:

—“Tereho katu” ere, “Tereho katu” ere íxupe. Nhane moakã rasy osapukái-vy. Ejapo katu hemimbota-rupi íxupe oho jevy hagwã, he'i íxupe.

²⁴Upéi Hesu he'i kunha-pe:

—Ovexa okanhy va'ekwe-rami oiko Israel remiarirõre judeu kwéry. Íxupe kwéry anho mante xe mbou va'ekwe. Judeu e'ỹ va'e kwéry-pe naxe mboúi va'ekwe, he'i joty íxupe otantea-vy.

²⁵Ha kunha ou gwety'ỹ-ã-rehe onhesũ hovagwy-py:

—Xe pytygwõ katu, xe Járy, he'iri iri íxupe.

²⁶Ha Hesu he'i:

—Nde ko ndaha'ei xe re'yi. Xe re'yi kwéry aipytygwõ ranhe-ta. Ha upe rire katu xe re'yi e'ỹ-pe aipytygwõ-ta ave. Mitãgwe katu nhamongaru ranhe. Nanhamombói jagwa-pe mitã remi'urã, he'i joty Hesu itantea-vy, ojekorerovia uka etese-vy kunha-pe.

²⁷—Akói-ramima ngatu, xe Járy, he'i kunha Hesu-pe. —Ha tembi'u sururukwe ijáry apyka gwy-py ho'u joty jagwa, he'i Hesu-rehe ojerovia joty-vy.

²⁸Upe-ma ramo he'i,

—Nde kunha, erejerovia tee-ma ra'e xe-rehe, he'i íxupe. —Oiko-ta voi nde-vy gwarã ne remimbota, he'i kunha-pe.

Upe-ma ramo okwera porã imemby.

Hesu ombogwera gwerã heta hasy va'e-pe

²⁹Upe-gwi oho Hesu ohasa oho-vy Galiléia yugwarusu rembe'y-rupi. Upéi ojeupi vyvaty ári oho-vy ogwapy hagwã oi-vy. ³⁰Ogwahẽ oje'ói-vy ijaty jaty va'e kente iha-py. Heta hasy va'e reraha-vy ogwahẽ oje'ói-vy hikwái. Oĩ ijyva mbaraete e'ỹ va'e, oĩ ogwata e'ỹ va'e, oĩ hesapyso e'ỹ va'e, oĩ onhe'ẽnge'ỹ va'e, oĩ heta mba'asy oiporu va'e ave. Peteĩ teĩ hasy va'e pya'e ombogwey imoi-vy ipy renonde-py. Ombogwerapa-ma íxupe kwéry. ³¹Upe ramo ohendu inhe'ẽnge'ỹ va'e onhe'ẽ porã-ma. Ohexa onhemaxuka va'e onhemotyryõ-ma. Ohexa ogwata e'ỹ va'e ogwata porã-ma. Ohexa hesapyso e'ỹ va'e hesapyso porã-ma ave. Upe va'e kwéry rexa-vy,

—Mba'éixa ombogwera? he'i opondera eterei-vy. —Nhandejáry, Israelita kwéry Járy tuvixa mba'e voi, he'i omomba'egwasu-vy Nhandejáry-pe.

Hesu omongaru jevy ijaty va'e kente-pe

(Mc 8.1-10)

³²Ha upéi katu ohenói Hesu gwemimbo'e kwéry-pe ou jevy hagwã oha-py: —Peju katu xe ha-py, he'i. —Ijaty jaty va'e kente iporiahu va'e xe-vy. Mbohapy áry xe moirũ okwa-vy. Ndogwerekói ave gwemi'urã. Upéa-gwi aiporiahuvereko íxupe kwéry. Amondo ramo íxupe kwéry peteĩ teĩ hõga kwéry-rupi ivare'apa reheve, naipyatãvéi arã tape-rupi, ikangy arã tape-rupi oje'ói-vy, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

³³Upe ramo hemimbo'e kwéry he'i íxupe:

—Mba'éixa-ta mora'ẽ nhahembi'u me'ẽ ko'ã y ijaty jaty va'e kente kwéry-pe? A-rupi ndaipóri voi kente tembi'u me'ẽharã, he'i íxupe hikwái.

³⁴—Mbovy tipo erereko mbojape? he'i oporandu-vy gwemimbo'e-pe.

—Sete voi, he'i. —Oĩ ave ndahetái pira'i ka'ẽ, he'i íxupe.

³⁵Upéi ha'e he'i ojogweroaty va'e-pe ogwapy hagwã kapi'ipe ári:

—Pegwapy gwapy katu kapi'ipe ári, he'i íxupe kwéry.

³⁶Upe rire oipyhy upe sete mbojape pira'i reheve. Otima porã hese Nhandejáry-pe. Omboete rire, ombopo mbopóy ime'ẽ-vy gwemimbo'e kwéry-pe. Upéi ha'e kwéry ome'ẽ ho'u va'erã-pe. ³⁷Upéixa enterove okaru. Hygwyatã porãmba-ma hikwái. Upéi hemimbo'e kwéry omono'õ hembyre opyta va'ekwe omboyru sete ajakagwasu-py. ³⁸Ha okaru va'e heta eterei voi. Oĩ irundy mil kwimba'e okaru va'e. Heta kunha okaru ave. Heta mitãgwe okaru ave. ³⁹Upéi he'i:

—Tapeho jevy katu, tapeho jevy katu peteĩ teĩ pende róga-rupi, he'i ijaty va'e kente kwéry-pe.

Ha upe rire katu ha'e onhemboyru kanoagwasu-py y-rupi oho hagwã. Magadã jerekwe-py oho.

Judeu ruvixa ohexase Hesu rembiapo porã hexapyrã-rupi

(Mt 12.39-42; Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 ¹Ha upéi katu ogwahẽ ou-vy Hesu ha-py fariseu kwéry saduceu kwéry ndive. Ombojejavyse-vy mo'ã íxupe ou hikwái:

—Hexapyrã-rupi ejapo katu ore-vy. Nhandejáry rembiapo porã ramigwa ejapo katu ore mbojerovia uka porã-vy, he'i Hesu-pe otantea-vy íxupe.

²Ha Hesu he'i oporandu va'e-pe:

—Ka'aru ete ramo, aragwaju-ma ramo, “Aragwaju-ma ra'e” peje, “Ndoky mo'ãiry ra'e” peje arã áry-rehe.

³Ha ko'ẽmba-ma ramo, “Aragwaju-ma ra'e, araigne-ma ave ra'e. Upéa-gwi oky-tama ra'e” peje ave arã áry-rehe. Aipo ramo, áry-rehe pema'ẽ ramo, peikwaa-ma oikotaha. Ha xe rembiapo porã porã rexa-vy, ndapehexa kwaái xe-rehe. Mbava'e-rehe po he'ise xe rembiapo porã ndapeikwaái voi. Nhandejáry rembiaporã ndapeikwaáiry ave. ⁴Peẽ ãy peiko va'e pende reko vai-ma. Ome tee-pe oheja va'e-rami, gwembireko tee-gwi opoi va'e-rami ave peẽ peiko. Peẽ pejehesa rerova rova Nhandejáry-gwi. Pejere jere íxugwi. Upéa-gwi pejerure jahexa e'ỹ va'erã-rehe. Ha ndahexa uka mo'ãi peẽ-my upeixagwa. Ha Jonas amyri rehegwa nhe'ẽ upe ojehu íxupe va'ekwe katu peikwaa voi. Hexapyrã-rupi íxupe ojehu hagwe-rami ave, ojehu va'erã xe-vy. Upe va'erã anho mante ahexa uka va'erã peẽ-my, he'i hembaporã-rehe oporandu va'e-pe.

Upéi katu Hesu oheja íxupe kwéry oho-vy.

Judeu ruvixa remimombe'u rehegwa nhe'ẽ

(Mc 8.14-21)

⁵Ha upéi katu oho yugwarusu rovái gwemimbo'e kwéry ndive. Gwemi'urã-rehe naimandu'avéi-ma hikwái, Hesu ndive oje'ói-vy. ⁶Upe jave he'i Hesu:

—Xáke! Penhangareko porã katu pendéjehe. Ivai voi upe mbojape mbovuha fariseu saduceu ave rembiporu, he'i fariseu kwéry remimombe'u vaikwe joko-vy.

Upéa he'i gwemimbo'e kwéry-pe pono fariseu kwéry ohekombo'e vai íxupe kwéry.

⁷Ha mbava'e-rehe po he'ise Hesu ndoikwaái voi. Upéa-gwi,

—Nanhane mbojapéi-gwi nipo omombe'u ra'e upéa nhande-vy, he'i mo'ã ojóupe onhonhe'ëngendu-vy hikwái.

⁸Ha Hesu oikwaa onhomongeta ramo:

—Ma'erã po, “Nanhane mbojapevéi-ma” peje penhonhe'ëngendu-vy? Mixĩ vyteri pejerovia xe-rehe peiko-vy ra'e, he'i íxupe kwéry.

⁹—Ne'írá vyteri pehexa kwaa-ma xe-rehe. Ne'írá vyteri pejerovia tee xe-rehe. Napene akã porái voi. Upe cinco mil kwimba'e-pe ambopopóy kuri cinco mbojape ame'ë hagwã. Upe rire mbovy ajaka-py pemboyru hembyre? Napene mandu'avéi-ma tipo? he'i upe va'ekwe-rehe. —Ma'erã tipo napene mandu'avéi-ma hese? he'i. ¹⁰—Ha upe rire katu upe irundy mil kwimba'e-pe ambopopóy sete mbojape ame'ë hagwã. Upéi mbovy ajakagwasu-py pemboyru hembyre? Napene mandu'avéi-ma tipo? he'i upe va'ekwe-rehe. —Ma'erã tipo napene mandu'avéi-ma hese? he'i ndojeroviái-gwi hese hikwái. ¹¹—Mbojape rehegwa nhe'ë namombe'úi kuri peë-my. Mbojape mbovuha ae katu fariseu kwéry saduceu kwéry ndive rembiporu amombe'u kuri peë-my. Xáke íxugwi. Mbava'e-rehe po ha'ese, ma'erã po ndapeikwaái? he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹²Upe ramo ipaha-py, mbava'e-rehe po he'ise, oikwaa porã-ma hemimbo'e:

—“Xáke mbojape mbovuha-gwi” nde'i teéiry Hesu. Ndaha'éiry mbojape mbovuha tee-rehe he'i Hesu, he'i. —“Xáke pono pene mboheko vai fariseu kwéry saduceu kwéry ndive” he'ise ae nhande-vy Hesu, he'i ojóupe Hesu nhe'ë kwaa-vy.

Atýra-py Pedro omombe'u Hesu rehegwa nhe'ë. “Nde ko Cristo” he'i íxupe omombe'u-vy
(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Ha upéi katu ohasa oho-vy Hesu. Cesaréia de Filipe tetã jerekwe-rupi oho. Upe-py oporandu gwemimbo'e kwéry-pe:

—Mbava'e tipo he'i ra'e xe-rehe, Nhande Ryke'y tee va'e-rehe? he'i oporandu-vy.

¹⁴—Nane mombe'u poráiry. Ne mombe'u joavy avy kuri, he'i. —“João Batista onhemoingove jevy va'ekwe ra'e ko upe va'e” oĩ he'i va'e nde-rehe. “Elias onhemoingove jevy va'ekwe ra'e ko upe va'e” oĩ he'i va'e upéixa nde-rehe. “Jeremias onhemoingove jevy va'ekwe ra'e ko upe va'e” oĩ he'i va'e nde-rehe. “Outro Nhandejáry nhe'ë-py omombe'u va'ety oikove jevy va'ekwe ra'e ko upe va'e” oĩ nde-rehe he'i va'e, he'i íxupe hemimbo'e kwéry omombe'u-vy.

¹⁵—Ha peë ae katu, mbava'e tipo peje xe-rehe? he'i oporandu-vy.

¹⁶—Nde ko Cristo, Nhandejáry rembiporavo va'e, Nhandejáry tee ra'y voi nde, he'i íxupe Simão Pedro.

¹⁷—Nde Simão Jonas ra'y. Nde rerovy'a eterei-ma Nhandejáry, he'i Pedro-pe. —Ndaxe kwaa ukái nde-vy teko rei. Ha xe Ru yváy pygwa va'e ae katu xe kwaa uka-ma nde-vy. ¹⁸Nde Pedro. Nde réry-rehe ita he'i. Nde reko

ita-rami. Xe momb'e'u porã-gwi ita-rami erenhemombaraete. ãy, nde-rami heta nde rapykwerigwa onhemombaraete va'erã xe momb'e'u porã ramo. Nde xe momb'e'uha-rami ave, ha'e kwéry xe momb'e'u porã ramo, xe-rehe ojerovia va'erã, amoingo va'erã xe re'ýi ramo. Xe re'ýi kwéry omano ramo jepe, ndaipu'akái va'erã hese anhaygwasu. ¹⁹Xe nhe'ẽ-py eremombe'u va'erã Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ẽ. Eremombe'u ramo, oĩ xe rerovia va'erã. Oĩ xe rerovia e'ý va'erã. Okẽ-rehe onhangareko mbaraete va'e-rami erepyta va'erã. "Ipy'a potĩ-ma" ere ramo nde rapixa-rehe, Nhandejáry ave he'i ave va'erã hese: "Ipy'a potĩ-ma" he'i ave va'erã hese. Ogwahẽ va'erã Nhandejáry ha-py. Ha "Ipy'a ky'a joty" ere ramo nde rapixa-rehe, Nhandejáry ave he'i ave va'erã, "Ipy'a ky'a" he'i ave va'erã. Nogwahẽ mo'ãi va'erã Nhandejáry ha-py. Ipokatu va'erã voi ne nhe'ẽ, he'i Pedro-pe Hesu omombe'u-vy.

²⁰Upéi he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Ãy katu aníke xe momb'e'u teĩ kuri. "Cristo, nhane remiha'arõ va'e voi upe va'e" ani peje teĩ kuri xe-rehe avave-pe, he'i onhemombe'use e'ý-vy.

Hesu omomb'e'u ojejukaharã rehegwa nhe'ẽ, onhemoingove jevyharã rehegwa nhe'ẽ ave

(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹Upéa he'i rire, omombe'u jevy jevy gwemimbo'e kwéry-pe ojéupe ojehu va'erã oikwaa uka-vy:

—Nhandejáry nhe'ẽ-py aha-ta Jerusalém tetã-my. Upe-py xe mbohasa asy va'erã gwĩ judeu ruvixa kwéry, pa'i ruvixa kwéry ndive. Gwĩ judeu rekombo'ehaty xe mbohasa asy va'erã. Xe juka uka va'erã. Ha mbohapy áry rire katu, anhemoingove jevy-ma va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe ojéupe ojehu va'erã oikwaa uka porã-vy íxupe kwéry.

²²Ha Pedro katu ogwenohẽ-ma ha'e anho ha-py hakate'ý-gwi:

—Tane resende katu Nhandejáry, he'i íxupe. —Koixagwa ndojehu mo'ãi va'erã nde-vy, xe Járy, he'i onhe'ẽ joko-vy íxupe.

²³Ojere-ma Hesu:

—Ejei xe ypy-gwi, he'i Pedro-pe, Satanás-py ohenói-vy íxupe. —Anháy ruvixa Satanás nhe'ẽ-py xe rekombo'e vaise mo'ã ereiko-vy, he'i íxupe. —Ereipota mo'ã xe ajere Nhandejáry rape-gwi, he'i. —Nhandejáry remimbota nde ndereipotái. Teko rei remimbota ae erejohu porã, he'i íxupe.

²⁴Upe ramo he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Peẽ xe moirũse ramo, anive pejapo rei teĩ pejapose va'e anho mante. Anive pepena teĩ pende rekove-rehe. Xe moirũ ae katu peẽ. Okurusugwasu ohupi heraha-vy va'e-rami ijukapyrã-rami ae katu peiko.

²⁵—Ha gwekove-rehe hakate'ý va'e katu, ndoikove mo'ãi Nhandejáry ndive. Ha xe-rehe ha-py gwekove-rehe nahakate'ýiry va'e oikove meme va'erã

Nhandejáry ndive.¹ 26Nde para'e ko yvy apy gwive járy ramo ereiko va'erã. Ha Nhandejáry ndive ereiko e'ỹ ramo katu, mba'evete ndererekói va'erã. Opa ete-ma va'erã. Nhandejáry ndive ereiko e'ỹ ramo, nande reko repyvêi-ma va'erã. Nderetopái va'erã nde rekove repyrã. Eremano joty va'erã, he'i. 27—Xe Nhande Ryke'y tee va'e amano rire aju jevy va'erã. Upe áry-py xe Ru rendy pype-ma aju va'erã. Ipu'akaha reheve aju jevy va'erã. Xe rembigwái marangatu yváy pygwa ndive aju jevy va'erã. Petêi teĩ yvypóry kente kwéry-pe hembiaapo apokwe-rehe areko va'erã. 28Anhete ko xe ha'e-ta peẽ-my. Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy va'erã peẽ-my pende ruvixarã. Ha ôi ây gwĩ pene pa'ũ-my xe rexa joty va'erã, xe aju jevy ramo. Xe rexa e'ỹ reheve nomano mo'ãi. Xe rexa rire ae mante omano va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Moisés amyri Elias amyri ndive ojereropyahu va'e rehegwa nhe'ẽ
(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Seis áry rire, mbohapy ogweraha gwupive Hesu. Pedro, Tiago tyvýry João ndive ogweraha. Ha'e kwéry anho ogwerojeupi heraha-vy yvyatyrusu-rehe. ²Upéi mbohapygwa resa-py oje hete rekoviarõ-ma Hesu. Kwarahy rendy-ramima ave hendy hova. Ijao rembipepa-ma ave. ³Upe-ma ramo ojekwaa ave mokõive Hesu ndive onhomongeta oĩ-vy ramo. Moisés amyri ndive ojekwaa Elias amyri. ⁴Ohexa ramo, he'i Pedro:

—Iporã nhande nhaime a-py, ore Járy, he'i Hesu-pe. —Ereipota ramo xe ajapo, ajapo-ta mbohapy tapýi, peteĩ va'e nde-vy gwarã, peteĩ va'e Moisés pegwarã, peteĩ va'e Elias pegwarã ave, he'i íxupe Pedro.

⁵Onhe'ẽ vyteri jave, tatatĩ hesakã va'e ramigwa voi omo'ã-ma íxupe kwéry. Tatatĩ hesakã va'e pa'ũ-gwi ohendu-ma onhe'ẽ va'e:

—Ko va'e xe ra'y, xe rembihayhu va'e, he'i. —Arovy'a porã voi íxupe. Ejeapysaka katu inhe'ẽ-rehe, he'i Hesu-rehe tatatĩ hesakã ramigwa pa'ũ-gwi onhe'ẽ va'e.

⁶Upe va'e nhe'ẽ ohendu ramo, mbohapy hemimbo'e onhemondýi eterei. Ojeity-ma. Ovapy-py ho'a oho-vy, onhemondýi eterei-gwi. ⁷Ha Hesu opoko joty hese:

—Epu'ã jevy katu, he'i. —Anive erekyhyje teĩ, he'i ovapy-py ho'a va'ekwe-pe.

⁸Onheakãrupi jevy ramo, avave ndohexáiry. Hesu-pe anho mante ohexa.

⁹Upéi ogwejy jevy ou-vy yvyaty-gwi. Ogwejy jave he'i:

—Anive eremombe'u teĩ ne rembiexagwe avave-pe, he'i. —Ha upe rire katu xe Nhande Ryke'y tee va'e amano rire, aikove jevy rire ae katu, emombe'u katu ne rembiexagwe, he'i íxupe kwéry omanda-vy.

¹⁰Upéi oporandu íxupe hikwái:

—Jahexa kuri Elias oikove jevy ramo. Aipo ramo, ma'erã po he'i judeu rekombo'ehaty, “Toikove jevy ranhe ou-vy Elias Cristo renonde-rupi” he'i Hesu-pe.

¹¹Upéi he'i Hesu íxupe kwéry:

¹ 16.24-25 Mt 10.38-39; Lc 14.27; Gl 5.24

—Ha'e-ma ngatu. Anhetegwa omombe'u hese judeu rekombo'ehaty. “Ou ranhe va'erã voi Elias” he'i, “omoatyrõmba hagwã” nde'i reíry hikwái. ¹²Ha ha'e-ta peẽ-my. Ou-ma va'ekwe Elias. Ojapose va'e rei, ojapo hese kuri, ndohexakwaáiry hese-gwi. Upéixa ete ave arã xe-rehe xe Nhande Ryke'y tee va'e-rehe ojapose va'e rei ojapo va'erã, he'i Elias rehegwa nhe'ẽ oikwaa uka-vy íxupe kwéry.

¹³Upe ramo:

—João Batista-rehe nipo onhe'ẽ ra'e, he'i Hesu-rehe hikwái.

Hesu ipu'aka anháy-rehe imosẽ-vy

(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

¹⁴Ogwahẽ jevy ou-vy ramo ijaty jaty va'e kente ha-py, oho onhesũ gwetyppy'ã-rehe Hesu rovagwy-py:

¹⁵—Ndikatúi pa ereiporiahuvereko xe ra'y-pe, xe Járy? he'i. —He'o'ã o'ã va'e oiko asy voi. Oime ha-py rei ho'a. Tata-rupi y-py ave ho'a oho-vy. ¹⁶Aru teĩ kuri íxupe ne remimbo'e ha-py. Ha ndikatúi ombogwera íxupe, he'i íxupe túvy.

¹⁷Upéi he'i Hesu upe pygwa-pe:

—Peẽ xe-rehe pejerovia e'y va'e, pene akã hatã va'e. Xe ae katu ndaxe are mo'ãi pene ndive. Ndooripokwaa are mo'ávêi-ma. Eru katu xe ha-py hasy va'e, he'i upe pygwa kwéry-pe.

¹⁸Ogweru rire, oja'o anháy-pe imondo hagwã. Ha anháy katu osẽ íxugwi oho-vy. Upe-ma ramo okwera porã-ma hasy va'ekwe. ¹⁹Ha upéi katu upe hemimbo'e ombogwera mo'ã va'ekwe, oporandu nhemi Hesu-pe ha'e anho oho ha-py:

—Ma'erã-gwi po ndore pu'akái anháy-rehe oromosẽ hagwã íxugwi imondo-vy, he'i íxupe

²⁰Ha Hesu he'i:

—Peẽ katu ndapejerovia teíry xe-rehe peiko-vy. Anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my. Oĩ temitỹ ra'yí mixĩ eterei va'e voi mostarda héry va'e. Upe temitỹ ra'yí mixĩ va'e-rami, mixĩ jepe xe rovia tee ramo, imbarate joty va'erã ne nhe'ẽ. Ere va'erã ko yvyatygwasu-pe: “Ejei katu outro henda-py tereho” ere ramo, ojepe'a va'erã. Ipokatu voi va'erã ne nhe'ẽ mbaraete-vy, he'i íxupe. ²¹—Nde ae rei ramo, nosẽi va'erã anháy. Nande pu'akái va'erã hese. Ha Nhandejáry-pe ne nhe'ẽ eremondo mondo ramo, erekaru e'y reheve erehasa ramo ave, upéixa ramo nde pu'aka arã hese. Eremosẽ va'erã imondo-vy, he'i gwemimbo'e-pe Hesu omombe'u-vy.

Hesu omombe'u jevy ojéupe ojehu va'erã rehegwa nhe'ẽ

(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

²²Ha hemimbo'e kwéry katu ojogweroatypa jevy peteĩ henda-py. Galiléia yvy-py ojehe'a jevy ojóehe. Upe ramo he'i íxupe kwéry Hesu:

—Xe Nhande Ryke'y tee va'e xe me'ẽ va'erã xe reraha-vy. Xe-rehe ija'e'y va'e po-py xe me'ẽ va'erã.

²³Upe rire xe juka uka va'erã. Xe juka rire, mbohapy áry ohasa jevy rire katu, xe moingove jevy-ma va'erã Nhandejáry, he'i íxupe kwéry Hesu.

Upéa ohendu ramo, ipy'a reraha, ipy'a nhemondýi. Ndovy'avéi hemimbo'e kwéry.

Hesu opaga imposto

²⁴Ha upéi katu Hesu gwemimbo'e kwéry ndive ogwahẽ oho-vy Cafarnaum tetã-my. Upe-py ogwahẽ ramo, oho Pedro ha-py oporombopaga va'ety:

—Ne mbo'eháry ndopagái tipo imposto Nhandejáry róga kakwaa pegwarã? he'i Pedro-pe hikwái oporandu-vy.

²⁵—Ome'ẽ-ta voi, he'i íxupe.

Koty-py oike jevy ramo, Hesu he'i ranhe íxupe:

—Kiva'e va'e-pe he'i ko yvy arigwa mburuvixagwasu va'e, “Peme'ẽ xe-vy imposto?” Gwe'ýi kwéry-pe pa ojerure ra'e? Gwe'ýi e'ỹ-pe pa ojerure ra'e? he'i Pedro-pe oporandu-vy.

²⁶—Gwe'ýi e'ỹ-pe mante ojerure, he'i Pedro.

—Aipo ramo, he'i Hesu. —“Peme'ẽ katu” nde'íry gwa'ýry-pe. Xe Nhandejáry ra'y. “Eme'ẽ katu” nde'íry xe-vy xe Ru, he'i.

²⁷—Ha “Hesu ndopagái imposto, nopenái ra'e Nhandejáry róga-rehe” ndaipotái he'i ra'e xe-rehe. Upéa-gwi ekwa tereho yugwarusu-py. Eity nde pinda erenohẽ hagwã pira. Erenohẽ ypy va'e eipyhy pira ejurupe'a. Ijuru-py erejohu-ta petei itaendy plata. Eraha ereme'ẽ hagwã oporombopaga va'e-pe. Xe-rehe, nde-rehe ave eme'ẽ íxupe, he'i Pedro-pe Hesu.

Hesu omombe'u onhemboeteve va'erã rehegwa nhe'ẽ

(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48; Fp 2.3-7; 1 Pe 5.5-6)

18 ¹Upe ramo ogwahẽ ou-vy Hesu ha-py hemimbo'e kwéry:

—Nhandejáry nhande ruvixarã-pe omoirũ tee va'e gwive pa'ũ-my, kiva'e-pe tipo nhambotuvixave va'erã? he'i oporandu-vy íxupe hikwái.

²Upéi ohenói mitã-pe ou hagwã. Omoĩ gwemimbo'e kwéry rovagwy-py omombe'u hagwã hesegwa nhe'ẽ:

³—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa. Ha peẽ penhemboete ukase ramo mo'ã, napemoirũ mo'ãi va'erã Nhandejáry pende ruvixarã-pe. Ha pende rekoha perova ranhe ramo, mitã-rami pende reko pemomirĩ peiko-vy ramo ae katu, pemoirũ-ma va'erã Nhandejáry-pe. ⁴Upe onhemomirĩve va'e katu, ko mitã-rami oiko va'e katu ave, upéa ko omboeteve va'erã íxupe Nhandejáry oiko ha-rupi nhande ruvixarã. ⁵Xe réry-py pemogwahẽ ramo koixagwa, ko mitã-rami oiko va'e gwive, xe-vy xe mogwahẽ va'erã ave, he'i gwĩ onhemboete ukase mo'ã va'e-pe.

Hesu omombe'u nhane mbojejavy ukase va'e rehegwa nhe'ẽ

(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶Upéi he'i jevy Hesu:

—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe, he'i. —Ko mitã-rami oiko va'e, heko mirĩ va'e, xe-rehe ojerovia va'e ave, oĩ ohesa rerova uka va'erã xéhegwi ombojejavy

uka-vy. Hekoha vai eterei upe va'e. Iporã arã ra'e jajuka hagwã ombo'e vai e'ỹ ngatu. Iporãve arã ra'e nhamhapytĩ itagwasu ijaju'y-rehe ra'e. Iporãve arã ra'e nhamombo ygwasu-py ombo'e vai e'ỹ ngatu. Iporãve voi ko ra'e omano ranhe ra'e ombo'e vai e'ỹ ngatu pono xe-rehe ojeroviase va'e-pe ombo'e vaipa rei.

⁷—Ojekwaa va'erã ou-vy nhane mbojejavy ukase va'e. Ha inhe'ẽ renduharã-pe katu, amboasy eterei. Ha nhane mbojejavy ukase va'e-pe katu amboasy eterei ave hembiaapo vairã-rehe. ⁸Xáke, penhangareko katu pendéjehe. Nde po-gwi para'e erejejavy ramo, nde py-gwi para'e erejejavy ramo, ejahya katu nde po, ejahya katu nde py ave eremombo-vy. Peteĩ ipo e'ỹ va'e rekoha-rami eiko. Peteĩ nde py e'ỹ va'e rekoha-rami ave eiko. Iporãve nde posogwe, ne karẽ ave, eregwahẽ hagwã ereho-vy Nhandejáry oiko haty-py. Ha ne mombo ramo tata opa opa rei e'ỹ va'e-py katu mokõi nde po reheve, mokõi nde py reheve ave, ivaive arã nde-vy. Nde poriahu ete va'erã. ⁹Ha nde resa ne mbojejavy ukase ramo, enohẽ katu nde resa emombo ndéhegwi. Peteĩ nde resa e'ỹ va'e rekoha-rami eiko. Iporãve peteĩ nde resa reheve eregwahẽ ereho-vy Nhandejáry oiko haty-py. Ne mombo ramo tata opa opa rei e'ỹ va'e-py mokõi nde resa reheve, ivaive arã nde-vy. ¹⁰Penhangareko porã katu pendéjehe. Oĩ hekoha porã va'e heko'ive va'e. Ha peẽ katu aníke pemboete e'ỹ teĩ íxupe. Nhandejáry rembigwái yváy pygwa va'e onhangareko va'e hese. Xe Ru rovagwy-py oĩ upe inhangarekoha. Upéa-gwi ani pemboete e'ỹ teĩ heko'ive va'e-pe. ¹¹Xe ave Nhande Ryke'y tee va'e, okanhy va'ekwe aresende hagwã ajekwaaaju-vy va'ekwe. Upéa-gwi aníke pemboete e'ỹ teĩ upe mitã-rami hekomirĩve va'e-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Ovexa okanhy va'ekwe rehegwa nhe'ẽ

(Lc 15.3-7)

¹²Upéi Hesu omombe'u arandu rehegwa nhe'ẽ ovexa rehegwa nhe'ẽ-rami oiporu:

—Oĩ va'ekwe heta hymba ovexa va'e. Cem gwymba-rehe onhangareko oiko-vy. Upéi peteĩ okanhy ramo íxugwi, kóixa ojapo va'erã para'e, he'i. —Oheja va'erã upe noventa e nove okanhy e'ỹ va'e. Yvyatyrusu-py oheja va'erã mombyryve ryve oho arã oheka heka hagwã okanhy va'ekwe.

¹³Ojohu-ma ramo, ovy'a eterei gwymba-rehe, “Ajohu-ma peteĩ okanhy va'ekwe ajohu-ma upe okanhy va'ekwe” he'i. Heta okanhy e'ỹ va'e kwéry-rehe ovy'a joty. Ha upe peteĩ okanhy va'ekwe-rehe, ojohu jevy-ma va'ekwe-rehe ovy'a etereive voi oiko-vy. ¹⁴Upéixa ete pende Ru yváy pygwa ndoipotái ni peteĩ mitã-rami ne'irã oikwaa vyteri va'e, heko mirĩ va'e, okanhy íxugwi mombyry oho-vy, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

(Mt 18.12)

Nhanhomboaty haty-py nhande rekoha rehegwa nhe'ẽ
(Lc 17.3-4; Gl 6.1)

¹⁵Upéi he'i jevy Hesu:

—Ha nde rapixa, xe-rehe ojerovia va'e, hembiapo vai ramo nde-rehe, ne anho tereho kuri iha-py. Ekwa ha'e anho oiko ha-py, eikwaa uka katu íxupe katu nde-rehe hembiapo vaikwe. Ne rendu ramo, erenhombojoja jevy-ma ra'e.

¹⁶—Ha nde-vy anho nane renduséi ramo, eraha kuri ne irũ nde rupive peteĩ, mokõi para'e. Upéixa mokõi va'e, mbohapy va'e resa-py ojekwaa porã-ma va'erã ojehu va'erã gwive. ¹⁷Ha peẽ mbohapygwa napene renduséi ramo ave katu, emombe'u Hesu reroviaha-pe onhomboaty aty haty-py. Ha upe va'e kwéry-pe nohenduséi ramo ave katu, anive eremboete teĩ íxupe. Onhomboete e'ỹ va'e-rami ereko íxupe, nhande kwéry e'ỹ-rami. Plata-py oporombopaga va'ety-rami rei joty ereko íxupe. ¹⁸Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Penhomboaty haty-py ipokatu va'erã pene nhe'ẽ. “Ipy'a potĩ-ma” peje ramo pende rapixa-rehe, Nhandejáry ave he'i ave va'erã hese, “Ipy'a potĩ-ma” he'i ave va'erã hese. Ha, “Ipy'a ky'a joty” peje ramo nde rapixa-rehe, Nhandejáry ave he'i ave va'erã, “Ipy'a ky'a” he'i ave va'erã. Ipokatu va'erã voi pene nhe'ẽ. ¹⁹Anhete ko xe ha'e-ta peẽ-my. Ko yvy-py peẽ mokõi va'e penhomboaty ramo, perojoja ramo oração apo-vy, ome'ẽ va'erã peẽ-my pene rembijerure xe Ru yváy pygwa. ²⁰Xe réry-py erenhomboaty ramo, peẽ mokõi

va'e para'e, peẽ mbohapy va'e para'e, upe-py ete pene pa'ũ-my aime va'erã xe ave, he'i Hesu mba'eixa jaiko nhanhomoaty aty haty-py omombe'u-vy.

Tembigwái hekoha vai va'e rehegwa nhe'ẽ

(Mt 6.14; Lc 17.3-4; Ef 4.32; Cl 3.13)

²¹ Upe ramo onhemo'agwĩve ou-vy Hesu ypy-py Pedro. He'i íxupe:

—Xe re'ýi xe-rehe hembiaipo vai vai ramo, iporã pa aiporiahuverekori kori joty íxupe? Sete vése peve pa aiporiahuvereko va'erã íxupe? he'i Hesu-pe Pedro oporandu-vy.

²² Ha Hesu he'i:

—Sete vése anho peve nome'ẽi arã. Sete vése setenta vése peve ae katu eiporiahuverekori kori katu íxupe, he'i. —Nde-rehe hembiaipo vairi iri ramo jepe, eiporiahuvereko meme meme joty katu íxupe, he'i Pedro-pe Hesu.

²³ Upéi he'i jevy:

—Upéa-rehe amombe'u-ta peẽ-my arandu rehegwa nhe'ẽ mburuvixagwasu oporoporiahuvereko va'ety rehegwa nhe'ẽ poru-vy. Oĩ mburuvixagwasu, oĩ ave hembigwái kwéry oreve va'e. Ijáry oipota ombohekovia jevy íxupe oreve va'e repy. Upe mburuvixagwasu he'i Nhandejáry nhande ruvixa-rehe. ²⁴ Ohenói rire gwembigwái upe mburuvixagwasu, ou ijáry ha-py peteĩ hembigwái heta eterei oreve va'e, heta milhões oreve va'e. ²⁵ “Erereve va'e repy eme'ẽ katu xe-vy” he'i gwembigwái-pe. Ha ndogwerekói-gwi ndikatúi ome'ẽ. Upe-ma ramo he'i hese ijáry outro gwembigwái-pe: “Eraha katu erevende hagwã entéro ha'e ae ogwereco va'e gwive. Hembireko, ta'ýry, tajýry, ha'e ave evende katu. Upéi eru katu xe-vy upe ne remivende va'ekwe repykwe” he'i hese ijáry. ²⁶ Upe-ma ramo upe hembigwái heta eterei oreve va'e onhesũ gwetypy'ã-rehe ojáry rovagwy-py. “Aníke nde poxy teĩ xe-vy. Áy ndikatúiry apaga nde-vy. Emoĩ katu xe-vy araka'e pa aju-ta apagapa hagwã nde-vy” he'i ojáry-pe.

²⁷—Upéi ijáry oiporiahuvereko-ma íxupe. Ohexakwaa rei-ma íxupe. Ireveha oheja rei. Nombopagái íxupe oiporiahuvereko-gwi íxupe. ²⁸ Osẽ rire ojáry ha-gwi, upe hembigwái otopa oirũ mixĩmi plata-rehe oreve va'e íxupe. Ojyryvirunga íxupe, ombovava vava íxupe ijaju'y-rehe omoingo asy-vy. “Eme'ẽ mani katu, eme'ẽ mani katu erereveha repy” he'i oirũ-pe.

²⁹—Upe-ma ramo gwetypy'ã-rehe onhesũ upe hembigwái rovagwy-py: “Aníke nde poxy teĩ xe-vy. Ani erejapura eterei teĩ. Apagapa arã voi ko nde-vy” he'i oirũ-pe. ³⁰ Ha ndoiporiahuverekovéi-ma íxupe. Omoĩ uka preso opagaha óra peve. ³¹ Ha outro hembigwái kwéry katu hexaháry voi. Omboasy eterei hembiapokwe. Oho omombe'u ojáry-pe entéro ojapo va'ekwe.

³²—Ha upe rire katu ijáry ohenói jevy upe gwembigwái-pe. “Tou katu” he'i. “Nde rekoha vai voi ko nde ra'e” he'i íxupe. “Orohexakwaa-ma kuri erejerure-gwi xe-vy. Norombopaga ukáiry nde reveha repy gwive. ³³ Ma'erã

po ndereiporiahuverekói ne irũ-pe oroiporiahuvereko hagwe-rami?” he'i upe gwembigwái-pe. ³⁴Upéa-gwi ipoxy íxupe ogwereco asy-vy. “Emoi íxupe preso. Embopaga uka íxupe eremoingo asy-vy, enterove oreve va'e gwive opaga hagwã” he'i hese ijáry. ³⁵Upéixa ave pende rereko asy va'erã xe Ru yváy pygwa va'e. Nde re'yí nde py'a gwive ereiporiahuvereko e'y ramo, peẽ-my ave pende rereko asy va'erã, he'i Hesu arandu rehegwa nhe'ẽ omombe'u-vy.

Omenda va'e rehegwa nhe'ẽ

(Mt 5.31-32; Mc 10.1-12; Lc 16.18; 1 Co 7.10-11)

19 ¹Heta nhe'ẽ porã porã omombe'u Hesu ha upe rire katu osẽ oho-vy Galiléia yvy-gwi, ohasa ysyry Jordão rovái. Judéia yvy-py oho. ²Upe-py heta eterei ijaty va'e oho hapykwéri. Oavyte-py ogweraha Hesu-pe. Ha hasy va'e kwéry-pe katu ombogwera joty oho-vy. ³Upe-py oi ave fariseu va'e. Ogwahẽ ou-vy iha-py. Omonhe'ëavyse mo'ã Hesu-pe. Upéa-gwi oporandu íxupe:

—Omenda va'ekwe opoi rei ramo gwembireko-gwi, oiko joty tipo tekoha-rupi, he'i omonhe'ëavyse mo'ã-vy Hesu-pe.

⁴⁻⁵Ha Hesu he'i:

—Nhandejáry nhe'ẽ he'i a-rami:

“Yma ete va'ekwe kwimba'e ppy-pe ndive ojapo-ma ave kunha ppy.

Upéa-gwi kwimba'e oheja va'erã gwu-pe osy-pe ave gwembireko oirurã omoirũ teecharã ndive omenda hagwã. Mokõi va'e-rami ndoikovéi-ma. Peteixa ae onhomoirũ-ma oiko-vy va'erã”^u

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Ma'erã napemonhe'ëi upéa rehegwa kwatia nhe'ẽ peikwaa porã hagwã, oikwaa uka porã hagwã peẽ-my.

⁶Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i hagwe-rami jaikwaa omenda va'ekwe rekoha. Ndoikovéi ha'e anho rei. Peteixa ae hekoha. Upéa-gwi tomomboi uka e'y katu teko rei Nhandejáry remimbojehe'a, he'i fariseu kwéry-pe.

⁷Ha'e kwéry katu he'i joty omonhe'ëavyse-vy mo'ã íxupe:

—Aipo ramo, ma'erã he'i va'ekwe Moisés amyrĩ: “Erepoise ramo ne rembireko-gwi, ehai ranhe kwatia-rehe ereikwaa ukapa hagwã. Upéi eme'ẽ íxupe kwatia erepoi hagwã íxugwi” he'i va'ekwe Moisés amyrĩ. Ma'erã he'i va'ekwe yma gware upéa? he'i Hesu-pe oporandu-vy.

⁸Ha Hesu he'i:

—Pende py'a ratã-gwi napehenduséiry nhe'ẽ. Upéa-gwi Moisés amyrĩ he'i va'ekwe peẽ-my pepoi hagwã pene rembireko-gwi. Ha ojejapo hagwe áry-py kunha ppy kwimba'e ppy ndive katu, gwĩ omoirũ va'ekwe Nhandejáry nde'íry voi va'ekwe opoi poi hagwã, he'i.

⁹—Ha'e-ta peẽ-my: Gwembireko-gwi opoi rei va'e omenda jevy ramo, onhemongy'a va'erã, ojapo vai va'erã gwembirekokwe-rehe. Ha kwimba'e ambue ndive ae hambireko oiko va'e, gwembireko ojapo vai hese-gwi ae

^u 19.4-5 Gn 2.24

opoi va'e katu, nonhemongy'ái va'erã, ndojapo vaíry gwembirekokwe-rehe, he'i omenda va'ekwe-rehe.

¹⁰ Upe ramo he'i íxupe hemimbo'e kwéry:

—Aipo ramo, naiporãi-gwi japoi nhane rembireko-gwi, iporãve para'e nhande nhamenda e'ỹ jaiko-vy nhane anho rei jaiko, he'i íxupe.

¹¹ Ha Hesu he'i íxupe:

—Nda'éiry upéixa, he'i. —Nda'éiry enterove va'e-pe omenda e'ỹ hagwã. Gwĩ Nhandejáry oipota omenda e'ỹ va'e-pe ae, upéa-pe aipo ha'e. Nda'ha'éiry enterove va'e-pe rei ha'e.

¹² —Napeteixairy omenda e'ỹ va'e. Oĩ oiko ypy ramo nahesáiry va'e. Nomendáiry. Nda'ha'éiry omendasere'ỹ-gwi. Oĩ omenda e'ỹ va'e ikatu e'ỹ va'e. Oĩ ave omenda e'ỹ va'e nomendaséi-gwi. Hetea'e a'e omba'apo hagwã Nhandejáry nhande ruvixa-pe. Upéa-gwi nomendaséiry. Tomenda e'ỹ oiko-vy omendase e'ỹ va'e, he'i omenda e'ỹ va'e-rehe.

Mitã kwéry rehegwa nhe'ẽ

(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Upe ramo ojereru okwa-vy Hesu renda-py mitã opo omoĩ hagwã hese, ojapo hagwã oração hese. Ha hemimbo'e kwéry katu:

—Togweru e'ỹ katu mitã, he'i ojoko-vy mo'ã íxupe.

¹⁴ Ha Hesu he'i:

—Ani pejoko teĩ mitã ou va'erã. Tou katu xe renda-py, he'i joty Hesu. —Ha'e-ta peẽ-my: Kente kwéry onhemboete ukase rei va'e nomoirũi-ma va'erã Nhandejáry gwuvixarã-pe. Ha gwĩ onhembotuvixase e'ỹ va'e, mitã-rami hekomirĩve va'e ae, omoirũ-ma va'erã Nhandejáry gwuvixarã-pe. Upéa-gwi ani pejoko teĩ mitã ou va'erã, he'i mitã-rehe oikwaa uka-vy kiva'e po omoirũ-ta Nhandejáry-pe.

¹⁵ Upéi mitã-rehe opo omoĩ rire, osẽ oho-vy.

Karia'y imba'e reta va'e rehegwa nhe'ẽ

(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Peteĩ óra-py ogwahẽ ou-vy Hesu ha-py karia'y imba'e reta va'e:

—Mbo'eháry, he'i Hesu-pe, —Mba'eixagwa ajapo-ta iporã va'e aikove hagwã Nhandejáry ndive apave'ỹ reheve, he'i Hesu-pe oporandu-vy.

¹⁷ —Ma'erã ereporandu xe-rehe iporã va'e-rehe, he'i. —Nhandejáry ha'e anho mante hekoha porã tee va'e. Nhandejáry ndive ereikove memese ramo, eiko katu Nhandejáry remimombe'ukwe nde rekorã-rupi, he'i upe imba'e reta va'e-pe Hesu.

¹⁸ —Heta hemimombe'ukwe. Mbava'e va'e xe ajapo-ta? he'i Hesu-pe oporandu-vy.

Upei he'i Hesu íxupe:

—“Ani ereporojuka teĩ. Ani eremoingo ambue mbue teĩ. Ani eremonda teĩ. Ani nde apu rei teĩ nde rapixa-rehe.”¹⁹ Emboete ae katu nde ru nde sy ave. Ehayhu rei katu nde rapixa-pe ave nde rekove erehayhuha-rami²⁰ he'i upe imba'e reta va'e-pe Hesu.

²⁰—Upéa nhe'ê namokanhýi ahendupa aiko-vy, he'i Hesu-pe upe karia'y. —Kiva'e nhe'ê ajapove-ta? he'i oporandu-vy Hesu-pe.

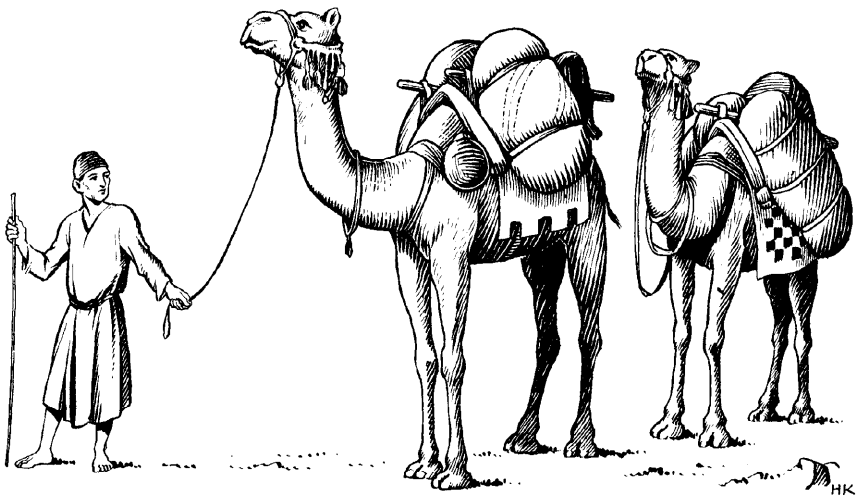
²¹—Peteĩ anho nderejapói nde reko agwyje hagwã, he'i íxupe. —Nde reko agwyjese ramo, eraha ranhe evendepa erereko va'e. Upe rire katu eme'êmba hepykwe iporiahu va'e kwéry-pe. Nde reko agwyje-ma va'erã, he'i íxupe. —Hetave oĩ va'erã nde-vy gwarã yváy-py. Ha upe rire katu eju xe moirũ, he'i upe karia'y imba'e reta va'e-pe.

²²Upéa nhe'ê ohendu ramo, ndovy'avéi oho-vy. Heta mba'e porã porã ogwereko-gwi, ojepy'a reraha oho-vy. Imytu'e'y-gwi omba'e kwéry-rehe ojepy'a reraha oho-vy. ²³Upe ramo he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe:

—Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Imba'e reta va'e hasy peve omoirũ va'erã Nhandejáry gwuvixarã-pe.

²⁴—Amombe'u jevy-ta peẽ-my: Hasy eterei nhambohasa ka'ijugwasu kwa-rupi mymbagwasu camelo. Ha hasyve voi gwĩ imba'e reta-rehe ojerovia va'e omoirũ hagwã Nhandejáry nhande ruvixa-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²⁵Ha ha'e kwéry katu onhemondýi eterei-ma upéa ohendu ramo.

(Mt 19.24)

^v 19.18 Êx 20.13-16 ^w 19.19 Êx 20.12; Lv 19.18

—Aipo ramo, kiva'e nipo onheresende va'erã, kiva'e nipo onheresende va'erã. Avave nonheresende mo'ãi arã ra'e, he'i ojôupe.

²⁶Ha ha'e katu osareko reko oĩ-vy hese kwéry:

—Ojéhegwi rei nonheresendéi arã avave. Nhandejáry ha'e anho mante oĩ ne resende harã. Ha'e opamba'e rereko kwaaha voi, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²⁷Upe ramo he'i Pedro:

—Upe imba'e reta va'e, mba'eve voi novendéiry ne moirũ hagwã-rehe, he'i. —Ha ore katu opamba'e oroheja oromoirũ hagwã. Mbava'e tipo ombohekovia va'erã ore-vy? he'i íxupe Pedro oporandu-vy.

²⁸—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my, he'i. —Peẽ xe moirũ va'e ame'ẽ va'erã peẽ-my gwarã. Upe Nhandejáry ombopyahupa omoatyrombaha áry-py, xe Nhande Ryke'y tee va'e agwapy va'erã Nhandejáry ogwapy haty-rehe. Pe apyka resaupá hesakã va'e ári agwapy va'erã enterove areko hagwã hembia pokwe pokwe-rehe. Upe áry-py peẽ ave pegwapy va'erã mburuvixa ogwapy haty-rehe doze apyka ári pegwapy ave va'erã pereko hagwã hembia pokwe pokwe-rehe Israel re'ýi kwéry doze tetã tetã-rupĩ oiko va'e-pe. ²⁹Áy ha'e-ta enterove va'e-pe: Xe-rehe ha-py nde róga pygwa ereheja ramo, ombohekovia va'erã nde-vy ne rembiejare. Xe moirũ hagwã nde ryke'y ereheja ramo, nde ryvy ereheja ramo, ne reindy ereheja ramo, nde ryke ereheja ramo, nde kypy'ýry ereheja ramo, nde kyvy ereheja ramo, nde ru ereheja ramo, nde sy ereheja ramo, nde ra'y, nde rajy ereheja ramo, ne memby ereheja ramo, nde yvy ereheja ramo ave xe moirũ hagwã, ombohekoviarõ va'erã nde-vy ne rembiejare-rehe. Nde rexakwaa rei jevy va'erã. Hetave arã ome'ẽ va'erã nde-vy. Peteĩ ereheja va'ekwe rekovia ome'ẽ va'erã nde-vy cem peve, he'i. —Ereikove meme va'erã Nhandejáry ndive erepave'ỹ reheve. ³⁰Heta oĩ áy onhemboeteve va'e. Ha upe rire katu ndatuvixa mba'éiry va'erã Nhandejáry-pe. Heta oĩ áy onhemboete e'ỹ va'e. Ha upe rire katu tuvixa mba'e va'erã Nhandejáry-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Hesu omombe'u Nhandejáry nhande ruvixa rehegwa nhe'ẽ uvaty járy rehegwa dhe'ẽ-rami

20 ¹“Heta oĩ áy onhemboete e'ỹ va'e. Ha upe rire katu tuvixa mba'e va'erã Nhandejáry-pe” he'i kuri Hesu. Upéa dhe'ẽ kwaa uka-vy gwemimbo'e kwéry-pe omombe'u íxupe arandu rehegwa dhe'ẽ uvaty járy rehegwa dhe'ẽ rami:

—Oĩ va'ekwe uvaty járy, ha'e oporomomba'apo va'ekwe. Upe uvaty járy he'i Nhandejáry nhande ruvixa-rehe. Voi osẽ oho-vy oheka omba'apo va'erã uvaty-py.

²—Otopa ramo: “Peteĩ áry ne rembiapo repy ame'ẽ-ta nde-vy” he'i omba'apo va'erã-pe. Inhe'ẽ omoporã rire, “Tapeho pamba'apo xe uvaty-py” he'i. ³Ha upéi katu asaje ramo osẽ jevy oho-vy ijáry. Praça-py omba'apose va'e omomba'apoharã-pe oha'arõ haty-py oho ramo, ohexa omba'apo e'ỹ va'e. ⁴“Peẽ ave tapeho pamba'apo xe uvaty-py” he'i, “Ne rembiapo repy ame'ẽ va'erã nde-vy” he'i omba'apo va'erã-pe. Inhe'ẽ-py oho omba'apo. ⁵Upéi larose osẽ jevy oho-vy. Otopa jevy ramo nomomba'apói íxupe va'e, omba'apo e'ỹ va'e, “Pamba'apo”

he'i. “Ne rembiapo repy ame'ẽ va'erã nde-vy” he'i íxupe. Upéi ka'arugwasu osẽ jevy oho-vy. Otopa jevy ramo nomomba'apói íxupe va'e-pe, “Pemba'apo” he'i jevy íxupe kwéry. ⁶Upéi ka'aru ete osẽ jevy oho-vy otopa jevy omba'apo e'ỹ va'e, onhembo'y oĩ va'e-pe: “Ma'erã tipo penhembo'y rei peĩ-vy a-py ka'aru peve? Ma'erã tipo napemba'apói?” he'i íxupe kwéry oporandu-vy. ⁷“Noromba'apói nore momba'aposéi-gwi” he'i uvaty járy-pe. “Aipo ramo, peẽ ave iporã peho pemba'apo xe uvaty-py” he'i omba'apo va'erã-pe. ⁸Ka'aru pytũ-ma jave, ijáry he'i gwembigwái-pe: “Ehenói omba'apo va'e kwéry-pe ou hagwã. Eme'ẽ peteĩ teĩ-pe hembiapokwe repy. Gwĩ ka'aru ae omba'apo va'e-pe, eme'ẽ ranhe íxupe. Ha upe rire katu eme'ẽ gwĩ voi gwive omba'apo va'e kwéry-pe” he'i gwembigwái-pe. ⁹Ou ramo gwĩ ka'aru eteve omba'apo va'ekwe ome'ẽ íxupe peteĩ áry hembiapo repy. ¹⁰Upéi ou ave gwĩ voi gwive omba'apo va'ekwe: “Ome'ẽve-ta nhande-vy” he'i mo'ã ojéupe. Ha ambue kwéry-pe ome'ẽha-rami ave ome'ẽ íxupe. Peteĩ áry hembiapo repy ae ome'ẽ íxupe. ¹¹Ome'ẽ ramo, “Ma'erã po ambue kwéry-pe ereme'ẽha-rami ave ore-vy ereme'ẽ?” he'i ojáry-pe. ¹²“Gwĩ ka'aru ete omba'apo va'ekwe sapy'a ete omba'apo. Mixĩ mante omba'apo. Ma'erã po ore-vy ereme'ẽha-rami ave ereme'ẽ íxupe?” he'i. “Ore kwéry katu ore kane'õ-ma oromba'apo-vy. Kwarahy hakugwasu-rupi oromba'apo. Voi gwive ka'aru ete peve oromb'apo” he'i. “Ma'erã po hetave nereme'ẽi ore-vy? Ka'aru ae omba'apo va'e-gwi ore oroganave va'erãgwe” he'i ijáry-pe. ¹³“Xe rapixa” he'i. “Ndajapo vaíry nde-rehe” he'i. “Peteĩ áry ne rembiapo repy ame'ẽ-ta nde-vy, ha'e ramo, eremoporã-ma kuri xe nhe'ẽ. ¹⁴Eraha ne rembiapokwe repy tereho. Nde-vy ame'ẽha-rami ave ame'ẽse gwĩ ka'aru ete ae omba'apo va'ekwe-pe” he'i. ¹⁵“Ndaipóri xe jokoharã xe ame'ẽse va'e ame'ẽ va'erã. Aiporiahuvereco kuri gwĩ ka'aru ete ae omba'apo va'ekwe-pe. Upéa-gwi nande a'ẽiry nipo ra'e xe-rehe” he'i omba'apo va'e-pe ijáry. ¹⁶Upéixa ete heta oĩ ãy onhemboete uka e'ỹ ete oiko va'e. Ha upe rire katu tuvixa mba'e va'erã Nhandejáry-pe. Heta oĩ ãy onhemboete ukaseve va'e. Ha upe rire katu natuvixa mba'ẽiry voi va'erã Nhandejáry-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

Hesu omombe'u jevy omanotaha

(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷Ha upéi katu Hesu ojeupi upi oho-vy. Jerusalém tetã-my ogwahẽ hagwã oho-vy. Ogwata jave ogwenohẽ gwĩ doze gwemimbo'e. Te'ýi jusu avyte-gwi íxupe kwéry anho ogwenohẽ omombe'u hagwã ojéupe oiko-ta va'e:

¹⁸—Pejeapysaka katu, he'i. —Jaha jaiko-vy Jerusalém tetã-my. Upe-py xe Nhande Ryke'y tee va'e xe pyhy va'erã xe me'ẽ hagwã pa'i ruvixa kwéry-pe, judeu rekombo'ehaty kwéry-pe ave. Upe-py, “Iporã eremano” he'i va'erã xe-vy. ¹⁹Upéi xe me'ẽ va'erã nhande kwéry e'ỹ va'e-pe xe-rehe onhembohory hagwã, xe mbopi hagwã, xe juka hagwã kurusugwasu-rehe xe rupi-vy, he'i. —Ha upe rire katu mbohapy áry rire anhemoingove jevy-ma va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry anho-pe onhemombe'u-vy.

Kunha rembijerure 2 rehegwa nhe'ë*(Mc 10.35-45)*

²⁰ Upe ramo ogwahẽ ou-vy Hesu renda-py Zebedeu ra'y sy. Tiago João ndive ou isy. Onhesũ íxupe gwetypy'ã-rehe omba'e jerure hagwã:

²¹ —Mbava'e tipo ereipota? he'i kunha-pe.

—Ne nhe'ẽ-py togwapy nde yke-rehe joja xe memby. Erejehexa uka ramo nhande ruvixa ramo, togwapy nde yke-rehe peteĩ nde akatúa-koty. Peteĩ nde asu-koty ave togwapy, he'i Hesu-pe ombotuvixa ukaseve-vy mo'ã omemby.

²² Upéi ha'e he'i:

—Ndapeikwaái pene rembijerure-rehe, he'i. —Xe mbohasa asy hagwã-rami ave, pehasa asy-ta para'e, he'i oporandu-vy Zebedeu ra'y Tiago João ndive-pe.

—Ha'e voi, he'i. —Ne ndive ore orohasa asyse, he'i íxupe.

²³ —Néi, he'i. —Xe mbohasa asy hagwã-rami ave, pehasa asy va'erã voi, he'i mokõigwa-pe. —Ha xe Ru nde'íry apombogwapy hagwã xe yke-rehe joja. Ha'e ae ombogwapyse va'e ae, ombogwapy va'erã xe yke-rehe. Ajehexa uka ramo nhande ruvixa ramo, ha'e ae ombogwapyse va'e ombogwapy arã xe yke-rehe, he'i mokõigwa-pe.

²⁴ Ha hemimbo'e ojerure e'ỹ va'e katu oĩ dez. Ohendu-ma ramo onhembotuvixaseve mo'ã va'e-pe ogweropoxy voi. Tyvýry reheve Tiago-rehe ipoxy hikwái. ²⁵ Ha Hesu katu he'i:

—Peju katu xe ha-py, he'i entéro gwemimbo'e kwéry-pe. —Peikwaa voi judeu e'ỹ kwéry rekoha, Nhandejáry kwaa e'ỹha rekoha. Huvixa kwéry omanda voi hese oiko-vy. Ipu'aka voi hese gwĩ onhemboete va'e.

²⁶ —Upe va'e rekoha-rupi xe ndaipotái peiko. Pende rekorã a-rami. Erenhembotuvixa mba'e ukase ramo, eiko katu nde rapixa rembigwái ramo. ²⁷ Erenhemboete ukaseve ramo, erejejokwái va'e-rami eiko, he'i. —Nde rerekoseha-rupi voi eiko. ²⁸ Xe ave Nhande Ryke'y tee va'e jepe ndajúi va'ekwe xe rembigwái heta heta ajohu hagwã. Aju ae va'ekwe tembigwái-rami aiko hagwã. Ajejuka uka hagwã aju va'ekwe heta aresende va'erã-rehe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.^x

Hesu ombogwera mokõi hesapyso e'ỹ va'e-pe*(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Osẽ jave Jericó tetã-gwi, heta te'ýi jusu avyte-py oho Hesu.

³⁰ Upe-py tapegwasu rembe-py ogwapy oĩ-vy mokõi hesapyso e'ỹ va'e:

—Hesu ko ra'e ohasa tape-rehe —oĩ he'i va'e íxupe.

Upéa nhe'ẽ ohendu ramo he'i:

—Ore poriahuvereko katu, Davi remiarirõre. Ore poriahuvereko katu, he'i onhe'ẽ hatã-vy Hesu-pe.

^x 20.24-28 Lc 22.25-27

³¹—Pekirirĩmba katu, he'i íxupe ijaty va'e inhe'ẽ joko-vy. Ha ha'e ae katu onhe'ẽ hatãve:

—Mbo'eháry, Davi remiarirõre, ore poriahuvereco katu, he'i Hesu-pe.

³²Upe-ma ramo opyta Hesu. Ohenói ou hagwã:

—Mbava'e tipo ereipota xe ajapo hagwã nde-rehe? oporandu hesapyso e'ỹ va'e-pe.

³³—Eipe'a katu ore resa, mbo'eháry, he'i íxupe.

³⁴Ha'e katu oiporiahuvereco-ma hesapyso e'ỹ va'e-pe. Opo omoĩ hesa-rehe. Upe-ma ramo hesapyso jevy-ma hesapyso e'ỹ va'ekwe. Upe rire katu omokambara-ma íxupe tape-rupi iho ramo.

Hesu ogwahẽ oho-vy Jerusalém tetã-my

(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

21 ¹Ha upéi katu Hesu gwemimbo'e kwéry ndive ogwata oho-vy Jerusalém tetã-my. Hi'agwĩ oĩ ramo jepe tetã íxugwĩ, nogwahẽi joty upe-py oho-vy. Upe ramo ogwahẽ ranhe oho-vy Betfagé tetã mirĩ-my. Yvyaty Oliveiras-py ogwahẽ ranhe oho-vy. Upe ramo omondo mokõi gwemimbo'e gwenonde-rupi:

²—Tapeho upe tetã mirĩ-my xe renonde-rupi, he'i. —Upe-py ereike-ma ramo, pya'e eretopa va'erã mburika onhenhapytĩ va'e. Hendive mburika'i eretopa-ta ave. Ejora eru xe-vy, he'i. ³—“Ma'erã erejapo upéa?” he'i ramo nde-vy upe pygwa, ere íxupe, “Oiporu-ta nhande ruvixa. Pya'e ogweruruka jevy-ta nde ha-py.” Upéi ne nhe'ẽ-py pya'e oheja arã peru mokõi xe renagwã, he'i mokõi gwemimbo'e-pe Hesu.

⁴Upéa he'i oiko hagwã myamyrĩ Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety he'i hagwe-rami. Yma gware nhe'ẽ a-rami he'i:

⁵“Emombe'u Sião tetã mygwa-pe. Pehexa katu. Ogwahẽ-ma ou-vy pende ruvixagwasu. Pende ruvixagwasu ramo jepe, nonhembotuvixa mba'e ukáiry joty ogwahẽ ou-vy. Gweko kirirĩ reheve joty ou. Mburika ári ogwahẽ ou-vy. Mburika ra'y ári ou”^y he'i yma gware nhe'ẽ. Yma gware remimombe'ukwe-rupi, ãy oiko-ma Hesu.

⁶Ha upe mokõi hemimbo'e oho ojapo Hesu nhe'ẽ. ⁷Ogweru jevy mburika ta'yry reheve. Omoĩ hi'ári oao. Upéi ojeupi-ma hi'ári Hesu oho-vy. ⁸Heta oĩ te'yí jusu omomba'egwasu va'e íxupe. Omboi mboi oao oipyso hagwã Hesu renda opyrũ hagwã-rupi. Oikytĩ kytĩ omoĩ-vy yvy-rupi yvyra rogwe hakã reheve. Yvy-rupi omohasãi imoĩ-vy.

⁹Osapukái joa henonde rupigwa. Hapykwerigwa osapukái ave imboete-vy:

—Ereju-ma ra'e Davi remiarirõre ra'e, he'i íxupe.

—Oromomba'egwasu voi, he'i íxupe. —Nhandejáry réry-py ra'e

eregwahẽ-ma ereju-vy. Tande rovasa porã katu Nhandejáry. Nhamomba'egwasu katu íxupe, he'i Hesu-pe ijaty va'e kwéry hexa-vy.^z

¹⁰Upéi ogwahẽ oho-vy Jerusalém tetã-my. Upe-py oike rire, ndaipy'agwapyvéi-ma pe tetã mygwa. Ogweronhe'ẽmba rei hikwái oikwaase-vy:

—Kiva'e po ou ra'e, kiva'e po ou ra'e? he'i oporandu randu-vy ojóupe hikwái.

¹¹—Upéa Hesu pe Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Nazaré da Galiléia gwigwa, he'i hese hikwái hendive ogwahẽ ou-vy va'e.

Hesu oike Nhandejáry róga kakwaa-py

(Mc 11.12-26; Lc 19.45-48)

¹²Upéi oike Hesu Nhandejáry róga kakwaa-py. Upe-gwi omosẽmba omba'evende oĩ va'e-pe, omba'ejogwa oĩ va'e-pe omosẽ ave imondo-vy. Upe-py oĩ ave plata ombohekovia va'e hepy-rehe. Ombohekoviapa oiporu jevy va'erã-py. Imba'e renda ombovapy íxugwi kwéry. Ombovapy pykasu járy imba'e renda ave:

¹³—“Xe róga xe mboete haty-py héry va'erã oração apohaty”^a he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i. —Ha peẽ katu pemoingo upe-py gwĩ oporosakea nhemi va'e, he'i Nhandejáry róga kakwaa roka-py omba'evende va'e kwéry-pe.

¹⁴Ha hesapyso e'ỹ va'e, ikarẽ va'e ave katu ojereru íxupe Nhandejáry róga kakwaa-py. Ou ramo, ombogwera gwera íxupe kwéry. ¹⁵Ha pa'i ruvixa kwéry judeu rekombo'ehaty kwéry ndive katu ipoxy íxupe. Hembapo porã jahexa e'ỹ va'e ohexa. Nhandejáry róga kakwaa-py mitägwẽ nhe'ẽ ohendu:

—Nde Davi remiarirõre voi ore oromboete oroiko-vy, he'i Hesu-pe mitägwẽ.

Upéa nhe'ẽ ogweropoxy judeu ruvixa kwéry:

¹⁶—Erehendu-ma tipo mitägwẽ nhe'ẽ? he'i hikwái oporandu-vy íxupe.

—Ahendu voi mitã nhe'ẽ, he'i Hesu íxupe kwéry. —He'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ a-rami:

“Erenhemomba'egwasu uka mitägwẽ-pe. Mitã kambu-pe gwive erenhemomba'egwasu uka ave” he'i íxupe. “Ne mboete tee voi hikwái”^b

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Pemonhe'ẽ rei upéa nhe'ẽ ndapeikwaáiry, he'i judeu ruvixa kwéry-pe Hesu.

¹⁷Upéa he'i rire, oheja huvixa kwéry-pe. Osẽ Jerusalém tetã-gwi oho-vy. Ogwahẽ oho-vy Betânia tetã mirĩ-my. Upe-py oke.

^z 21.9 Sl 118.26 ^a 21.13 Jr 7.11 ^b 21.16 Sl 8.2

Figo máta rehegwa nhe'ê
(Mc 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Iko'ê-my voi ou jevy Jerusalém tetã-my. Ou jave ovare'a ogweru.
¹⁹ Ohexa figo máta tape rembe'y-rehe oĩ ramo. Oho ohexa hi'a pa ho'u hagwã mo'ã. Ha ogwahê ramo imáta-py, ndahi'áiry íxupe. Hogwe rei oĩ. Ndaipóri figo. Hesu he'i figo máta-pe:

—Anive nde a, he'i íxupe.

Upe-ma ramo ipirupa-ma voi oho-vy figo.

²⁰ Ohexa ramo, opondera hese ipiru ramo hemimbo'e kwéry:

—Mba'éixa ipiru pya'e ra'e figo máta? he'i ojúpe hikwái.

²¹ Ha Hesu he'i:

—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peê-my. Erejerovia tee ramo Nhandejáry-rehe, ererovia ku'a ku'a e'ỹ reheve ererovia ramo, kóa figo máta-rehe xe ajapo hagwe-rami ave nde erejapo va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.
—Iporãve va'e erejapo va'erã. Eremoĩ ramo ne nhe'ê upe vvyatyrusu-pe, “Ejeupi enheapymi hagwã ygwasu-py” ere ramo, oiko-ta nde-vy, he'i.^c
²² —Oime raê va'e-rehe erejerure ramo oração apo-vy, oiko va'erã ave nde-vy erejerovia tee ramo Nhandejáry-rehe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu.

“Kiva'e nhe'ê-py tipo ereporombo'e?” he'i Hesu-pe oporandu-vy
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ha upéi katu oike jevy Nhandejáry róga kakwaa-py oporombo'e hagwã. Oporombo'e jave ogwahê ou-vy iha-py pa'i ruvixa kwéry. Gwĩ judeu ruvixa kwéry ou ave. Hesu rembiapo ndojohu porãi hikwái:

—Kiva'e nhe'ê-py tipo ereporombo'e a-rami? he'i íxupe. —“Iporã ereporombo'e a-rami” kiva'e tipo he'i nde-vy ra'e ereporombo'e hagwã a-rami? he'i oporandu-vy Hesu-pe hikwái.

²⁴ Hesu he'i:

—Xe-vy peporanduha-rami ave aporandu-ta peê-my xe aikwaase pendéhegwi va'e-rehe, he'i íxupe kwéry Hesu. —Pemombe'u ranhe katu xe-vy peê-my aporandu-ta va'e-rehe, he'i íxupe Hesu. Upe rire, xe amombe'u-ta ave peê-my kiva'e nhe'ê-py pa aporombo'e, he'i íxupe kwéry Hesu. ²⁵ —Ãy aporandu ranhe-ta peê-my. Kiva'e nhe'ê-py oporomongarai araka'e João Batista amyri? Nhandejáry nhe'ê-py para'e? Teko rei nhe'ê-py para'e? he'i íxupe kwéry. —Pemombe'u ranhe katu xe-vy, he'i huvixa kwéry-pe.

Ha ha'e kwéry katu ndoikwaáiry onhe'erã Hesu-pe:

—Mbava'e ja'e rei-ta po Hesu-pe? he'i ojúpe oporandu randu-vy hikwái.
—Nhandejáry nhe'ê-py oporomongarai va'ekwe João, ja'e ramo, “Ma'erã po ndapejeroviái araka'e hese?” he'i arã ndande-vy, he'i ojúpe hikwái.

^c 21.21 Mt 17.20

²⁶—Ha teko rei nhe'ẽ-py oporomongarai va'ekwe, ja'e ramo katu, nhane mytu'e'ỹ arã nhandéjehe, he'i ojóupe. —“Pende apu” he'i arã nhande-vy te'ýi jusu. “Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety ae katu João” he'i arã. Mbava'e tipo ojapo arã nhande-rehe hikwái? he'i ojóupe huvixa kwéry.

²⁷Upéa-gwi,

—Ndoroikwaáiry, he'i mo'ã Hesu-pe okyhyje-gwi.

—Aipo ramo, xe-vy napemombe'uiha-rami ave, kiva'e nhe'ẽ-py aporombo'e a-rami, ndaikwaa uka mo'ãi ave peẽ-my, he'i huvixa kwéry-pe Hesu.

Hesu omombe'u arandu rehegwa nhe'ẽ mokõi ta'ýry rehegwa nhe'ẽ-rami

²⁸Upéi he'i jevy íxupe kwéry ombo'ese-vy mo'ã:

—Areko peteĩ arandu rehegwa nhe'ẽ amombe'u va'erã peẽ-my, he'i íxupe kwéry. —Oĩ va'ekwe mokõi ta'ýry va'e. Oho ranhe gwa'yurusu ha-py: “Tereho, ke'y, emba'apo etería xe uvaty-py” he'i gwa'yurusu-pe. ²⁹“Aha-ta xe. Aha-tama xe amba'apo, xe ru” he'i ha ndohóiry. ³⁰Upéi oho gwa'ymirĩ ha-py: “Tereho, xirivy, emba'apo katu etería xe uvaty-py” he'i. Ha xirivy he'i: “Ndaha mo'ãi” he'i gwu-pe. Ha upe rire katu omboasy onhe'ẽgwe oho-vy xirivy gwu nhe'ẽ apo-vy. ³¹Ãy aporandu-ta peẽ-my: Kiva'e ojapo gwu nhe'ẽ? Tyke'ýry para'e? Tyv'ýry para'e? he'i oporandu-vy íxupe kwéry Hesu. —Tyv'ýry ojapo, he'i íxupe.

—Aipo ramo, amombe'u-ta peẽ-my pende rekokwe. Gwĩ naimandu'a porãi hese va'e, nhane mbopaga uka va'ety kwéry, ikwimba'ese va'e kwéry ave omoirũ ranhe-ma Nhandejáry nhande ruvixarã-pe. Ha peẽ katu ne'íra pemoirũ Nhandejáry-pe. Pene renonde voive-ma ha'e kwéry omoirũ-ma íxupe.

³²—Ojekwaa ou-vy va'ekwe João amyrĩ tape porã oikwaa ukase mo'ã-vy peẽ-my. Ha peẽ ndaperoviáiry joty va'ekwe inhe'ẽ. Ha gwĩ hekoha vai va'e ae ogwerovia inhe'ẽ. Gwĩ nhane mbopaga uka va'ety, gwĩ ikwimba'ese va'e ave katu ogwerovia-ma ave va'ekwe inhe'ẽ. Upéa pehexa ramo jepe, ndaperováĩ joty va'ekwe pende rekoha. “Anhei ete nipo ra'e” ndapejéiry joty va'ekwe João nhe'ẽgwe-rehe. Ndaperoviáiry joty va'ekwe inhe'ẽ, he'i huvixa kwéry-pe Hesu.

Hesu omombe'u jevy arandu rehegwa nhe'ẽ uvaty rehegwa-rami

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³Ha upéi katu omombe'u jevy huvixa kwéry-pe arandu rehegwa nhe'ẽ:

—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Amombe'u-ta peẽ-my arandu rehegwa nhe'ẽ uvaty rehegwa-rami, he'i. —Oĩ va'ekwe heta yvy járy. Ha'e oho onhot'ỹ uva ojapo hagwã uvaty. Upéi ogweroajere imboty-vy. Ojo'o itakwa hykwere ryrurã. Omboyvate ojeupi hagwã orepara hagwã. Upéi ijáry oiporuruka omba'apo va'erã-pe. Hi'aju ramo, oipota omboja'o yva ojéupe. Ha upe rire katu osẽ mombyry oho-vy. Tetã ambue-py oho.

³⁴—Hi'aju-ma ramo pe yva uva, ombou ivía ramo gwembigwái omboja'o íxupe hagwã mo'ã ombou. ³⁵Ha uvaty-py omba'apo va'e katu oipyhy

imboupyre-pe heraha-vy. Peteĩ va'e-pe oinupã. Peteĩ va'e-pe ojuka. Peteĩ va'e-pe ojapi japi ita-py. ³⁶Hetave-ma ombou ivía ramo. Ha hemimbou ppy ogwereco hagwe-rami ave ogwereco íxupe kwéry. ³⁷Ha upe rire katu ombou gwa'ýry. “Xe ra'y-pe katu omboete arã” he'i mo'ã ombou-vy. ³⁸Ha gwĩ uvaty-py omba'apo va'e ta'ýry ohexa ramo katu, “Upéa uvaty jaryrã voi” he'i hese. “Jaha jajuka íxupe” he'i. “Uvaty-rehe nhandhembojáry arã” he'i ojóupe hikwaí. ³⁹Upéa-gwi oipyhy íxupe. Omboyke uvaty-gwi ojuka. ⁴⁰Ha upéi katu ogwahẽ jevy ou-vy ramo pe uvaty járy, mba'éixa ojapo-ta hese kwéry? he'i Hesu oporandu-vy.

⁴¹Ha'e kwéry he'i:

—Ogwahẽ ou-vy ramo, ojuka-ma va'erã katu gwĩ hembiaipo vai va'e-pe, he'i. —Upéi ohokoviarõ va'erã outro omba'apo jevy va'erã. Hi'aju ramo pe yva uva, omboja'o va'erã ime'ẽ-vy yva aju heraha uka hagwã, he'i íxupe huvixa kwéry.

Upéixa Hesu omombe'u judeu ruvixa kwéry rekoha vai uvaty rehegwa nhe'ẽ omombe'u-vy.

⁴²Ha upéi katu he'i jevy judeu ruvixa kwéry-pe:

—Pemonhe'ẽ nhe'ẽ teĩ peiko-vy yma gware nhe'ẽ Nhandejáry omoĩ uka va'ekwe kwatia-rehe, ha ndapeikwaáiry, he'i. —Yma gware nhe'ẽ a-rami he'i:

“Ndovaléiry, he'i óga apoha ita-rehe. Ha upe ita katu ojohu vai ramo jepe, ojeporuve joty óga pytahoha ramo. Óga jekoha voi upe ita.

Upéa Nhandejáry rembiapo porã, ja'e. Jahexa-vy, Iporã porã katu, ja'e Nhandejáry rembiapo-rehe”^d

he'i xe-rehe yma gware nhe'ẽ. Ma'erã he'i va'e ndapeikwaáiry ra'e? he'i íxupe kwéry hekokwe mombe'u-vy.

⁴³Upéi he'i jevy:

—Upéa-gwi ha'e-ta peẽ-my: “Xe moirũ katu pende ruvixarã” nde'ivéi-ma va'erã peẽ-my Nhandejáry. Ha peẽ kwéry e'ỹ va'e-pe katu, “Xe moirũ katu” he'i va'erã Nhandejáry. Ha'e kwéry ae katu ojapo va'erã hemimbota. Ogweroagwyje va'erã inhe'ẽ, he'i huvixa kwéry-pe hekorã mombe'u-vy.

⁴⁴Upéi oiporu jevy yma gware nhe'ẽ, Nhandejáry omoĩ uka va'ekwe kwatia-rehe. He'i íxupe kwéry:

—“Upe ita-rehe ho'a va'e ojekaray'i va'erã ho'a-vy. Ha upe ita ho'a hese va'e omongu'i va'erã íxupe ho'a ramo hi'ári”

he'i ójehe Hesu huvixa kwéry-pe hekokwe mombe'u-vy.

⁴⁵Ha pa'i ruvixa kwéry fariseu kwéry ave ohendu Hesu nhe'ẽ. Uvaty rehegwa-rami ita rehegwa-rami ave arandu rehegwa nhe'ẽ ohendu hikwaí. Ohendu ramo inhe'ẽ, oikwaa-ma ojehegwa nhe'ẽ hikwaí:

—Nhande rehegwa nhe'ẽ kuri omombe'u Hesu, he'i he'i ojóupe hikwaí.

⁴⁶Upéa-gwi upe judeu ruvixa oipyhyse mo'ã íxupe. Ha ndoipyhýry: “Hesu ko Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety” he'i hese te'ýi jusu. Ikyhyje-gwi, Hesu ndive heta oĩ va'e-pe nombopoxyséi-gwi, ndoipyhýry íxupe hikwaí.

^d 21.42 Sl 118.22-23

Hesu omombe'u arandu rehegwa nhe'ê jekarugwasu rehegwa-rami
(Lc 14.15-24)

22 ¹Ha upéi katu omombe'u jevy judeu ruvixa kwéry-pe. Arandu rehegwa nhe'ê jekarugwasu rehegwa nhe'ê-rami omombe'u:

²—Oĩ va'ekwe mburuvixagwasu ta'ýry omenda-ta va'e. Upe mburuvixagwasu he'i Nhandejáry nhande ruvixa-rehe. Ha omenda hagwã ta'ýry he'i ojapo hagwã omenda va'erã-pe jekarugwasu. ³Upéi omondo gwembigwái gwemienói enói ohenói ou hagwã: “Peju katu jekarugwasu ajapo ha-py” he'i uka íxupe kwéry. Ha ndouséiry hikwái. ⁴Upe-ma ramo omondo jevy joty outro gwembigwái ohenói uka-vy. He'i gwembigwái-pe: “Tapeho pemombe'u xe nhe'êgwe. Xe jekarugwasu amoimba-ma. Ojuka-ma kuri xe rymba vaka ra'y onhemongyra va'ekwe. Ojapo va'erã gwive ojaopoma-ma kuri. Peju katu jekarugwasu ojeapo ha-py, peje kuri pemombe'u gwí ou va'erã-pe” he'i gwembigwái-pe imondo-vy. ⁵Ha hemienói mo'ã katu nopenái voi inhe'ê-rehe ou hagwã. Gwembiaapo apo-rupi joty oho hikwái. Peteĩ oho kokwe-py, outro oho omba'e vende haty-py. ⁶Ha outro kwéry katu oipyhy hembigwái-pe. Onhembohory hese ojuka-vy. ⁷Ha mburuvixagwasu ogweropoxy eterei-ma upe hembiaapo vai vai va'ekwe-rehe. Omondo soldado kwéry hese ogweru hagwã hereko asy uka-vy. Ojuka hagwã gwí oporojuka va'ekwe-pe, omondo heko heko ha-rupi ohapy hagwã. ⁸Ha upéi katu he'i jevy outro gwembigwái-pe: “Oimba-ma xe jekarugwasu ha xe remienioikwe xe motĩ voi” he'i. “Hekoha vai okwa-gwi, ndoúi okaru” he'i. ⁹“Upéa-gwi tapeho tapegwasu gwasu-rupi. Petopa va'e gwive peru okaru hagwã,” he'i. “Jaha katu jekarugwasu ha-py” peje íxupe kwéry, he'i.

¹⁰—Inhe'ê-py osê hembigwái kwéry oho-vy tapegwasu-rehe. Omboaty aty heru-vy otopa va'e gwive ogweru. Hekoha porã va'e, hekoha vai va'e ave ogweru. Jekarugwasu oikoha renda-py omohynyhê heru-vy. ¹¹Upéi mburuvixagwasu oike upe-py hemienioikwe rexa-vy. Oĩ peteĩ ou va'e nomondéi ra'e omendaha pygwa ao. Oao ae ra'e omonde ou-vy. ¹²“Xe rapixa” he'i. “Ma'erã po ereike ra'e ko'a-py omendaha pygwa ao e'ỹ reheve?” he'i oporandu-vy íxupe. Mba'eve nde'íry oike rei va'e. Okirirĩ rei oĩ-vy. ¹³Upe-ma ramo: “Eipokwa eipykwa ave íxupe. Emosê íxupe imondo-vy pytũ kwa-py” he'i. “Upe-py ojahe'o va'erã. Nhandejáry-rehe onhemoyrõ-gwi” he'i, “onhemohãingyry ngyrýu va'erã oiko-vy. Hasê va'erã onhemboasy-vy” he'i gwembigwái-pe mburuvixagwasu, he'i Hesu arandu rehegwa nhe'ê mombe'u-vy.

¹⁴Upe rire he'i:

—Heta va'e-pe, “Xe moirũ katu pende ruvixarã” he'i ramo jepe Nhandejáry, ndahetáiry joty omoirũ va'erã íxupe. Ndahetáiry joty hembiporavo, he'i Hesu Nhandejáry irũ rehegwa oikwaa uka-vy.

Judeu ruvixa omonhe'ëavyse mo'ã Hesu-pe

(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Upe ramo gwĩ fariseu kwéry onhomboaty oje'ói-vy:

—Mba'éixa nhamonhe'ëavy-ta Hesu-pe jaipyhy uka hagwã íxupe, he'i oporandu randu-vy ojóupe.

¹⁶Upéi ombou iha-py gwemimbo'e mburuvixagwasu Herodes re'ýi ndive:

—Orohexa kwaa-ma voi nde reko apu e'ýha nde-rehe, mbo'eháry. Ne nhe'ë ndojohu porãi ramo jepe, eremombe'u joty anhetegwa voi eremombe'u va'e. Avave-gwi neretĩry eremombe'u hagwã. Nhandejáry remimbota eremombe'u voi. Erehexa kwaa voi hekoha enterove-rehe. Upéa-gwi anheihá-rupi ne remimombe'u Nhandejáry rape kwaa uka-vy, he'i omboheko jejavy hagwã mo'ã Hesu-pe.

¹⁷—Aipo ramo, iporã para'e nhande, judeu reko-rupi jaiko va'e, japaga nham'e'-vy mburuvixagwasu César-pe hemimbopaga uka? Iporã para'e japaga e'y? he'i. —Ne mba'e tipo eremombe'u arã ore-vy upéa-rehe oroikwaa hagwã, he'i íxupe omonhe'ëavyse-vy mo'ã hikwái.

¹⁸Ha ha'e ohexa kwaa hese hekoha vai:

—Peë katu pende py'á ky'aha pemo'ã kwaa va'e, he'i. —Ma'erã xe monhe'ëavyse? he'i.

¹⁹—Pehexa uka xe-vy plata atã mburuvixagwasu remimbopaga uka, he'i huvixa kwéry-pe.

Peteĩ ogweru.

²⁰—Kiva'e ra'anga pa upe va'e plata atã? Kiva'e ohai uka va'ekwe plata atã-rehe? he'i oporandu-vy íxupe kwéry Hesu.

²¹—César ra'anga hembihai uka ave, he'i íxupe hikwái.

Ha Hesu he'i:

—Aipo ramo, César-pe imba'e eme'ë. Ne mbopaga uka ramo, eme'ë jevy íxupe, ijáry-pe. Ha Nhandejáry-pe katu hemimbota eme'ë íxupe, he'i huvixa kwéry-pe Hesu.

²²Upéa ohendu ramo, opondera Hesu nhe'ë-rehe hikwái. Ha ha'e kwéry he'i:

—Hasy va'e-rehe jepe nhaporandu ramo íxupe, omombe'u porã joty nhande-vy, he'i hese opondera-vy hikwái.

Upéi oheja íxupe oje'ói-vy hikwái.

Saduceu kwéry omonhe'ëavyse mo'ã Hesu-pe

(Mc 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³Upe áry-py ogwahẽ ou-vy henda-py gwĩ saduceu kwéry, “Nonhemoingove jevýi va'erã gwĩ omano va'ekwe” he'i va'e. Ou ramo he'i:

²⁴—Mbo'eháry, he'i Hesu-pe hikwái, —Moisés amyri omombe'u va'ekwe nhande-vy nhande rekorã. “Kwimba'e omano ramo, oheja ramo gwembirekokwe naimembýi reheve, tomenda jevy tyvýry gwovajare-rehe. Upéixa ramo, Ke'y ra'y, he'i va'erã imemby ypy-rehe” he'i nhande-vy

va'ekwe Moisés. ²⁵Oĩ va'ekwe peteĩ tyke'ýry, seis tyv'ýry. Tyke'ýry omenda kunha-rehe. Upéi omano ta'ýry e'ỹ mboyve. Tyv'ýry omenda gwovajare-rehe. ²⁶Tyv'ýry omano ramo, ndaita'ýryi ave. Upéi tyv'ýry ambue jevy omenda omano jevy ave. Peteĩ teĩ omenda hese gwovajare-rehe. Peteĩ teĩ omano ramo, ndaita'ýry jepéiry. ²⁷Omanomba rire, upe kunha omano ave. ²⁸Nhane moingove jevy ramo, kiva'e rembirekorã upe kunha? Gwĩ sete tyv'ýry kwéry omenda ra'e hese, he'i Hesu-pe hikwái hasy va'e-rehe oporandu-vy.

²⁹Upéi Hesu he'i íxupe kwéry:

—Pejavy-ma voi pene nhe'ẽ, he'i. —Nhandejáry nhe'ẽ kwatia-rehe ohai uka va'ekwe peẽ ndapeikwaáiry. Peẽ ndapeikwaái voi ave Nhandejáry opamba'e rereko kwaaha voi, he'i íxupe kwéry. ³⁰—Nhane moingove jevyha áry-py, kwimba'e nomendavéi-ma va'erã. Kunha ave nomendavéi-ma va'erã. Oiko va'erã Nhandejáry rembigwái yváy pygwa reko-rupi. ³¹⁻³²Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ katu omombe'u peẽ-my omano va'ekwe oikove jeymaha:

“Xe katu Nhandejáry, xe Abraão járy, xe Isaque járy, xe Jacó járy ave”^e he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, omano va'ekwe oikove jevy-ma va'e oikwaa ukaha. Ma'erã ndapeikwaái pemonhe'ẽ nhe'ẽ va'ekwe? Aipo ramo, Nhandejáry ndaha'úi omano va'ekwe járy, tekove járy ae. Ha'e onhemoingo jevy va'e járy, he'i saduceu kwéry-pe nhane moingove jevyha kwaa uka-vy.

³³Upéa ohendu ramo, te'ýi jusu opondera hese:

—Hasy ete va'e-rehe jepe oporandu ramo Hesu-pe, omombe'u porã joty oporombo'e-vy, he'i hese te'ýi jusu pygwa kwéry.

Peteĩ tekoha mombe'uhaty omonhe'ẽavyse mo'ã Hesu-pe

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28; 1 Jo 5.3; Ap 2.4)

³⁴Ha upéi katu oĩ fariseu kwéry-pe omombe'u va'e:

—Hesu ndive onhonhe'ẽ mbojey jevy rire, ndoikwaavéi-ma onhe'ẽrã saduceu kwéry. Okirirĩmba-ma, he'i.

Upéa ohendu ramo, ojogweroaty fariseu kwéry ou-vy Hesu renda-py.

³⁵Fariseu pa'ũ-gwi peteĩ va'e, tekoha mombe'uhaty oporandu Hesu-pe omonhe'ẽavyse-vy:

³⁶—Mbo'eháry, he'i, —Heta oĩ nhande rekoha nhe'ẽ. Kiva'e tuvixave va'e? he'i oporandu-vy íxupe.

³⁷Ha Hesu oiporu Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. He'i íxupe:

—“Ehayhu tee katu Nhandejáry-pe. Nde py'apy gwive ehayhu íxupe.

Ehayhu íxupe nde koty gwive. Ne mandu'a meme katu hese hayhu-vy”^f he'i íxupe. ³⁸—Upéa nhande rekoha tuvixave va'e, nhande rekoha ppyve va'e. ³⁹Ha upe rire katu oĩ outro tuvixa va'e:

“Ehayhu rei katu nde rapixa-pe nde ae nde rekove erehayhuha-rami”^g

^e 22.32 Êx 3.6 ^f 22.37 Dt 6.5 ^g 22.39 Lv 19.18

he'i Hesu Nhandejáry kwatia nhe'ẽ poru-vy. ⁴⁰—Upe mokõi nhe'ẽ-py ogwenohẽmba Moisés amyri remimombe'ukwe tekoha rehegwa nhe'ẽ, gwĩ Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety nhe'ẽ ave. Mokõi nhe'ẽ-py he'ipa, he'i fariseu kwéry-pe Hesu.

Hesu omokiriri judeu ruvixa kwéry-pe

(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Fariseu avyte-py oĩ jave Hesu, oporandu. He'i:

⁴² —Mbava'e tipo peje ra'e Cristo Nhandejáry rembiporavo va'e-rehe? Kiva'e remiarirõ pa ha'e? he'i oporandu-vy fariseu kwéry-pe.

—Davi amyri remiarirõre voi, he'i íxupe hikwái.

⁴³ —Aipo ramo, ma'erã po Davi ohenói íxupe xe Járy-py? Nohenói reíry íxupe. Ome'ẽ va'ekwe íxupe inhe'ẽrã Nhe'ẽ Marangatu tee va'e, he'i Hesu.

—He'i va'ekwe Davi:

⁴⁴ “Nhandejáry he'i xe Járy-pe, Egwapy katu xe yke-rehe. Xe orombopu'aka va'erã ne a'e'ỹha-rehe. Orombopu'akapa peve eregwapy va'erã ereĩ-vy xe yke-rehe”^h

he'i Davi va'ekwe. ⁴⁵ Upéixa, xe Járy-py ohenói va'ekwe íxupe. Aipo ramo, hemiarirõ pa? Ha gwemiarirõ-rehe, “Xe Járy” nde'íry, he'i fariseu kwéry-pe Hesu omokiriri-vy.

⁴⁶ Upe ramo, onhe'ẽrã ndoikwaáiry avave. Upe áry rire, ndaipy'agwasuvéi-ma oporandu-vy íxupe avave.

Judeu ruvixa kwéry rekoha rehegwa nhe'ẽ

(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)

23 ¹ Ha upéi katu omombe'u jevy Hesu te'ýi jusu-pe. Gwemimbo'e kwéry-pe ave omombe'u jevy hekorã:

² —Gwĩ judeu rekombo'ehaty kwéry fariseu kwéry ave omombe'u peẽ-my Moisés amyri remimombe'ukwe. Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u peẽ-my oiko-vy.

³ Upéa-gwi pehendu inhe'ẽ entéro he'i va'e gwive peẽ-my pejapo katu. Ha ha'e kwéry ae ndojapói peẽ-my he'iha-rami. Ombo'e mbo'eha-rupi ndoikói. Upéa-gwi inhe'ẽ pehendu ramo jepe, ha'e kwéry ae heko-rupi ani peiko joty katu, he'i.

⁴ —Nhandejáry nhe'ẽ omombe'u rire, hasyve jajapo va'erã nhe'ẽ omombe'u nhande-vy. Jareko asy nhane rymba mba'e ipohýi eterei nhamói ramo hese. Upéixa ete hasy nhe'ẽ jajapo va'erã omombe'u nhande-vy. Nhane rymba ipohýi va'e ogweraha ramo, nhande ae mba'eve ndajarahái. Nanhaipytygwõiry. Upéixa ete ha'e kwéry nanhane pytygwõiry voi, he'i. ⁵ —Ojehexa uka porã hagwã ojaopapa. Osyva-rehe, ogyva-rehe ave ojokwa imoi-vy Nhandejáry nhe'ẽ. Ombotuvixave ojokwa va'ekwe ojehexa porãve hagwã. Ojehexa hagwã ombopuku oao poty. ⁶ Jekarugwasu-py oho ramo, óga járy yke-rehe ogwapyse

^h 22.44 Sl 110.1

onhemboete ukase-vy. Ojeporahéi haty-py oho ramo, mburuvixa kwéry pa'ũ-my ogwapyse. ⁷Mba'e jogwa haty-py oho ramo, onhemboete ukase-vy oho. Ojererovy'a ukase-vy gwapixa kwéry-pe oho. “Porombo'ehaty” oipota he'i ójehe.

⁸—Ha peẽ katu ojoe'ýi. Pene mbo'eháry xe voi. Upéa-gwi, “Porombo'ehaty” ndaipotáí peje ojóupe. ⁹Peteĩ oĩ pende Ru yváy pygwa. Upéa-gwi yvypóry-pe rei, ani peje teĩ, “Nhande Ru”. ¹⁰Xe Cristo xe anho-ma ngatu pene mbo'eharã. Ndaipóri outro. Upéa-gwi, ani peje teĩ ojóupe, “Xe mbo'eháry” peje. ¹¹Pene pa'ũ-my erenhembotuvixa mba'e va'e, eiko katu nde rapixa rembigwái ramo. ¹²Upe onhembotuvixa mba'e ukaseve va'e-pe katu nomboetéi va'erã voi Nhandejáry. Ha onhemboete ukasere'ỹ va'e-pe katu, omboete-ma va'erã voi Nhandejáry, he'i upe pygwa-pe Hesu omombe'u-vy.

Hesu omombe'u judeu ruvixa kwéry-pe omboasyha

(Mc 12.40; Lc 11.39-42,52; 20.47)

¹³Upe ramo, ojero va' oma'ẽ-vy judeu rekombo'ehaty-rehe, fariseu kwéry-rehe ave:

—Apomboasy voi peẽ-my. Pehasa asy va'erã peẽ. Peẽ katu pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa. Pejoko omoirũse va'e-pe omoirũ e'ỹ hagwã Nhandejáry gwuvixarã-pe. Peẽ ae napemoirũséi íxupe. Ha imoirũseháry katu ndapeipotái omoirũ íxupe. Upéa-gwi pehasa asy va'erã, he'i íxupe kwéry Hesu.

¹⁴—Apomboasy voi peẽ-my. Pende poriahu va'erã. Pehasa asy va'erã peẽ, pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa va'e. Tembirekokwe rembiporu pemonda heraha-vy. Upéi pejehexa uka porã hagwã, pene nhe'ẽ mbuku oração apo-vy Nhandejáry-pe. Upéa-rehe pene mbohasa asyve va'erã Nhandejáry. Apomboasy voi peẽ-my.

¹⁵—Pehasa asy va'erã peẽ pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa va'e. Opa-rupi pegwata peho-vy. Tetã tetã-rupi peho ygwasu-rupi peho ave. Hatã eterei pemba'apo peteĩ judeu e'ỹ va'e ojehesa rerova uka hagwã pendéjehe. Ha upe rire katu ojehesa rerova uka rire, pembohekoha vai íxupe. Upe pemokambara íxupe va'e, pende rekoha vaiha-rami, pembohekoha vaive pendéhegwi. Upéa-gwi oromboasy voi, he'i fariseu kwéry ndive judeu rekombo'ehaty-pe.

Upéi he'i jevy:

¹⁶—Pehasa asy va'erã peẽ. Ndapehexái pene renonderã. Upéixa reheve peporogwerahase joty mo'ã. Ndohexái gwenonderã va'e-rami peiko. Upéixa reheve peporombo'ese mo'ã joty peiko-vy. Peporombo'e avy peiko-vy: “Ajapo-ta xe nhe'ẽ Nhandejáry róga kakwaa réry-py ajapo-ta xe nhe'ẽ, ja'e ramo, ja'e rei. Ndajajapói ramo jepe nhane nhe'ẽ, mba'eve joty ndajajevavýi” peje mo'ã peiko-vy. Ha “Ajapo-ta xe nhe'ẽ Nhandejáry róga pygwa ouro gwigwa réry-py, ja'e ramo katu ndaja'e refry. Ndikatúiry nhande apu ja'e va'ekwe-rehe. Jajapo-ta mo'ã va'ekwe-rehe, ndajajapói ramo, jajevy-ma va'erã” peje peporombo'e avy-vy. Ha ha'e-ta peẽ-my: “Nhandejáry róga réry-py” ja'e ramo, “Nhandejáry róga pygwa ouro gwigwa” ja'e ramo ave peteixa. Pene remimoĩ mokõi mo'ã, ha xe katu amopeteixa joty. Peporombo'e avy voi. ¹⁷Peẽ pene arandu e'ỹ. Ndohexái gwaperã

va'e-rami peiko. Ma'erã, “Gwĩ Nhandejáry pygwa ouro gwigwa tuvixa mba'eve Nhandejáry róga-gwi” peje? Ndaha'etí upéixa. Nhandejáry róga kakwaa ae katu omomarangatu gwĩ ouro gwigwa, he'i inharandu e'ỹha kwaa uka-vy íxupe.

¹⁸ Upéi he'i jevy:

—A-rami peporombo'e avy peiko-vy: “Oĩ upe apykagwasu hi'ári nhamoka'ê haty Nhandejáry mboete-vy, altar héry va'e. Ha'e héry-py ajapo-ta xe nhe'ê, ja'e ramo, ja'e rei” peje. “Ha, Ajapo-ta apykagwasu ári Nhandejáry-pe nhane remime'êrã réry-py, ja'e ramo katu, ndaja'e reíry. Ndikatúí nhande apu ja'e va'ekwe-rehe” peje mo'ã, he'i íxupe kwéry.

¹⁹—Pehexa e'ỹ va'e-rami peiko, he'i. —Ma'erã, “Nhane remime'êrã tuvixa mba'eve upe apykagwasu-gwi” peje. Ndaha'etí upéixa. Upe apykagwasu ae katu omomarangatu nhane remime'êrã hi'ári nhamoĩ va'e, he'i. ²⁰—Aipo ramo, “Upe apykagwasu kakwaa réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” peje ramo, “Entéro apyka ári oiko va'e gwive réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” he'i hagwe-rami ave peje. Ndikatúíry pejapo e'ỹ pene nhe'ê. Pene remimoĩ mokõi mo'ã, xe amopeteixa joty, he'i. ²¹—“Nhandejáry róga réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” peje ramo, “Nhandejáry róga-py oĩ va'e réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” he'i hagwe-rami ave peje. Peteixa ijoja pene nhe'ê. Ndikatúíry pejapo e'ỹ pene nhe'ê, he'i. ²²—“Yváy pygwa réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” peje ramo, “Nhandejáry ogwapy haty réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” he'i hagwe-rami peje. Upe-py ogwapy Nhandejáry nhande ruvixa. “Nhandejáry réry-py ajapo-ta xe nhe'ê” he'i hagwe-rami peje. Peteixa ijoja pene nhe'ê. Ndikatúíry pejapo e'ỹ pene nhe'ê, he'i.

²³ Upéi he'i jevy judeu rekombo'ehaty kwéry ndive fariseu kwéry-pe:

—Apomboasy peẽ-my. Pehasa asy va'erã, peẽ pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa va'e. Heta oĩ pene remitỹ ikarape va'e. Oĩ hortelã, oĩ erva doce, oĩ cominho. Upéa pene remi'urã ndive pene remimbojehe'arã pembohe porã hagwã tembi'u. Mixĩ eterei ramo jepe, dez-gwi peme'ê peteĩ joty Nhandejáry-pe. Ha Moisés amyri remimombe'ukwe pende rekoharã tuvixave va'e-rehe katu napepenái. Imarangatuve va'e-pe napehenduséiry peiko-vy. He'i va'ekwe peẽ-my pejogwereko porã hagwã, pejoporiahuvereko hagwã, pende-rehe ojerovia tee hagwe-rami joty peiko hagwã. Upéa nhe'ê imarangatuve va'e napehenduséiry. Ha'e-ta peẽ-my: Mixĩve va'e-rehe pende resarái e'ỹha-rami ave, pepena katu tuvixave va'e-rehe, he'i.

²⁴—Ndapehexái pene renonderã. Upéixa reheve peporogwerahase joty mo'ã. Pono mixĩ va'e reheve hoy'u, trapo-py ombogwa va'e-rami peiko. Ho'u va'erã-gwi oipec'ase va'e-rami peiko. Ha heta hi'upy e'ỹ reheve okaru va'e-rami peiko joty. Mixĩve va'e-rehe pepena. Tuvixave va'e-rehe ndapehexáiry. Tuvixave va'e-rehe napepenáiry, he'i íxupe kwéry Hesu.

²⁵ Upéi he'i jevy gwĩ judeu rekombo'ehaty kwéry ndive fariseu kwéry-pe:

—Apomboasy peẽ-my. Pende poriahu va'erã. Pehasa asy va'erã peẽ pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa va'e. Eremopotĩ porã mo'ã kópo nde prato ave. Ijape rei eremopotĩ. Ipy pygwa katu neremopotĩry. Pendejéupe gwarã peipotave

tave. Pemonda monda-py pekaru. Upéa-gwi nde kópo nde prato ave ijape rei eremopotĩ. Ipy pygwa katu naipotĩry. Ipy-py eremoĩ eremondapyre.

²⁶—Ne arandu e'ỹ va'e. Hesapyso e'ỹ va'e-rami nde ereiko. Kópo eipyhéi ranhe. Upéixa hi'ári ipotĩ ave va'erã. Nde py'a potĩ ramo, ne rembiapo ave ipotĩ va'erã, he'i íxupe kwéry.

²⁷Upéi he'i jevy gwĩ judeu rekombo'ehaty kwéry-pe, gwĩ fariseu kwéry-pe ave: —Apomboasy peẽ-my. Pehasa asy va'erã peẽ pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa peiko va'e. Oĩ yta onhembojegwa va'ekwe morotĩ va'e-py. Ijehexa rei iporã ete voi. Ha ipy-py katu hynyhẽ oĩ-vy ivai va'e. Omano va'ekwe kãgwe heta oĩ ipy-py. ²⁸Upéixa ete pende rekoha porã va'e-rami pende jehexa rei. Pende rova-py mba'eve ndaperekói. Pende koty py-py ivai voi. Pejapose va'e rei pejapo, he'i upe judeu ruvixa kwéry-pe.

Hesu omombe'u judeu ruvixa kwéry ohasa asy ete va'erã

(Lc 11.47-51)

²⁹Upéi he'i jevy gwĩ judeu rekombo'ehaty ndive fariseu kwéry-pe:

—Apomboasy eterei peẽ-my. Pehasa asy va'erã peẽ pende py'a ky'aha pemo'ã kwaa va'e. Pene ramói amyri ojuka va'ekwe Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe. Heta hekoha porã va'e-pe ojuka ave va'ekwe. Ha ãy katu peẽ pejapo ijyta pemoĩ porã hagwã. ³⁰Peje ave: “Yma jaiko ramo ra'e, nanhamoirũry arã ra'e nhane ramói amyri-pe jajuka hagwã Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe” peje pendéjehe. ³¹Aipo ramo, pene nhe'ẽ-py gwĩ oporojuka va'ekwe remiarirõre voi ra'e peẽ. ³²Ha'e kwéry hekokwe-rami pende reko vai voi ra'e, he'i. —Aipo ramo, peiko katu hekokwe-rupi, he'i íxupe kwéry. ³³—Peẽ mbói ipoxy va'e reko-rami peiko va'e. Pende ru reko vai niko mbói-rami. Mombyry ojéhegwi pene mondo va'erã Nhandejáry pende rereko asy hagwã-py. Ndaiporivéi pene resendeharã. ³⁴Upéa-rehe ambou va'erã peẽ-my gwĩ Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety gwĩ hi'arandu va'e ave ambou va'erã, he'i. —Gwĩ porohekombo'e va'ety ambou va'erã ave peẽ-my. Oĩ gwĩ pene rembijuka ukarã. Oĩ gwĩ kurusugwasu-rehe pene remimoirã. Oĩ gwĩ peporahéi haty haty-rupi pene remimbopirã. Upéa tetã tetã-rupi pene remimosẽ moserã. ³⁵Heta oĩ hekoha porã va'ekwe ne ramói amyri rembia amyrikwe. Yma gware gwive ãy peve katu ojuka juka joty hekoha porã va'ekwe-pe. Yma ete oiko va'ekwe Abel amyri. Ipy'a potĩ va'ekwe ha'e. Ha ojuka ypy íxupe va'ekwe. Upéi katu heta va'e-pema ojuka juka. Baraquias ra'y Zacarias amyri peve, ojuka juka va'ekwe. Upe Zacarias Nhandejáry kwatia nhe'ẽ-rehe omoĩ paha-ma va'ekwe. Ha'e ipy'a potĩ va'e. Ha pene ramói ojuka joty íxupe Nhandejáry róga kakwaa-py. Imarangatu ete va'e ha-py, onhegwahẽ e'ỹ haty renonde-py, apykagwasu kupe-py, ipa'ũ-my ojuka íxupe. ³⁶Aipo ramo, anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my, he'i. —Abel amyri gwive Zacarias amyri peve ojuka meme hekoha porã va'e-pe. Upe ojejuka hagwe-rehe gwive apogwereco asy uka va'erã voi peẽ-my. Pene rembia amyri-rehe

apombohasa asy uka va'erã. Äygwa ohasa asy va'erã entéro yma gwive ojejuka uka va'ekwe-rehe, he'i gwĩ judeu rekombo'ehaty-pe, fariseu kwéry-pe ave.

Hesu omombe'u Jerusalém tetã mygwa-rehe gweko kirirĩha
(Lc 13.34-35)

³⁷Upéi he'i Jerusalém tetã mygwa-pe:

—Apomboasy eterei peẽ-my. Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety pene rembijuka juka voi. Peẽ-my hemimbou ita-py pene rembiapi api voi. Upéixa pende reko jepe, xe apomboatyse tyse mo'ã joty peẽ kwéry-pe pene mitágwe reheve apokwavã kwavãse-vy, he'i. —Yrugwasu ogwero'aha-rami gwa'ýry, apomboatyse mo'ã. Ha napenhekwavã ukaséi joty xe-vy, he'i.

³⁸—Pene retã peheja va'erã. Pende ro nde róga nandi-rupi oĩ va'erã. ³⁹Xe ha'e-tama äy peẽ-my. Ndaxe rexa mo'ávêi-ma äy. Ha upe rire katu xe aju jevy ramo, “Nhandejáry réry-py eregwahẽ-ma ereju-vy. Tande rovasa porã katu Nhandejáry” peje va'erã. Upe áry-py xe rexa jevy va'erã peẽ, he'i Jerusalém tetã mygwa-pe Hesu.

Ohasa asy va'erã rehegwa nhe'ẽ
(Mc 13.1-13; Lc 21.5-19)

24 ¹Ha upéi katu osẽ oho-vy Hesu Nhandejáry róga kakwaa-gwi. Oho jave ohogwaitĩ ogwahẽ-vy Hesu-pe hemimbo'e kwéry:

—Ehexa katu óga kakwaa. Heta voi ikoty, he'i íxupe hikwái.

²Ha Hesu he'i:

—Peẽ ae katu pehexa upéa óga kakwaa, he'i. —Äy oime porã. Ha anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my, he'i. —Ita heta omohãimba va'erã, omosarambipa va'erã. Ndojepota mo'ávêi ojõehe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

³Ha upéi katu oho Hesu Oliveiras yvyaty-py. Hi'ári ogwapy. Ogwapy jave Hesu anho otopa ha-py oho hemimbo'e kwéry, he'i íxupe oporandu-vy:

—Araka'e tipo omohãimba-ta? Araka'e tipo ojehe va'erã ne remimombe'u? he'i oporandu-vy íxupe. —Mba'éixa po oroikwaa va'erã imombe'uháry? Araka'e tipo ereju jevy va'erã? Opa-tama ramo ko yvy, mba'éixa po oroikwaa va'erã imombe'uháry? he'i oporandu-vy íxupe hikwái.

⁴Upe ramo he'i Hesu:

—Xáke pene mbotavysse va'erã. Ani joty pende tavy íxupe. ⁵Heta ojekwaa va'erã ou-vy xe réry-py vérami mo'ã ou va'e. “Xe Cristo pene remiha'arõ va'e voi” he'i va'erã mo'ã ojõehe peẽ-my, onhembocristo ra'anga-vy, oporombotavy rei-vy. ⁶Pehendu va'erã pene pa'ũ-rupi onhorairõ ramo. Mombyry onhorairõ va'e rerakwã pehendú ave va'erã. Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe. Ani pekyhyje teĩ upéa-rehe. Upéa oiko va'erã voi. Upéa oiko-ma ramo, ne'írá vyteri ogwahẽ Nhandejáry nhe'ẽ apy-py. ⁷Ha tetã mygwa onhorairõ va'erã outro tetã mygwa ndive. Mburuvixagwasu re'ýi onhorairõ va'erã outro mburuvixagwasu re'ýi ndive. Ndaiporivêi-ma va'erã ho'u va'erã. Yvy ryrýi oiko va'erã ave heta rendapy. Opa-rupi ndoiko meméi ramo jepe, oiko va'erã joty, he'i. ⁸—Upéa-rupi

pehasa asy ramo, ne'írá vyteri pehasa asy ete peiko-vy. Kunha imemby-ta va'e hasy íxupe. Ha upe rire katu hasyve syve oho-vy íxupe imemby hagwã. Upéixa ete yvypóry ohasa asy va'erã. Ha upe rire katu ohasa asyve syve oho-vy.

⁹—Upe ramo pende pyhy va'erã pende rereko asy hagwã pende juka hagwã. Entéro tetã tetã rupigwa ndaija'eí va'erã pende-rehe. Xéhegwi katu pende rereko va'erã akói-rami. ¹⁰Upe-ma ramo heta ova va'erã Nhandejáry rape-gwi, he'i. —Ojopyhy uka va'erã ojóhehe ija'e'í-vy. ¹¹Ojekwaa va'erã ojéhegwi rei omombe'use rei va'e. “Nhandejáry nhe'ê voi xe remimombe'u” he'i rei va'erã ójehe heko vai ombo'e hagwã. Heta oporombotavy rei va'erã oiko-vy. ¹²Hetave tave rei hekoha vai va'e. Heta hekoha vai oí va'e-gwi, hekoha porã va'e jepe, ndojohayhu porãve rávéiry va'erã okwa-vy. Ojohayhu va'e-rami rei ojogwereko va'erã. ¹³Ha Nhandejáry rape-gwi ova e'í va'e katu ko yvy opa ete peve, oresende va'erã íxupe Nhandejáry. ¹⁴Omombe'u ranhe va'erã opa-rupi nhe'ê porã. Nhandejáry nhande ruvixarã rehegwa nhe'ê omombe'u ranhe va'erã entéro tetã tetã-rupi oiko-vy, enterove ohendu hagwã. Ha upe rire ae katu omomba ete-ma va'erã ko yvy, he'i.

¹⁵Upéi oiporu Hesu Nhandejáry kwatia nhe'ê:

—Kwatia-rehe Daniel amyri remimoigwe a-rami he'i:

“Oí va'erã pe ivai ete va'e, pene momarã va'e. Nhandejáry koty py-gwi pene mosê va'erã”ⁱ

he'i Hesu. Upéa nhe'ê eikwaa porã äy eremonhe'ê va'e. Upéi he'i Hesu:

—Yma he'i hagwe-rami, pehexa va'erã upe ivai ete va'e, Nhandejáry róga koty-py onhemói ramo. Imarangatu ete va'e rendagwe-py, teko rei mba'e oí e'í haty-py pehexa va'erã upe ivai ete va'e pene momarãharã. ¹⁶Pehexa-ma ramo upe va'e, pya'e voi tokanhymba kuri Judéia yvy pygwa kwéry oje'ói-vy. Yvyatygwasu ári-rupi tokanhy kuri oje'ói-vy. ¹⁷Ogwey ramo óga ári oí va'e, ani oíke koty-py ogweraha hagwã mba'eve. ¹⁸Ha kokwe-py oí va'e ani oho jevy ranhe gwóga-py oipyhy hagwã oao. Pya'e ae kuri tokanhymba katu oje'ói-vy, he'i. ¹⁹—Upe áry-rupi iporiahu va'erã kunha imemby-ta va'e, omokambu va'e ave. Apomboasy peê-my, he'i. ²⁰—Ro'y eterei-rupi pekanhy ramo, ivaive arã peê-my. Upéa-rehe pemoí katu Nhandejáry-pe pene nhe'ê pono ivai ete peê-my. Pono ro'yha óra-py ojehu, pono japytu'uha áry-py ojehu ave, pejapo oração. ²¹Upéa áry-py ohasa asy eterei va'erã. Ko yvy rembypy oiko jave upéa áry e'í mboyve ndohasa asy etéiry va'ekwe. Upéa áry-py ae ohasa asy eterei va'erã. Ha upe rire katu ndohasa asy etevéi-ma va'erã. ²²Ha Nhandejáry katu nombohasa asy hetave áryiry va'erã. Ombohasa asy hetave áry ramo ra'e, opa-ma arã ra'e enterove ko yvypóry. Ha gwembiporavo-rehe opena porã-gwi ae katu, nombohasa asy hetave áryiry va'erã.

²³—Upe-ma ramo, “Ema'ê katu. Upe va'e Cristo voi” oí he'i va'e para'e peê-my. “Ema'ê katu. Upe va'e Cristo voi” oí ave he'i va'e para'e peê-my. Ani perovia inhe'ê. ²⁴Ojekwaa va'erã ou-vy hekoha vai va'e. “Cristo pene remiha'arõ va'e voi xe” he'i rei arã ójehe peê-my. “Nhandejáry nhe'ê amombe'u

ⁱ 24.15 Dn 9.27; 11.31; 12.11

voi” he’i rei arã ave ójehe. Hexapyrã-rupi voi hembiapo va’erã ohekoporu ou-vy ramo. Ohexa uka va’erã gwembiapo tuvixa va’e, ikatu ramo itavy hagwã mo’ã íxupe Nhandejáry rembiporavo. Xáke. Ani joty pende tavy íxupe.
²⁵Pejeapysaka katu. Ko’ã mba’e oiko e’ỹ ngatu amombe’u-ma kuri peẽ-my, he’i.

²⁶—Aipo ramo, “Amoete tekwaty e’ỹ-my oime Nhande Ryke’y tee va’e” he’i va’erã para’e peẽ-my. Ani joty peho. “A-py koty-py oime Nhande Ryke’y tee va’e” he’i va’erã para’e peẽ-my. Ani joty pende tavy íxupe. Ani perovia joty inhe’ẽ. ²⁷Upéixa xe, Nhande Ryke’y tee va’e, ndaju jevy mo’áiry. Kwarahy resẽ-gwi ka’aru peve overa va’e pehexaha-rami ae katu, xe aju jevy va’erã. ²⁸Ojéhegwi rei yruvu mba’e retekwe-py pya’e ou meme va’e-rami ave ae aju jevy va’erã. Entéro xe remimombe’u oiko-ma ramo, aju jevy-ma va’erã, he’i Hesu omombe’u-vy gwemimbo’e kwéry-pe.^j

Hesu omombe’u ogwahẽ jevytaha áry

(Mc 13.24-27; Lc 21.25-28; Ap 1.7)

²⁹Upéi he’i jevy Hesu:

—Upe-ma ramo ohasa asy ete rire-ma, oje’o va’erã kwarahy rendy. Ha jasy nahendy mo’ávêi. Ha okúí va’erã yváy-gwi jasytata. Ova ova va’erã gwendagwe-gwi entéro yváy rehegwa imbarae va’e.^k ³⁰Upe-ma ramo ojekwaa va’erã yváy-py oikwaa uka va’e xe aju jevy hagwã-rehe. Ha enterove tetã tetã mygwa ko yvy ári oí va’e gwive onheapirõ-vy ojahe’o va’erã. Xe Nhande Ryke’y tee va’e aju jevy ramo arai-rupi xe rexa va’erã. Xe pu’akaha reheve aju va’erã pende resa mbojevy va’erã xe rendy porã tee-gwi, xe rexa-ma va’erã aju ramo.^l

³¹Mimbygwasu nhe’ẽ-py ambou va’erã xe rembigwái yváy pygwa ombojogweroaty hagwã heraha-vy xe rembiporavokwe. Opa-rupigwi ombojogweroaty va’erã. Kwarahy resẽ-gwi, kwarahy reike-gwi ave ombojogweroaty va’erã heraha-vy. Arapopy-gwi ave, yvyapy-gwi ave, yvyapy arendaja gwive ombojogweroaty va’erã, he’i íxupe kwéry omombe’u-vy.

Figo máta rehegwa nhe’ẽ

(Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

³²Upéi he’i jevy Hesu:

—Ãy amombe’u-ta peẽ-my ojehe va’erã rehegwa nhe’ẽ figo máta rehegwa-rami peikwaa porã hagwã xe agwahẽ jevytaha áry, he’i. —Oí figo máta. Hoky kyrýu jevy-ma ramo, hogwe pyahu jevy-ma ramo, pehexa-ma voi. Pehexa-ma ramo, peikwaa-ma voi opa-ma ra’e ro’y. Áry raku jevy-tama, peje.

³³—Upéixa ete upe ojehe va’erã gwive pehexa ramo, peikwaa va’erã oike-ta va’e-rami xe agwahẽ jevy tamaha áry. ³⁴Anhetegwa va’e amombe’u-ta peẽ-my. Entéro peẽ-my xe remimombe’u oiko va’erã. Judeu kwéry oiko reheve joty

^j 24.15-28 Mc 13.14-23; Lc 21.20-24 ^k 24.29 Is 13.10; 34.4 ^l 24.30 Dn 7.13

ojehu va'erã. ³⁵Opa va'erã áry yvy ave. Ha xe remimombe'u xe nhe'ẽ katu nombopapa mo'airý, he'i gwemimbo'e kwéry-pe omombe'u-vy gwenonderã.

Hesu omombe'u gwemimbo'e kwéry-pe orepara hagwã
(Mc 13.32-37; Lc 12.37-40; 17.26-30,34-36; 1 Ts 5.2-3)

³⁶Upéi he'i jevy Hesu:

—Mbava'e áry-py po ojehe va'erã ndajaikwaáiry, he'i. —Araka'e óra-ma po ojehe va'erã ndajaikwaáiry. Nhandejáry rembigwái yváy pygwa jepe ndoikwaáiry. Xe ta'ýry jepe ndaikwaái ave. Nhandejáry xe Ru ha'e anho mante oikwaa, he'i. —Araka'e óra-ma po aju jevy va'erã ndapeikwaái-gwi, perepara rei voi katu peiko-vy. ³⁷⁻³⁸Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy ramo, yma gware-pe ojehe hagwe-rami ave ojehe jevy va'erã, he'i. —Yma ete Noé amyri oiko jave, y ovu e'ỹ mbooyve, okaru porã rei okwa-vy va'ekwe yma gware. Omenda va'ekwe okwa-vy. Upéixa va'ekwe oiko jave, oiko-ma va'ekwe kanoagwasu-py Noé amyri va'ekwe. ³⁹Ojeupe ojehe va'erã ndoikwaái va'ekwe yma gware. Ojeupe ojehe va'erã-rehe naimytu'e'ýiry va'ekwe oiko-vy hikwái. Upe-ma ramo, pya'e ovu íxupe kwéry imonhapymimbaharã y. Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy hagwã áry-py, upéixa ete ojehe jevy va'erã. Mbava'e nipo ojehe va'erã íxupe kwéry ndoikwaáiry yvypóry. ⁴⁰Kokwe-py mokõi omba'apo jave, petei ogweraha va'erã, petei oheja va'erã. ⁴¹Oĩ va'erã mokõi kunha oipokyty jave ojéhe itagwasu-py omongu'i hagwã. Petei ogweraha va'erã, petei oheja va'erã. ⁴²Upéa-gwi ha'arõ-vy perepara katu xe agwahẽ hagwã-rehe. Araka'e áry-pyma po xe pende Járy aju jevy va'erã ndapeikwaái-gwi, perepara rei katu peiko-vy, he'i.

⁴³—Pejeapysaka katu xe nhe'ẽ-rehe peikwaa porã hagwã. Óga járy rehegwa nhe'ẽ-rami amombe'u-ta peẽ-my peha'arõ hagwã peiko-vy. Óga járy-pe araka'e óra pyhare ou-ta imonda va'e he'i-vy, ndokéi arã ra'e orepara-vy. Nomoinge ukáiry arã ra'e imondase va'e-pe. ⁴⁴Upéixa ete perepara katu peiko-vy peẽ ave xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy va'erã-rehe. Upéa-gwi xe ra'arõ-vy peiko katu, he'i gwemimbo'e kwéry-pe omombe'u-vy.

Tembigwái rekoha rehegwa nhe'ẽ

(Lc 12.42-48)

⁴⁵Upéi oiporu jevy Hesu óga járy rehegwa nhe'ẽ jarepara porã hagwã nhande-vy oikwaa uka-vy. Tembigwái rekoha rehegwa nhe'ẽ-rami omombe'u:

—Oĩ va'ekwe óga járy, he'i. —Heta oĩ hembigwái. Kiva'e po hekoha porã-ta, kiva'e po hekoha vai-ta amombe'u-ta peẽ-my. Óga járy mombyry oho-ta ramo, petei gwembigwái hese ojerovia va'e-pe, hi'arandu va'e-pe ave: “Enhangareko porã katu xe róga pygwa-rehe gwive” he'i. “Jakaru karuha óra-py petei teĩ va'e-pe emboja'o ja'o íxupe kwéry hemi'urã kwéry eremongaru-vy” he'i gwembiporavo-pe oho-vy.

⁴⁶—Upéi ogwahẽ jevy-ma ou-vy ijáry. Onhe'ẽ ojapo va'e-pe otopa ramo, ojohu porã va'erã hembiapokwe. Iporã va'erã íxupe. ⁴⁷Anhetegwa va'e amombe'u-ta

peẽ-my: “Ãy ae xe mba'e reta-rehe gwive enhangareko meme ereiko-vy” he'i va'erã inhe'ẽ ojapo va'e-pe. ⁴⁸Ha inhe'ẽ apo e'ỹha-pe katu ivai va'erã. Ndojohu porãi va'erã hembiapokwe. Upe inhe'ẽ apo e'ỹha: “Hi'are-ma xe járy” he'i rei arã ojéupe. ⁴⁹Upéa-gwi oinupã nupã oirũ hembigwái kwéry-pe hereko asy-vy. Oka'u va'e ndive okaru oiko-vy. ⁵⁰Upe ramo ijáry ogwahẽ jevy va'erã ou-vy. Hese naimandu'avéi jave, oikwaa e'ỹ ete jave, ogwahẽ jevy-ma va'erã ou-vy. ⁵¹Ogwahẽ rire, ombohasa asy va'erã íxupe. Ojéhegwi mombyry omondo va'erã íxupe. Gwĩ opy'a ky'aha omo'ã kwaa va'e renda-py omondo va'erã íxupe. Upe-py ojahe'o va'erã Nhandejáry-rehe onhemoyrõ-gwi. Onhemohãingyry ngyrýu va'erã oiko-vy. Omondo hagwe-pe hasẽ va'erã onhemboasy-vy. Upéa-gwi perepara porã katu peiko-vy peẽ ave, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe.

Hesu omombe'u ogwahẽ jevytaha áry kunhataĩ rehegwa nhe'ẽ-rami

25 ¹Upéi he'i jevy Hesu gwemimbo'e kwéry-pe:
—Amombe'u-ta peẽ-my xe agwahẽ jevytaha áry kunhataĩ rehegwa nhe'ẽ-rami, he'i. —Oĩ va'ekwe dez kunhataĩ. Omenda-ta va'e-pe omoirũ. Upe kunhataĩ he'i Nhandejáry nhande ruvixa-pe omoirũse va'erã-rehe. Oho ohogwaitĩ-vy upe kwimba'e omenda va'e-pe. Tataendy reheve oho.

²—Cinco oĩ hi'arandu porã e'ỹ va'e. Cinco oĩ hi'arandu va'e. ³Upe inharandu porã e'ỹ va'e tataendy reheve oho. Ha tataendyvy ryrũ oheja. ⁴Ha upe hi'arandu va'e katu tataendyvy ryrũ reheve oho. ⁵Hi'are ogwahẽ hagwã ou-vy upe omenda va'e. Oha'arõ jave hapehýi oke-ma. ⁶Ha upe rire katu pyhare mbyte-py oĩ onhe'ẽ hatã va'e: “Ogwahẽ-ta ou-vy omenda va'e. Tapeho katu pehogwaitĩ íxupe” he'i. ⁷Upe-ma ramo opaypa-ma hikwái upe dez kunhataĩ. Upéi opu'ã pu'ã omoatyrõ gwataendy.

⁸—Upéi hi'arandu porã e'ỹ va'e he'i: “Ogwe-tama ore rataendy” he'i. “Ne rataendyvy ryrũ-gwi eme'ẽ mani katu ore-vy” he'i hi'arandu va'e-pe.

(Mt 25.5)

9—“Name'ẽ mo'ãi” he'i. “Orome'ẽ ramo, ore-vy gwarã ndoikovéi va'erã ore-vy. Tapeho katu ovende va'erã-py, pejogwa pendejéupe gwarã” he'i hi'arandu porã e'ỹ va'e-pe.

10Oho jave ojogwa hagwã, ogwahẽ-ma ou-vy omenda va'e. Pe kunhataĩ oho e'ỹ va'e oike oje'ói-vy indive jekarugwasu-py. Okẽnda-py omboty-ma.

11Hi'areve ogwahẽ ou-vy hi'arandu porã e'ỹ va'e: “Ore járy” he'i. “Oroi-ke-ta ore ave” he'i omenda va'e-pe. 12Ha ha'e he'i: “Anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my. Xe ndoroikwaái voi. Peẽ ndaha'úi xe re'íy” he'i oikese mo'ã va'e-pe, he'i Hesu omombe'u-vy kunhataĩ rehegwa nhe'ẽ-rami.

13Upéi he'i jevy:

—Araka'e áry-ma po xe agwahẽ jevy va'erã, araka'e óra-ma po xe aju jevy va'erã ndapeikwaái voi. Ndapeikwaái voi xe aju jevy hagwã áry. Upéa-gwi xe ra'arõ-vy tapeiko meme katu, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe.

Hesu omombe'u ogwahẽ jevytaha áry plata atã rehegwa nhe'ẽ-rami

(Lc 19.11-27)

14Upéi he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe:

—Áy amombe'u-ta peẽ-my xe agwahẽ jevytaha áry plata atã rehegwa nhe'ẽ-rami, he'i. —Oĩ va'ekwe imba'e reta va'e. Upe imba'e reta va'e he'i Nhandejáry nhande ruvixa-rehe. Yvy ambue-py oho-tama ramo, ohenói ou hagwã gwembigwái kwéry: “Penhangareko katu xe mba'e kwéry-rehe” he'i íxupe.

15—Oĩ oito moeda tuvixa va'e hepy va'e ouro gwigwa ogwereko va'e. Peteĩ va'e-pe cinco ome'ẽ. Peteĩ va'e-pe ome'ẽ mokõi. Peteĩ va'e-pe peteĩ ome'ẽ oiporuruka-vy. Peteĩ teĩ oiporu kwaa hagwã-rami ome'ẽ. Upe-ma ramo osẽ oho-vy. 16Upe cinco ome'ẽ ojéupe va'ekwe, pya'e oiporu porã oho-vy ome'ẽ va'ekwe ojéupe. Cincove ogana oiporu porã-gwi. 17Ha'e-rami ave upe mokõi ome'ẽ ojéupe va'ekwe ogana ave. Mokõive ogana oiporu porã-gwi. 18Ha upe peteĩ ome'ẽ ojéupe va'ekwe ndoiporúiry ijáry ome'ẽ va'ekwe. Oho ojo'o yvy-py ojaty hagwã ome'ẽ ojéupe va'ekwe.

19—Are rire upe hembigwái járy ogwahẽ jevy-ma ou-vy. Ohenói rire: “Mba'éixa peiporu peẽ-my ame'ẽ va'ekwe?” he'i oporandu-vy. 20Upe cinco ome'ẽ íxupe va'ekwe, cincove ogweru jevy íxupe: “Cinco ereme'ẽ va'ekwe xe-vy, xe Járy” he'i, “Ko. Cincove agana va'ekwe” he'i ojáry-pe ome'ẽ-vy.

21—“Iporã eterei” he'i íxupe. “Nde reko porã voi ra'e” he'i íxupe. “Ajerovia tee voi nde-rehe” he'i íxupe. “Mixĩ va'e-rehe erenhangareko porã ra'e xe mbotavy e'ỹ reheve” he'i íxupe. “Áy tuvixave va'e-rehe oromonhangareko jevy-ta” he'i íxupe. “Xe moirũ katu onhondive javy'a hagwã” he'i cincove ogana va'ekwe-pe.

22—Upe mokõi ome'ẽ íxupe va'ekwe ogwahẽ ou-vy ave, “Xe járy” he'i. “Mokõi ereme'ẽ va'ekwe xe-vy. Ko. Mokõive agana va'ekwe” he'i ojáry-pe ome'ẽ jevy-vy.

23—Ohexa-vy ijáry, “Iporã eterei” he'i ovy'a-vy gwembigwái-pe ijáry. “Nde rekoha porã voi ra'e. Ajerovia tee voi nde-rehe” he'i íxupe. “Xe mbotavy e'ỹ reheve erenhangareko porã ra'e mixĩ va'e-rehe” he'i íxupe.

“Áy tuvixave va'e-rehe oromohangareko jevy-ta” he'i íxupe. “Xe moirũ katu onhondive javy'a hagwã” he'i mokõive ogana va'ekwe-pe.

²⁴—Upéi ogwahẽ ave ou-vy upe peteĩ ome'ẽ íxupe va'ekwe: “Orohexa kwaa-ma, xe járy, nde reko-rehe” he'i. “Ne ma'e rakate'ỹ va'e voi ra'e nde. Nde rapixa-pe, Penhemitỹ xe kokwe-py, ere erejaty uka-vy. Ha upe rire katu entéro hi'a va'e gwive eremono'õ uka ndejéupe gwarã. Nde rapixa-pe, Pemohãi-vy penhemitỹ xe kokwe-py, ere erejaty uka-vy. Ha upe rire katu entéro hi'a va'e gwive eremboaty uka ndejéupe gwarã” he'i. ²⁵“Upéixa-gwi xe kyhyje ndéhegwi. Xe kyhyje-gwi, aha ajaty ne remime'ëgwe yvy-py anhomi-vy. Ko. Ne mba'e” he'i ojáry-pe ome'ẽ jevy-vy. ²⁶“Nde rekoha vai voi ra'e. Ne ate'ỹ voi ra'e” he'i gwembigwái-pe. “Xe járy kokwe-py onhemitỹ e'ỹ reheve, omohãi e'ỹ reheve hemimono'õ ogwerahapa ojéupe gwarã, ere rei kuri xe-rehe. ²⁷Aipo ramo, ma'erã nerenhongatúiry xe mba'e banco-py? Ma'erã neremoĩry ojeporu hagwã-py, banco pygwa kwéry oiporu hagwã. Aipo ramo, xe aju jevy ramo, ome'ẽ jevy-vy xe-vy, hetave ome'ẽ arã mo'ã xe-vy” he'i upe peteĩ ome'ẽ íxupe va'ekwe-pe.

²⁸—Upéi he'i upe pygwa-pe: “Peteĩ ogwereco va'e-gwi eipe'a jevy íxugwi, eme'ẽ dez ogwereco va'e-pe” he'i. ²⁹“Ogwereco va'e-pe ome'ëve va'erã hetave tave ogwereco hagwã. Ha ogwereco e'ỹ va'e katu mixĩ ogwereco va'e jepe oipe'a jevy va'erã íxugwi. ³⁰Ha xe rembigwái inhate'ỹ va'e-pe katu, pemosẽ katu íxupe imondo-vy pytũ kwa-rupi. Upe-py ojahe'o va'erã. Hasẽ va'erã onhemboasy-gwi. Nhandejáry-rehe onhemoyrõ-gwi, onhemohãingyry ngyrýu va'erã oiko-vy” he'i gwembigwái kwéry-pe, he'i Hesu ogwahẽ jevytaha óra kwaa uka-vy.

Hesu ogwereco va'erã

kente-pe hembiaapo

apokwe-rehe

(Mt 13.36-43,47-50; Ap 20.11-15)

³¹Upéi he'i jevy íxupe kwéry Hesu:

—Xe Nhande Ryke'y tee va'e aju jevy va'erã. Xe ae xe reko-rupi aju va'erã, he'i. —Enterove va'e remimboeterã-rami ajehexa uka arã aju-vy. Xe ndive ou va'erã entéro Nhandejáry rembigwái yváy pygwa gwive. Oroju ramo, pe apykagwasu hesakã va'e, mburuvixagwasu gwapy haty ramigwa ári agwapy-ma va'erã peteĩ teĩ hembiaapo apokwe-rehe areko hagwã, he'i.

³²—Entéro tetã tetã mygwa ko yvy-py oĩ va'e gwive onhomboatypa va'erã ou-vy xe renonde-py. Ogwahẽ ramo ou-vy xe renonde-py aipe'a pe'a va'erã ojóhugwi hembiaapokwe-rami. Herekwa cabrito kwéry-gwi ovexa oipe'aha-rami ave xe aipe'a va'erã hekoha vai va'e-gwi hekoha porã va'e, he'i.

³³—Hekoha porã va'e xe amoĩ va'erã xe akatúa-koty. Xe asu-koty amoĩ va'erã hekoha vai va'e. ³⁴Upe ramo xe huvixagwasu va'e ha'e-ta xe akatúa kotygwape: “Peju katu peẽ xe Ru rembihovasa va'e. Peju katu. Oĩ peẽ-my gwarã. Ko yvy rembypy gwive omõi va'ekwe pene renagwã. Peiko katu Nhandejáry pende ruvixa ndive pemoirũ-vy. ³⁵Xe vare'a ramo, xe mongaru va'ekwe. Xe

y'uhéi ramo, xe mboy'u va'ekwe. Xe ndarekói ramo xe agwahẽ hagwã xe mogwahẽ joty va'ekwe nde ha-py. ³⁶Opi-vy aiko jave, eremeẽ va'ekwe xe-vy xe aorã. Xe rasy ramo, erenhangareko va'ekwe xe-rehe. Preso anhemoi jave, xe mbovy'a hagwã ereju va'ekwe. Upéa-gwi peiko katu Nhandejáry pende ruvíxa ndive pemoirü-vy” ha'e va'erã hekoha porã va'e-pe, he'i.

³⁷—Upe ramo he'i rei va'erã xe-vy: “Araka'e tipo erejehexa uka araka'e nde vare'a ramo, ore Járy? Araka'e tipo oromongaru araka'e? Araka'e tipo erejehexa uka nde y'uhéi ramo? Araka'e tipo oromboy'u araka'e? ³⁸Araka'e tipo eregwahẽse araka'e ore ha-py? Araka'e tipo erejehexa uka opi-vy ereiko ramo? Araka'e tipo orome'ẽ araka'e nde-vy nde aorã? ³⁹Araka'e tipo erejehexa uka araka'e nde rasy ramo? Araka'e tipo oronhangareko nde-rehe araka'e? Araka'e tipo preso erenhemoi ramo, orogwahẽ nde ha-py? Araka'e tipo orombovy'a orogwahẽ-vy araka'e nde ha-py” he'i va'erã oporandu-vy xe-vy, he'i.

⁴⁰—Upéi xe huvixagwasu va'e ha'e va'erã íxupe kwéry: “Anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my. Erejapo porã jave xe re'ýi-pe, xe-vyma ave erejapo porã-ma. Xe re'ýi heko'ive va'e-pe jepe ereipytygwõ tygwõ jave, xe-vy ave-ma xe pytygwõ” ha'e va'erã hekoha porã va'e-pe, he'i.

⁴¹—Upéi ha'e va'erã xe asu kotygywa-pe: “Tapeho katu xéhegwi. Xe remimboykerã-ma voi peẽ. Oime tata anháy ruvíxa pegwarã, hembigwái kwéry pegwarã ave. Upe tata nhépyrũ opa e'ý va'e. Tapeho katu upe-py.

⁴²Xe xe vare'a ramo va'ekwe, napepena penáiry joty va'ekwe xe-rehe xe mongaru hagwã-rehe. Xe y'uhéi ramo, napepenái va'ekwe xe-rehe xe mboy'u hagwã-rehe. ⁴³Xe ndarekói ramo xe agwahẽ hagwã, naxe mogwahẽ ukái va'ekwe pende ha-py. Xe opi-vy aiko ramo, napeme'êséiry va'ekwe xe-vy xe aorã. Xe rasy ramo, xe preso anhemoi ramo ave, napenhangarekóiry xe-rehe va'ekwe.” Upéixa xe ha'e va'erã xe asu kotygywa-pe, he'i.

⁴⁴—Upe-ma ramo he'i-ma va'erã xe-vy hikwái: “Araka'e tipo eregwahẽ ore ha-py nde vare'a ramo, ore Járy?” he'i va'erã xe-vy. “Araka'e tipo noromongarúi va'ekwe? Araka'e tipo erejehexa uka nde y'uhéi ramo? Araka'e tipo noromboy'úi va'ekwe? Araka'e tipo noromogwahẽ ukái ndererekói ramo eregwahẽ hagwã? Araka'e tipo noroipytygwõi opi-vy ereiko jave?” he'i va'erã xe-vy. “Nde rasy ramo, preso erenhemoi jave, araka'e tipo noroipytygwõi?” he'i va'erã xe-vy xe asu kotygywa, he'i Hesu.

⁴⁵—Upe jave ha'e arã íxupe kwéry: Xe huvixagwasu va'e anhetegwa amombe'u-ta peẽ-my. Xe re'ýi-pe nderejapo porãi jave, xe-vyma ave nderejapo poráiry ra'e. Xe re'ýi hekomirive va'e-pe jepe nereipytygwõiry jave, xe-vyma ave naxe pytygwõiry ra'e, ha'e va'erã hembiaipo vai va'e-pe, he'i.

⁴⁶—Upe jave ojerereko asy haty-py opa e'ý reheve oje'ói va'erã hekoha vai va'e. Ha hekoha porã va'e katu oikove meme va'erã Nhandejáry ndive opa e'ý reheve, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu ogwahẽ jevy hagwã óra-py oikwaa uka-vy.

Judeu ruvixa kwéry onhombo'e mbo'e Hesu-rehe ijuka hagwã
(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

26 ¹Koã va'e nhe'ẽ omombe'upa rire, he'i jevy gwemimbo'e kwéry-pe Hesu: ²—Peikwaa mokõi áry rire oiko-ta areteguasú héry va'e páscoa. Upe áry-py xe Nhande Ryke'y tee va'e kurusugwasu-rehe xe moĩ va'erã po-py xe me'ẽ va'erã xe reraha-vy xe juka uka hagwã, he'i ójehe, areteguasú páscoa-rehe ave. Upe áry-py nanhambovíiry va'ekwe ja'u va'erã. Nhane mandu'a ave nhane rembypy ojerereko asy hagwe-rehe. Yma ete upe áry-py osẽ va'ekwe gwĩ hese ipu'aka va'e po-gwi. Upéa-rehe jareko areteguasú páscoa ko'ây peve.

³Upe ramo pa'i ruvixa kwéry, judeu ruvixa kwéry ndive ojogweroaty-ma hikwái. Caifás pa'i ruvixagwasu róga kakwaa-py ojogweroaty.

⁴Upe-py koty-py onhombo'e mbo'e Hesu-rehe hikwái:

—Nhambotavy íxupe jaipyhy-vy jajuka hagwã, he'i Hesu-rehe hikwái. ⁵—Arete-py ae ani jaipyhy íxupe, he'i. —Atýra-py jaipyhy ramo, onhembopoxy arã ijaty jaty va'e kente kwéry nhande-vy, he'i ójehe Hesu pyhyharã kwéry.

(Mt 26.2)

Upéa-gwi oipyhy nhemise Hesu-pe hikwái.

Kunha onhohê Hesu akã-rehe omohyakwã porã-vy íxupe

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

⁶Ha Hesu katu oime Betânia tetã'i-my. Simão rôga-py oime. Upe Simão mba'asy vai-gwi ijai aipa va'ekwe nhahenói íxupe va'e. ⁷Upe ramo ogwahê ou-vy peteĩ kunha. Hyakwã porã tee va'e hyru reheve ogweru. Pe hyru ojejapo va'ekwe alabastro-gwi. Ita kyra rendy-gwi ojapo va'ekwe. Ha hyakwã porã va'e hepy eterei voi. Upéa oipyhy onhohê Hesu akã-rehe. Ogwapy jave okaru-vy onhohê hese omohyakwã porã-vy íxupe. ⁸Upe va'e ohexa ramo, ogweropoxy-ma hemimbo'e kwéry:

—Ma'erã po onhohê rei pe hyakwã porã va'e Hesu akã-rehe? he'i ojóupe hikwái oporandu-vy. ⁹—Hepy eterei va'e onhohê rei, he'i ojóupe. —Ma'erã po ra'e hepy-rehe nome'ëiry ra'e, he'i. —Ma'erã ndogwerúi ra'e hepykwe ome'ê hagwã iporiahu va'e kwéry-pe. Ome'ê ramo ra'e hyakwã va'e repykwe, iporãve arã ra'e, he'i kunha rembiapo-rehe hikwái.

¹⁰Upéa he'i va'e oikwaa-ma Hesu:

—Ma'erã po ko kunha-pe eremoakã rasy? ha'e he'i. —Hembiapo porã ete voi xe-vy, he'i íxupe kwéry. ¹¹—Pene pa'ũ-my oime meme va'erã iporiahu va'e. Ha xe ae katu naime meméi va'erã aiko-vy pene pa'ũ-my, he'i íxupe kwéry. ¹²—Omano va'ekwe jajaty hagwã nhamohyakwãha-rami, amano e'ỹ ngatu xe mohyakwã ranhe ko kunha, he'i. ¹³—Ha'e-ta ko kunha-rehe anhetegwa va'e. Opa-rupi entéro ko yvy-rupi, mamó xe rehegwa nhe'ê porã omombe'u mbe'u ha-rupi ave omombe'u va'erã voi ko kunha rembiapo porã-rehe imandu'a hagwã hese, he'i gwemimbo'e kwéry-pe Hesu kunha-rehe.

“Aipyhy uka-ta peẽ-my Hesu” he'i Judas

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Upe ramo peteĩ hemimbo'e kwéry va'e, Judas Iscariotes héry va'e, oho pa'i ruvixa kwéry ha-py:

¹⁵—Aipyhy uka-ta peẽ-my Hesu, he'i. —Mbovy erepaga-ta xe-vy aipyhy uka ramo peẽ-my? he'i oporandu-vy Judas.

Ha ipyhyharã he'i:

—Trinta prata gwigwa moeda orome'ê-ta nde-vy, he'i Judas-pe hikwái.

¹⁶Upéa nhe'ê omoporã Judas. Omoporã rire-ma, orepara oiko-vy Hesu-rehe Judas ipyhyharã-pe omombe'u hagwã óra ra'arõ-vy.

Hesu omongaru gwemimbo'e kwéry-pe

(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14,21-23; Jo 13.21-30)

¹⁷Ha upéi katu aretegwasu-py ogwahê ou-vy Hesu ha-py hemimbo'e kwéry. Upe va'e semana-py mbojape ovu e'ỹ va'e ja'u. Oiko-ma ramo upéa semana, ogwahê ou-vy Hesu ha-py hemimbo'e kwéry:

—Kipy tipo orombogwey-ta nde-vy ne remi'urã nhane mandu'a hagwã páscoa-rehe jakaru-vy? he'i oporandu-vy Hesu-pe.

¹⁸ Ha Hesu he'i íxupe kwéry:

—Tapeho katu tetã-my. Oĩ xe mogwahẽharã. Tapeho iha-py peje-vy: “He'i kuri nhane mbo'eháry: Onhemogawĩ-ma amano hagwã áry. Nde róga-py xe mandu'a-ta páscoa-rehe. Xe remimbo'e kwéry ndive akaru-ta” peje kuri óga járy-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

¹⁹ Upéi oho ojapo Hesu nhe'ẽ ombogwey hemi'urã íxupe. ²⁰ Ka'aru ete ramo ogwapy ha'e doze gwemimbo'e kwéry ndive okaru hagwã. ²¹ Okaru jave he'i:

—Anhetegwa va'e amombe'u-ta peẽ-my, he'i. —Peteĩ pene pa'ũ-my oĩ va'e xe mombe'u va'erã xe pyhyharã-pe, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²² Ohendu ramo inhe'ẽ, ojepy'a rerahapa-ma hese hikwái. Nombovy'avéi-ma íxupe kwéry:

—Xe tipo oropyhy uka-ta, xe Járy? he'i. —Xe para'e, ndaxéiry para'e?

—onhemopeteĩ teĩ oporandu-vy íxupe.

²³ —Peteĩ pende avyte-py oĩ va'e, hyru-py opo omoĩ va'e, xe mombe'u va'erã xe pyhyharã-pe, he'i. —Xe ndive omoakỹ va'e mbojape nha'ẽ-py xe mombe'u va'erã, he'i. ²⁴ —Xe Nhande Ryke'y tee va'e aha va'erã xe ajejuka uka hagwã-py, he'i. —Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i hagwe-rami aha va'erã. Ha xe mombe'u va'erã katu xe pyhyharã-pe amboasy eterei íxupe. Ohasa asy eterei va'erã. Iporãve arã ra'e ndoikói ramo osyrã-pe ra'e, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

²⁵ Upe ramo:

—Xe para'e, ndaxéiry para'e, xe mbo'eháry? he'i Judas, upe ipyhyharã-pe omombe'u-ta va'e.

—Nde voi, he'i Hesu. —Nde erenhemombe'uha-rami voi nde, he'i Judas-pe.

²⁶ Okaru joa jave, ha'e oipyhy mbojape, otima porã Nhandejáry-pe. Upéi ombopo mbopóy mbojape ome'ẽ gwemimbo'e kwéry-pe omongaru joty:

—Ko, he'i ome'ẽ-vy. —He'u katu. Ko mbojape xe rete-rehe he'i, he'i íxupe kwéry ojehegwigwa ome'ẽ-vy.

²⁷ Upéi oipyhy ave copo, otima porã Nhandejáry-pe ome'ẽ íxupe kwéry:

—Peẽ kwéry pe'u katu ko va'e copo pygwa, he'i. ²⁸ —Ko copo pygwa xe rugwy-rehe he'i, he'i íxupe kwéry. —Osyry va'erã xe rugwy imbarate hagwã Nhandejáry he'i va'ekwe. Yma Nhandejáry, “Amopotĩ va'erã kente kwéry” he'i va'ekwe. Upéa nhe'ẽ imbarate-ma va'erã xe rugwy osyry-ma ramo, he'i. —Heta kente-rehe ha-py osyry va'erã xe rugwy omboyke hagwã íxugwi kwéry hembiaapo vaikwe, he'i Hesu. ²⁹ —Ha'e-ta peẽ-my. Ha'u-ma kuri uva rykwere. ãy ae katu nda'u mo'ávêi-ma. Ha upe rire katu, xe Ru pende ruvixa oiko haty-py, ha'u jevy va'erã, he'i. —Upe-py agwahẽ ramo uva rykwere pyahu ha'u jevy va'erã. Pene ndive ha'u jevy va'erã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe. ³⁰ Upéi oporahéi rire, osẽ oho-vy. Oliveiras vyaty-py oho oje'ói-vy.^m

^m 26.26-30 Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25

“Xe ndaikwaái voi, ere va'erã xe-rehe mbohapyha-rehe” he'i Pedro-pe
(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³¹Upe jave ha'e he'i gwemimbo'e kwéry-pe:

—Peẽ kwéry pejehesa rerova-ta xéhegwi. Ko va'e pyhare-py xe reja-ta peẽ, he'i. —Oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i va'e a-rami:

“Ajuka va'erã herekwa osarambipa hagwã ovexa hymba kwéry”ⁿ he'i. Yma he'i hagwe-rami, ây xe juka-tama, he'i. ³²—Ha upe rire xe anhemoiingove jevy rire katu, aha va'erã Galiléia yvy-py, he'i. —Pene renonde aha ranhe va'erã, he'i íxupe kwéry.

³³Upéi Pedro he'i:

—Gwĩ ne irũ kwéry ndéhegwi ojehesa rerova ramo jepe, xe ae katu ndorohejái joty va'erã, he'i Hesu-pe.

³⁴—Anhetegwa va'e amombe'u-ta nde-vy, he'i Hesu Pedro-pe. —Etería ko va'e pyhare-py, ne'írá osapukái ramo gáju, “Xe ndaikwaái voi” ere va'erã xe-rehe mbohapyha-rehe, he'i íxupe.

³⁵—Ne ndive xe ajekuka uka ramo jepe, ndajehesa rerováí joty va'erã ndéhegwi, he'i íxupe Pedro. —“Xe ndaikwaáíry” nda'éíry joty arã nde-rehe, he'i Hesu-pe.

Pedro he'i hagwe-rami ave he'i inhirũ kwéry Hesu remimbo'e.

Hesu ojapo oração Getsêmani yvaty-py

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Ha upéi katu Hesu oho oje'ói-vy gwemimbo'e kwéry ndive. Ogwahẽ oho-vy Getsêmani yvaty-py:

—A-py pegwapy katu, he'i. —Xe ae ahasave-ta upe-py Nhandejáry ndive anhomongeta hagwã, he'i gwemimbo'e kwéry-pe.

³⁷Upéi mbohapy ondive ogweraha. Ogweraha Pedro. Mokõi Zebedeu ra'y ogweraha ave ondive. Upe ramo Hesu ovy'are'ỹ-ma oiko-vy. Ojepy'ajopy eterei-ma ave oiko-vy. Ogwahẽ vy'are'ỹgwasu íxupe:

³⁸—Ogwahẽ-ma vy'are'ỹgwasu xe-vy xe juka-ta va'e-rami, he'i. —Epyta nde a-py. Xe moirũ katu ereke e'ỹ reheve, he'i gwemimbo'e-pe.

³⁹Upéi ha'e ae oho mbykymi hova-py ojeity yvy-rupi:

—Xe Ru, ereipe'ase ramo, eipe'a katu xéhegwi xe py'ajopyha. Xe-vy ojehu va'erã eipe'a katu xéhegwi. Ha ndereipe'aséi ramo ae katu, ani joty ereipe'a, he'i onhomongeta-vy Nhandejáry ndive.

⁴⁰Upéi ou jevy mbohapy gwemimbo'e ha-py. Ogwahẽ ramo, ikéra otopa:

—Ma'erã po ereke e'ỹ reheve naxe ra'arõíry? Ma'erã peteĩ óra-py jepe naxe ra'arõíry? he'i. ⁴¹—Epáy katu. Ejapo katu oração xe ra'arõ-vy pono penhembojejavý uka avave-pe, he'i. —Nde py'a kyre'ỹ voi. Ereke e'ỹ reheve erejapose mo'ã oração. Ha nde rete katu okese voi, he'i Pedro-pe.

ⁿ 26.31 Zc 13.7

⁴²Upéi oho jevy Nhandejáry ndive onhomongeta-vy:

—Ndereipe'aséi ramo xe py'ajopyha jepe, ereipota ramo ave xe ahasa asy jepe, tojapo joty katu ne remimbota, xe Ru, he'i oração apo-vy.

⁴³Ouri jevy ramo, ikéra otopa jevy-ma. Hapehýi eterei-gwi, okepa-ma hikwái. ⁴⁴Upéixa-gwi oheja jevy-ma oho-vy. Mbohapy jevy ojapo oração. Gwemimombe'ukwe omombe'u jevyri Nhandejáry-pe. ⁴⁵Upéi ou jevy-ma gwemimbo'e oĩ ha-py:

—Ma'erã po ereke joty eretongea-vy? he'i. —Ogwahẽ-ma ngatu xe óra. Xe Nhande Ryke'y tee va'e ây xe me'ẽ-ta xe reraha-vy gwĩ ojejavý va'e Nhandejáry kwaa e'yha va'e po-py, he'i. ⁴⁶—Epu'ã katu jaha. Ehexa katu. Onhemo'agwĩ-ma ra'e xéhegwi ou-vy upe xe pyhy ukaharã, he'i gwemimbo'e-pe omotenonde-vy opyhyharã-rehe.

Hesu pyhyharã onhemoĩ-ma hese hikwái

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷Onhe'ẽ vyteri jave Hesu, ogwahẽ-ma ou-vy Judas, peteĩ doze hemimbo'e kwéry va'e. Indive kwéry heta ou ave. Opo-py ogweru kyse puku. Yvyra ave ogweru hikwái. Upéa pa'i ruvíxa kwéry remimbou, judeu ruvíxa kwéry remimbou voi. ⁴⁸Ha Judas he'i ra'e íxupe kwéry: “Ahexa uka-ta peẽ-my pene rembipyhyse” he'i ra'e Hesu-rehe. “Upe ahovapyte-ta va'e pene rembipyhyrã voi” he'i ra'e íxupe kwéry Judas. “Ahovapyte jave peẽ peikwaa-ma arã. Peipyhy mani kuri íxupe” he'i ra'e ipyhyharã-pe.

⁴⁹Upéa-gwi oho pya'e Hesu renda-py oipyhy hagwã. Judas he'i:

—Mba'éixa pa xe mbo'eháry, he'i ogwahẽ-vy íxupe.

Upéi ohovapyte Hesu-pe.

⁵⁰Ha Hesu he'i:

—Xe irũ, he'i, —Mba'e apo-vy ereju ra'e, he'i íxupe. —Ejapo mani katu erejapose va'e, he'i Judas-pe.

He'i-ma ramo, ou onhemoĩ-ma hese oipyhy hagwã íxupe hikwái.

⁵¹Upe-ma ramo, peteĩ Hesu irũ va'e omopu'ã okyse oikyĩ-vy. Ombogwái pa'i ruvíxagwasu rembigwái-pe. Ohupity inambi, ho'a inambikwe oho-vy.

⁵²Ha Hesu he'i:

—Nde kyse katu emoĩ jevy hyru-py. Kyse omopu'ã va'e gwive kyse-py ave ojejuka va'erã, he'i kyse omopu'ã va'ekwe-pe. ⁵³—“Ndaipóri Hesu pytygwõharã” ere mo'ã. Xe Ru-pe ahenói ramo, pya'e ombou arã xe-vy heta gwembigwái yváy pygwa xe resendeharã. Setenta e dois mil ombou arã xe-vy xe resendeharã, he'i. —Hetave ombou arã xe-vy xe resendeharã, he'i. ⁵⁴—Ha nahenói mo'ãiry xe pytygwõharã-rehe. Oĩ Nhandejáry kwatia nhe'ẽ a-rami:

“Ohasa asy va'erã Cristo”

he'i va'ekwe. Aipo ramo, xe Ru-pe ahenói ramo xe resende hagwã, naimbaraetevéi arã Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i. —Yma he'i hagwe-rami, ây ndoikói arã, he'i kyse omopu'ã va'ekwe-pe.

⁵⁵Upe ramo he'i ijaty jaty va'e kente-pe:

—Ma'erã po pegwahẽ peju-vy kyse reheve xe pyhy hagwã peju-vy? Ma'erã po yvyra reheve ave pegwahẽ peju-vy? “Hesu oporosakea va'e” peje tipo peju-vy xe-rehe? he'i íxupe kwéry. —Ha ndaha'éiry upeixagwa xe, he'i Hesu íxupe kwéry. Iko'ẽ ko'ẽ agwapy aporombo'e-vy ae Nhandejáry róga kakwaa-py aiko-vy. Ha ndaxe pyhýi voi ra'e. ⁵⁶Ha Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety remimoĩgwe kwatia-rehe katu ipokatu voi, imbaraeete voi. Upéa-gwi yma he'i hagwe-ramima, ãy oiko-ma, he'i. —Kóixa ndojehúí ramo ra'e xe-vy, ndaipokatúí arã ra'e Nhandejáry kwatia nhe'ẽ, he'i íxupe kwéry.

Upe-ma ramo, hemimbo'e kwéry gwive ohejapa íxupe. Okanhymba oje'ói-vy íxugwi.

Judeu ruvíxa oporandu Hesu-pe hekoha-rehe

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jo 18.12-14,19-24)

⁵⁷Ha upéi katu Hesu pyhyhagwe ogweraha íxupe. Caifás pa'i ruvíxagwasu róga kakwaa-py ogweraha. Upe-py ojogweroaty ra'e gwí judeu rekombo'ehaty, judeu ruvíxa kwéry ndive. ⁵⁸Ha Pedro katu oho hapykwéri meme. Hesu rapykwéri puku oho. Pa'i ruvíxagwasu roka peve ogwahẽ oho-vy. Upe-py ogwahẽ ramo, oíke ogwapy polícia kwéry ndive oiko-ta va'e ohexa hagwã.

⁵⁹Ha pa'i ruvíxa kwéry judeu ruvíxa kwéry ndive, oheka heka mo'ã Hesu-rehe ijapu va'erã. Ojuka ukase íxupe hikwái. ⁶⁰Hovagwy-py ou onhembo'y ramo jepe heta ijapu va'e, omombe'u joavy avy joty. Oipota peteíxa omombe'u ojuka uka hagwã. Ha omombe'u joavy avy joty. Heta ijapu japu ríre, ou onhembo'y mokõi va'e:

⁶¹—Upéa remimombe'ukwe oromombe'u jevy-ta peẽ-my, he'i.

—“Aitypa uka-ta ko Nhandejáry róga kakwaa, mbohapy áry-rupi amopu'ã jevy hagwã” he'i Hesu nhe'ẽgwe mombe'u-vy.

⁶²Upe jave opu'ã onhembo'y-ma pa'i ruvíxagwasu oĩ-vy:

—Ne mombe'u kuri. Ma'erã-gwi nerenhemombe'úiry ra'e nde? he'i Hesu-pe.

⁶³Ha Hesu katu opyta okirirĩ rei íxugwi. Mba'eve nde'íry íxupe.

Upéi pa'i ruvíxagwasu he'i:

—Nhandejáry Tupã oikove va'e réry-py, oromonhe'ẽ-ta nde apu e'ỹ reheve, he'i íxupe. —Nde pa Cristo nhane remiha'arõ va'e? he'i oporandu-vy íxupe. —Nde pa Nhandejáry ra'y tee va'e? Emombe'u katu ore-vy nde apu e'ỹ reheve, he'i íxupe omonhe'ẽse-vy.

⁶⁴Upéi Hesu he'i:

—Xe ko ha'e voi, he'i. —Nde xe mombe'uha-rami xe Cristo voi, he'i pa'i ruvíxagwasu-pe.

Upéi he'i jevy Hesu:

—Ha'e-ta peẽ-my kwéry. Xe Nhande Ryke'y tee va'e-pe xe rexa-ta kuri. Nhandejáry yke-rehe ijakatúa-koty agwapy ramo xe rexa va'erã. Imbaraeteve va'e Nhandejáry. Arai-rupi xe agwey ramo xe rexa va'erã, he'i judeu ruvíxa-pe.

⁶⁵ Upéa nhe'ẽ ogwenohẽ-ma ramo ojéupe, ogweropoxy pa'i ruvixagwasu. Ogwerovái-gwi, omondoro oao:

—Onhe'ẽ vai rei-ma onhemonhandejáry-vy mo'ã, he'i. —Pehendu-ma inhe'ẽ vaiha, he'i. —Outro imombe'uharã-rehe nanhaikotevéiry. Ojéhegwi rei onhe'ẽ vai-ma, he'i hese.

⁶⁶ —Mbava'e tipo pejapo-ta hese? he'i oporandu-vy.

—Tomano katu, tojejuka katu, he'i joa voi hese.

⁶⁷ Upe ramo onygwõ nygwõ hese. Osokea íxupe opo-py. Oĩ íxupe oipete va'e ave:

⁶⁸ —Nde Cristo, Nhandejáry nhe'ẽ mombe'uhaty ra'e nde. Aipo ramo, emombe'u ore-vy kiva'e va'e ne nupã, he'i oinupã nupã-vy íxupe hikwái.

“Ndaikwaáiry íxupe” he'i mo'ã Pedro Hesu-rehe

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Ha Pedro katu ogwapy oĩ-vy oka-py. Upe-ma ramo ogwahẽ ou-vy iha-py kunhataĩ pa'i ruvixagwasu rembigwái va'e:

—Nde ave eremoirũ ra'e Hesu Galiléia pygwa, he'i Pedro-pe.

⁷⁰ Ha Pedro he'i:

—Ndaxéiry, he'i. —Namoirũiry va'e voi íxupe, he'i upe-py oĩ va'e apyte-py Hesu-rehe. —Ne nhe'ẽ katu ndaikwaáiry, he'i mo'ã kunhataĩ-pe.

⁷¹ Upéi osẽ mbykymi oho-vy. Okẽ-my oho. Upe-py ohexa íxupe outro kunhataĩ:

—Upéa omoirũ va'e oiko-vy ra'e. Hesu Nazaré pygwa ndivegwa, he'i upe pygwa-pe.

⁷² —Ndaxéiry, he'i jevy Pedro kunhataĩ-pe. —Xe apu ramo, taxe moingo asy katu Nhandejáry, he'i. —Ndaikwaáiry xe íxupe, he'i mo'ã Pedro kunhataĩ-pe Hesu-rehe.

⁷³ Upe riremí onhemol'agwĩ-ma ou-vy Pedro renda-py upe-py opu'ã oĩ-vy va'e:

—Galiléia pygwa nhe'ẽ-rami ave erenhe'ẽ. Hendivegwa voi nipo ra'e nde, he'i íxupe. —Nde rekoha-rehe oroikwaa, he'i íxupe.

⁷⁴ Upe ramo he'i:

—Xe apu ramo, taxe moingo asy katu Nhandejáry, he'i. —Upe va'e xe ndaikwaáiry voi, he'i mo'ã upe pygwa-pe.

Upe-ma ramo pya'e osapukái gáju. ⁷⁵ Ha Pedro imandu'a-ma Hesu nhe'ẽgwe-rehe: “Ne'írá osapukái ramo gáju, Xe ndaikwaáiry voi, ere va'erã xe-rehe mbohapyha-rehe”. Upéa nhe'ẽ-rehe imandu'a-ma ramo Pedro, osẽ-vy ojahe'o. Hasẽ-ma osẽ oho-vy.

Hesu ojereraha mburuvixa Pilatos renda-py

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

27 ¹ Ko'ẽmba-ma ramo, ojogweroaty jevy pa'i ruvixa kwéry, judeu ruvixa kwéry ndive:

—Mba'éixa jajuka uka-ta Hesu-pe? he'i onhombo'e mbo'e-vy hikwái hese.

²Upe-ma ramo, onhapytĩ-ma íxupe. Ipokwaha reheve ogweraha mburuvixa Pilatos po-py ome'ẽ-vy.

Ojejuvy Judas

(At 1.16-19)

³Ha upéi katu. “Ojuka-ta voi nipo Hesu-pe ra'e” he'i ojúepe Judas pe Hesu mombe'uhare ipyhyharã-pe. Upéa-gwi omboasy eterei gwembiapokwe. Omboasy-gwi ome'ẽse jevy ojúepe ome'ẽ va'ekwe ime'ẽhare-pe. Upe trinta prata gwigwa moeda ome'ẽse jevy mo'ã íxupe kwéry:

⁴—Ajejavy-ma, he'i. —Heko jejavy e'ỹ va'e amombe'u kuri ijuka ukaharã-pe, he'i judeu ruvixa kwéry-pe Judas onhemombe'u-vy.

Ha ha'e kwéry katu nopenái joty inhe'ẽ-rehe:

—Noropenái ne nhe'ẽ-rehe, he'i. —Nde ae katu epena ne rembiaporã-rehe, he'i Judas-pe hikwái.

Nopenái hese.

⁵Upe ramo oity yvy-py upe trinta moeda. Nhandejáry róga kakwaa koty-py oity. Oity rire, osẽ ojejuvy hagwã-pyma oho.

⁶Ha pa'i ruvixa kwéry katu omono'õ no'õ jevy hembieitykwe:

—Ko va'e moeda ojuka uka-ta mo'ã va'e repy, he'i. —Upéa-gwi ndatekoháiry nhamoĩ hagwã pirapire ryruty-py Nhandejáry róga oĩ va'e-py, he'i ojóupe.

⁷Upéixa ramo onhombo'e mbo'e onhondive oikwaa hagwã gwembiaporã. Oikwaa rire, oho ojogwa yvy. Upe yvy tuju-gwi mba'e ryrú apohaty mba'ekwe. Gwĩ yvy akéno-gwi ou va'ekwe ojaty hagwã ojogwa upe va'e yvy.

⁸Upéa-gwi, ojejuka va'ekwe repykwe-py ojogwa-gwi, ombohéry, “Ojejuka va'ekwe yvy”. Ko'ángá ete pepe héry upéixa. ⁹⁻¹⁰Ko'a-rami ae yma gware Nhandejáry nhe'ẽ-py omombe'u va'ety Jeremias remimoĩgwe kwatia-rehe:

“Oipyhy upe trinta prata gwigwa moeda oho ojogwa tuju-gwi mba'e ryrú apohaty mba'ekwe. Nhandejáry xe-vy he'i hagwe-rami oho ojogwa. Kwimba'e repykwe voi trinta moeda, he'i Israel re'ýi kwéry.”^o

Yma he'i hagwe-rami áy oiko-ma.

“Nahembiapo vaíry ra'e” he'i ramo jepe Hesu-rehe, ome'ẽ joty ijukaharã-pe
(Mc 15.2-15; Lc 23.3-5,13-25; Jo 18.33-19.16)

¹¹Ha upéi katu omonhembo'y imoĩ-vy Hesu-pe mburuvixa Pilatos rovagwy-py: —Nde tipo ereiko ra'e judeu kwéry ruvixagwasu ramo? he'i oporandu-vy íxupe Pilatos.

Ha'e he'i:

—Xe voi aiko, he'i. —Ereha-rami aiko, he'i joty mburuvixa-pe.

¹²Ha pa'i ruvixa kwéry judeu ruvixa kwéry ndive,

—Hembiapo vai-ma, hembiapo vai-ma, he'i joa ramo hese, mba'eve joty nomombe'úiry.

Onhemokirirĩ rei joty Hesu.

¹³Upéixa-gwi:

—“Hembiapo vai vai-ma upe va'e” he'i ramo nde-rehe, ma'erã po ra'e nerenhemombe'úiry? he'i íxupe oporandu-vy Pilatos.

¹⁴Ha ha'e katu mba'eve joty nde'íry. Heta nhe'ẽ ombojase mo'ã ramo jepe hese, mba'eve joty nomombe'úiry gwĩ ójehe onhe'ẽ vai vai va'e-pe.

Upéa rexa-vy, “Ma'erã po Hesu nonhemombe'úi joty gwĩ ójehe onhe'ẽ vai vai va'e-pe?” he'i ojéupe mburuvixa opondera-vy Hesu-rehe. ¹⁵Ha oiko jave aretegwasu, oĩ opoi uka va'erã íxugwi. Peteĩ onhemoi preso va'ekwe-gwi oĩ opoi uka jevy va'erã imondo-vy mburuvixa. Upéixa tekoha. Upe ijaty va'e kwéry ojerure va'ekwe-gwi opoi uka-ma imondo-vy. ¹⁶Upéa ojehu jave Hesu-pe, oĩ peteĩ onhemoi va'e preso héry va'e Barrabás. Upéa-pe enterove va'e oikwaa íxupe. ¹⁷⁻¹⁸Ha upéi katu heta kente ojogweroatypa. Upe ramo he'i: “Ndaija'úi-gwi rei Hesu-rehe oipyhy ra'e íxupe heru-vy xe-vy hikwái” he'i ojéupe mburuvixa. Upéa-gwi he'i:

—Kiva'e-gwi po peipota peẽ-my apoi, he'i, —arrabás-gwi para'e, Hesu Cristo héry va'e-gwi para'e? he'i oporandu-vy ijaty jaty va'e kwéry-pe.

¹⁹Upe ramo ogwapy jave Pilatos oĩ-vy mburuvixa ogwapy haty-py, ombou onhe'ẽ hambireko íxupe:

—Upe va'e heko jejavy e'ỹ va'e. Eheja rei katu íxupe, he'i. —Pyhare ahexa kuri íxupe xe kéra-py. Íxugwi anhemondýi. Xe kéra-py ahasa asy ahexa ramo. Esyry katu ijypy-gwi, he'i omondo-vy onhe'ẽ ome-pe.

²⁰Ha pa'i ruvixa kwéry judeu ruvixa ndive katu, ombo'e mbo'e ijaty jaty va'e-pe:

—“Epoi katu Barrabás-gwi. Hesu ae katu tojejuka” peje katu, he'i ijaty va'e kwéry-pe ojojurupypa opo'ẽ-vy hikwái.

²¹—Oĩ mokõi. Kiva'e-gwi tipo peipota apoi? he'i oporandu-vy íxupe kwéry.

Ha ha'e kwéry he'i:

—Barrabás-gwi epoi toho, he'i mburuvixa-pe hikwái.

²²—Aipo ramo, mbava'e tipo ajapo-ta Hesu Cristo héry va'e-rehe? he'i íxupe kwéry.

—Ejuka uka katu íxupe. Kurusugwasu-rehe ejuka uka íxupe, he'i joa joty íxupe.

²³—Ajuka rei va'erã. Nahembiapo va'íry voíte Hesu ra'e, he'i Hesu-rehe íxupe kwéry.

—Emboja katu, emboja katu imoi-vy kurusugwasu-rehe omano hagwã, he'i joa joa hikwái onhe'ẽ hatãve tâve-vy hikwái.

²⁴Upe-ma ramo he'i: “Ndaxe pu'akavéi-ma upe ijaty va'e kwéry-rehe” he'i. “Xe rairõ rei-tama hikwái opoxy-gwi. Xe mongyhyje rei-ma hikwái” he'i ojéupe ikyhyje-vy. Upéa-gwi ojerure y-rehe. Upéa y-py ojepohéi atýra-py. Ojogweroaty va'e kwéry resa-py ojepohéi:

—Xe potĩ-ma, he'i. —Ko heko jejavy e'ỹ va'e ndajukaséi, he'i. —Ndaxe py'a vaíry hese. Pene nhe'ẽ-py ae katu ojejuka va'erã Hesu, he'i Hesu-rehe Pilatos.

²⁵—Ore nhe'ẽ-py voi tomano, he'i. —Hepyha ae katu ore-vy tojehu. Ore remiarirõ joapyri pyri-pe ave tojehu joty oho-vy, he'i mburuvixa-pe hikwái.

²⁶Upe rire inhe'ẽ-py opoi Barrabás-gwi imondo-vy. Ha Hesu-pe katu he'i ombopi hagwã íxupe. Ome'ẽ ijukaharã-pe omboja hagwã kurusugwasu-rehe ijuka-vy.

Soldado kwéry onhembohory Hesu-rehe

(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)

²⁷Upe ramo mburuvixa rembigwái kwéry soldado va'e, ogweraha Hesu-pe. Mburuvixa róga kakwaa koty-py ogweraha íxupe. Upe-py entéro soldado gwive onhomboatypa hese. ²⁸Ijao tee omboi íxugwi hikwái. Omonde hese ao pytã va'e. ²⁹Upéi nhuatĩti-gwi ojapo íxupe ijegwaka ra'angará omoĩ hagwã inhakã-rehe. Ipo akatúa-py omoĩ takwáry. Upéi gwetypy'a-rehe onhesũ hovagwy-py onhembohory-vy hese:

—Toiko are katu judeu ruvíxagwasu, he'i omboete ra'anga anga-vy íxupe, onhembohory-vy hese.

³⁰Upéi katu onygwõ nygwõ-ma ave Hesu-rehe. Oipyhy ipo pygwa takwáry. Ipo pygware-py onhakãrupã rupã íxupe. ³¹Onhembohorypa rire hese, omboi íxugwi ao pytã va'e. Omonde jevy hese ijao. Upe rire ogweraha íxupe omboja hagwã kurusugwasu-rehe ijuka-vy.

Omboja Hesu-pe kurusugwasu-rehe ijuka-vy

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³²Ha upéi katu soldado kwéry Hesu reheve osẽ oje'ói-vy pe tetã-gwi. Osẽ jave, ohogwaitĩ Cirene tetã mygwa-pe héry va'e Simão-pe. Ogweraha uka íxupe Hesu kurusugwasurã. ³³Ogwahẽ oho-vy Gólgota oje'e ha-py. Akãgwe rendaty-rehe he'i Gólgota. ³⁴Upe-py uva rykwere pohã hái va'e reheve ome'ẽ íxupe ho'u uka-vy. Ome'ẽ íxupe pono ohendu eterei ojéupe hasy va'e. Ha otantea rire katu ndo'uíry. ³⁵Upéi ijuka hagwã-pyma ogwenogwahẽ íxupe heraha-vy omboja hagwã íxupe kurusu-rehe. Omboja rire soldado kwéry ohuga onhomboja'o ja'o hagwã Hesu aokwe-rehe. Ogana gana va'e ogweraha ijaokwe.^p ³⁶Upéi ogwapy hese orepáry-vy. ³⁷Ha Hesu-rehe hemimombe'ukwe ohai omoĩ ikurusu-rehe inhakã ári: “Kóá Hesu judeu ruvíxagwasu va'e” he'i omoĩ-vy. ³⁸Oĩ ave mokõi imonda va'e kurusu-rehe omboja ave imoĩ-vy. Hesu yke-rehe omoĩ, peteĩ ijakatúa-koty, peteĩ ijasu-koty. Imbyte-py oĩ Hesu. ³⁹Gwĩ ohasa oiko-vy va'e opuka hatã hese. Onhakãreity ity onhembohory-vy hese. He'i Hesu-pe hikwái:^q

⁴⁰—“Aity-ta mo'ã Nhandejáry róga kakwaa amopu'ãmba jevy hagwã mbohapy áry-rupi” ere mo'ã kuri ndéjehe. —Aipo ramo, enheresende

^p 27.35 Sl 22.18 ^q 27.39 Sl 22.7; 109.25

katu, he'i. —“Xe Nhandejáry ra'y” ere mo'ã kuri ndéjehe. Aipo ramo egwejy katu kurusu-gwi, he'i onhembohory-vy hese.

⁴¹Upéixa ave onhembohory hese pa'i ruvíxa kwéry judeu rekombo'ehaty ave. Upéixa ave onhembohory hese judeu ruvíxa kwéry.

⁴²—Upéa opororesende va'ety. Ha ndaipu'akáiry gwekove-rehe onheresende hagwã, he'i hese onhembohory-vy. —“Xe Israel kwéry ruvíxagwasu” he'i kuri ójehe. Aipo ramo äy togwejy kurusu-gwi jarovia hagwã íxupe, he'i joa hese hikwái.

⁴³—Nhandejáry-rehe ojerovia oiko-vy va'e. “Xe Nhandejáry ra'y” he'i kuri ójehe. Aipo ramo, oresendese ramo, toresende katu íxupe Nhandejáry äy, he'i Hesu-rehe judeu ruvíxa kwéry onhembohory-vy hese.[†] ⁴⁴Upéixa ete ave upe mokõi imonda va'e hendive kurusugwasu-rehe onhemboja va'e, onhe'ë rei rei ave hese.

Omano Hesu

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

⁴⁵Upéi kwarahy mbyte-py pytũmba-ma upe yvy ári. Mbohapy óra pepe pytũ. Ka'arugwasu pepe pytũmba. ⁴⁶Upe ramo onhe'ë hatã Hesu. He'i: —Eli, Eli, lamá sabactâni? he'i.

Ha'e ae onhe'ë-py onhe'ë. Upéa he'ise: “Tupã xe Járy, Tupã xe Járy, ma'erã-gwi po xe rejapa xe anho eterei?”^s he'i oporandu-vy.

⁴⁷Ha upe-py oĩ inhe'ë ohendu va'e:

—Upéa ohenói Elias-pe, he'i mo'ã Hesu-rehe.

⁴⁸Upe-ma ramo oripara ogweru bucha. Omoakỹ uva rykwere hepy ete e'ỹ va'e-py. Takwáry-py omoĩ, oipyte uka Hesu-pe omboy'u-vy.[†] ⁴⁹Ha outro kwéry katu he'i: —Eheja katu. Ou-ta para'e Elias oresende hagwã íxupe, he'i hese.

⁵⁰Upéi onhe'ë hatã jevy-ma Hesu. Ha upe rire katu omano-ma. ⁵¹Upe-ma ramo pya'e ojeka Nhandejáry róga kakwaa pygwa okêgwasu nhugwãha tuvixa ete va'e. Osoro hatã. Yvate-gwi yvy pepe ojeka hatã ou-vy. Entéro-rupi omyimba yvy, itaty ojeka. ⁵²Ojepe'a ijyta. Heta heko marangatu va'e omano va'ekwe onhembotekove jevy-ma. ⁵³Oyta-gwi osê oho-vy. Oike oho-vy Jerusalém tetã marangatu-py heta kente va'e-pe ojehexa uka-vy. Hesu onhemoingove jevy rire upe onhembotekove jevy va'e kwéry ojehexa uka-vy oho Jerusalém-py.

⁵⁴Ha gwĩ capitão, soldado ruvíxa va'e Hesu-rehe orepara va'e kwéry ndive katu, ohexa yvy omýi ramo. Entéro ojehe va'ekwe gwive ohexa ave. Upéa rexa-vy onhemondýi eterei hikwái. Upe jave ae he'i hikwái:

—Nhandejáry ra'y tee voi nipo ra'e, he'i Hesu-rehe hikwái.

⁵⁵Heta kunha oĩ upe-py. Galiléia yvy-gwi ou ra'e. Hesu irũ meme voi gwĩ kunha. Ome'ë me'ë Hesu-pe hemikotevẽ. ⁵⁶Oĩ Maria Madalena. Oĩ Maria, ha'e Tiago tyvýry José ndive isy ra'e oĩ ave upe-py. Oĩ ave Zebedeu ra'y sy. Oĩ outro kunha kwéry ou va'ekwe ave. Gwĩ kunha mombyry-gwi oma'ë joa Hesu-rehe hikwái.

[†] 27.43 Sl 22.8 ^s 27.46 Sl 22.1 [†] 27.48 Sl 69.21

Itakwa-py omoĩ Hesu retekwe*(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)*

⁵⁷Ka'aru ete-ma. Ogwahẽ ou-vy imba'e reta va'e héry va'e José. Arimatéia tetã-gwi ou va'ekwe. Ha'e Hesu nhe'ẽ renduha voi. ⁵⁸Ogwahẽ rire oho mburuvixa renda-py ojerure Hesu retekwe-rehe:

—Ekwa eme'ẽ íxupe Hesu retekwe, he'i gwembigwái-pe Pilatos.

⁵⁹Upéixa-gwi ogweraha hetekwe onhugwã ao morotĩ iporã va'e-py. ⁶⁰Upéi oho ogweraha hetekwe imoĩ-vy hetekwe renderã ipyahu va'e-py. Ita ojo'o ra'e hetekwe renagwã. Upe-py omoĩ hetekwe. Upéi omboapajeréi imondo-vy itagwasu. Omboty hagwã itakwa rokẽ heseve omboapajeréi imondo-vy itagwasu. Ombotypa rire, oheja-ma oho-vy. ⁶¹Ha Maria Madalena, Maria José sy ndive opyta upe-py. Hetekwe renda rokẽ rovagwy-py ogwapy oĩ-vy mokõive.

Soldado orepara Hesu retekwe renda-rehe

⁶²Iko'ẽ-my aretegwasu pegwarã omoimba rire, oho oje'ói-vy Pilatos renda-py. Upe-py oho pa'i ruvixa kwéry fariseu kwéry ndive:

⁶³—Nde, karai, he'i íxupe —Ore mandu'a upe ijapu va'e Hesu nhe'ẽgwe-rehe. “Mbohapy áry rire anhemoinbove jevy va'erã” he'i va'ekwe oikove vyteri jave, he'i. ⁶⁴—Aipo ramo, mbohapyha áry peve, emonhangareko uka katu hyru-rehe, he'i. —Ou-ta para'e hemimbo'ekwe omonda hagwã hetekwe, he'i. —Ha upe rire katu, “Onhemoinbove jevy-ma Hesu” he'i rei hagwã hese atýra-py. “Upéa Cristo, nhane remiha'arõ va'e” he'i ramo kuri hese, ijapu-ma va'erã voi hese. Ha ãy katu, “Onhemoinbove jevy-ma” he'i ramo, ijapu vaive va'erã hese. Upéa-gwi emonhangareko uka katu hyru-rehe, he'i Pilatos-pe judeu ruvixa kwéry.

⁶⁵—Néi, he'i íxupe kwéry. —Peraha katu soldado, he'i. —Tapeho jevy katu. Ani pene ate'ỹ teĩ ha'arõ-vy. Penhangareko porãha-rami, pemonhangareko uka porã porã katu hese, he'i judeu ruvixa-pe. ⁶⁶Soldado ome'ẽ rire íxupe ogweraha hagwã, oho oje'ói-vy hikwái. Oho onhangareko-vy hetekwe ryrure-rehe. Itagwasu-rehe omoĩ imbotyha ete pono oike nhemi koty-py imonda va'e. Upéi he'i:

—Perepara porã katu peiko-vy hetekwe ryrure-rehe pono oike nhemi koty-py imonda va'e, he'i soldado kwéry-pe judeu ruvixa kwéry.

Hesu onhemoinbove jevy-ma*(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)*

28 ¹Pytu'uha áry rire, voi ete domingo-py, nako'ẽi vyteri ramo, oho ohexa Hesu retekwe renda. Upe-py oho Maria Madalena, Tiago sy ndive. ²Upe-ma ramo, omýi eterei yvy. Ogwey ra'e ou-vy yváy-gwi Nhandejáry rembigwái. Oho hetekwe renda-py, oi'pe'a imbotyha itagwasu omboapajeréi jevy-vy, ogwapy hi'ári. ³Overa va'e-rami hendy hova, nhande resa mbojevvy. Ijao morotĩ porã, iky'a e'ỹ va'e ijao resakã va'e. ⁴Ha gwĩ hetekwe renda-rehe

oreparaharãgwe onhemondýi eterei-ma íxugwi. Ombopy'a ryrýipa íxupe kwéry heity-vy. Omano va'ekwe-rami ho'a oje'ói-vy hikwái.

⁵Ha Nhandejáry rembigwái va'e katu he'i kunha-pe:

—Ani pekyhyje teĩ. Hesu kurusu-rehe onhemboja va'ekwe retekwe-pe peju-ma pehexa kuri. ⁶Peheka ramo jepe, ndaiporivéi-ma ko'a-py, he'i. —Oikove jevy-ma kuri. Aipo ho'e hagwe-rami oikove jevy-ma kuri. Oho-ma kuri. Peju katu peẽ pema'ẽ hupagwe-rehe, he'i. —Hendagwe rei-ma oĩ, he'i. ⁷—Ha upe rire katu ekwa pya'e emombe'u hemimbo'e kwéry-pe, “Oikove jevy-ma Hesu” peje. “Ne renonderã-rupi oho-ta Galiléia yvy-py” ere hemimbo'e kwéry-pe. “Upe-py erehexa va'erã íxupe” peje hemimbo'e kwéry-pe, he'i. —Upéa nhe'ẽ mombe'u-vy aju, he'i mokõi kunha-pe Nhandejáry rembigwái yváy pygwa.

⁸Upe-ma ramo pya'e oripara oho-vy hetekwe rendagwe-gwi pe kunha. Okyhyje ramo jepe, ovy'agwasu joty oho-vy jevy. Hemimbo'e kwéry renda-py oripara oho-vy omombe'u hagwã. ⁹Upe-ma ramo ohogwaitĩ íxupe Hesu: —Mba'éixa pa, he'i kunha-pe.

Upéi kunha onhemo'agwĩ-ma íxugwi oipyhy ipy omboete íxupe.

¹⁰Upéi Hesu he'i:

—Ani pekyhyje teĩ. Ekwa teremombe'u gwĩ xe-rehe ojerovia va'e-pe, “Tapeho katu Galiléia yvy-py. Upe-py xe rexa va'erã, he'i kuri Hesu” ere íxupe kwéry, he'i kunha-pe Hesu.

Hesu retekwe-rehe orepara va'erãgwe omombe'u ojehu va'ekwe

¹¹Kunha oho jave, oĩ soldado Hesu retekwe-rehe orepara va'erãgwe va'e. Oho oje'ói-vy Jerusalém tetã-my omombe'u pa'i ruvixa kwéry-pe entéro ojehu va'ekwe gwive. ¹²Upéi ojogweroaty pa'i ruvixa kwéry judeu ruvixa ndive onhombo'e mbo'e-vy. Aipo ramo, heta plata ome'ẽ soldado kwéry-pe ijapu hagwã Hesu retekwe-rehe:

¹³—Atýra-py peje, “Pyhare ou nhemi Hesu remimbo'ekwe. Oroke jave omonda hetekwe heraha-vy” he'i. —“Nororepara porãiry-gwi, ojereraha hetekwe” peje rire, ani pekyhyje teĩ, he'i íxupe. ¹⁴—Upéa nhe'ẽ ohendu ramo mburuvixa, oronhomongeta arã hendive. Noromoingo asy ukái va'erã íxupe, he'i soldado-pe hikwái plata me'ẽ-vy.

¹⁵Upe ramo upe soldado kwéry ogweraha plata. Judeu ruvixa he'i hagwe-rami ojapo, onhemombe'u mbe'u-vy. Judeu kwéry pa'ũ-rupi oho inhe'ẽgwe. Kol'anga ete peve upéa rehegwa nhe'ẽ omombe'u mbe'u joty ojóupe.

“Tapeho opa-rupi xe moirũharã harã-pe xe mombe'u-vy” he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; At 1.6-8)

¹⁶Ha upéi katu onze hemimbo'e kwéry va'e oho oje'ói-vy Galiléia yvy-py. Ojeupi oje'ói-vy yvyaty ári upe Hesu remimombe'ukwe-py ojeupi hagwã oje'ói-

vy. ¹⁷Ohexa ramo íxupe, gwetypy'ã-rehe onhesũ omboete-vy íxupe hikwái. Ha oĩ joty hese ndojerovia teéiry va'e. “Hesu para'e, tapa ndaha'úi Hesu” he'i joty hese va'e. ¹⁸Upe ramo onhemoma'agwĩ-ma gwemimbo'e kwéry-gwi ou-vy:

—Xe mbopu'aka-ma Nhandejáry enterove va'e-rehe, he'i. —Entéro yváy pygwa, entéro ko yvy-py oĩ va'e gwive ave oheja xe pogwy-py meme imoĩ-vy, he'i.

¹⁹—Aipo ramo, xe nhe'ẽ-py tapeho katu opa-rupi. Entéro tetã tetã ko yvy-py oĩ va'e-rupi gwive, tapeho xe moirũharã harã-pe xe mombe'u-vy, he'i. —Xe renduharã harã-pe xe mombe'u peiko-vy. Pemongarai rai íxupe kwéry xe Ru réry-py, xe ta'ýry réry-py ave. Nhe'ẽ Marangatu tee va'e réry-py ave pemongarai rai peiko-vy. ²⁰Peje, “Opamba'e ore orojapo hagwã Hesu ore-vy he'i va'ekwe gwive, nde ave ejapo katu” peje xe renduharã-pe, he'i. —Ha xe ae katu apomoirũ tee meme va'erã. Ndapoheja mo'ãi voíte peẽ-my. Ko yvy oiko vyteri jave xe apomoirũ meme va'erã, he'i Hesu gwemimbo'e kwéry-pe omombe'u paha-vy onhe'ẽ.